

Pedagogų poreikio prognozavimas

Atnaujintas modelis ir rezultatai

2025 m.

Ataskaitą rengė Gintautas Jakštas ir
Milda Venckutė-Jakštė

Turinys

1. Įvadas	3
2. Pedagogų poreikio prognozavimo modelis	4
2.1. Modelio apimtis	4
2.2. Modelio koncepcija	5
2.2.1. Plėtos paklausa	7
2.2.2. Pakeitimo paklausa	8
2.3. Modelio metodologija	8
2.3.1. Plėtos paklausa	9
2.3.2. Pakeitimo paklausa	13
2.4. Scenarijai ir jų prielaidos	13
3. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: bazinis scenarijus	16
3.1. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogai	17
3.2. Dalyko mokytojai	22
3.3. Socialinę pedagoginę ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai ...	28
3.3.1. Socialiniai pedagogai	28
3.3.2. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai	30
4. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: normatyviniai scenarijai	33
4.1. Socialiniai pedagogai	33
4.2. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai	34
5. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: žvalgomieji scenarijai	37
5.1. Stabilus mokinių skaičius	37
5.2. Išaugusios imigracijos šokas	38
5.3. Auga mokinių, turinčių SUP, dalis	40
5.4. Auga dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese	42
5.5. Auga mokinių susidomėjimas STEM	45
5.6. Auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis	46
6. Pedagogų pasiūla	47
6.1. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogai	48
6.2. Dalyko mokytojai	51
6.3. Socialinę pedagoginę pagalbą ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai	54
7. Išvados ir rekomendacijos	56
8. Priedai	59
8.1. 1 priedas: Specializacijų sąrašas	59
8.2. 2 priedas: Apklausos klausimai	61
8.3. 3 priedas: Apklausos rezultatai	64

1. Įvadas

Pedagogų trūkumas – daugeliui išsivysčiusių šalių šiuo metu aktualus ir ilgalaikių sprendimų bei investicijų reikalaujantis iššūkis. Dėl santykinai mažo atlyginimo, didelio krūvio, administracinės naštos ir ribotų karjeros galimybių kai kuriose šalyse mokytojo profesijos patrauklumas mažėja. Tad šią profesiją jauni žmonės renkasi rečiau, o jau dirbantys, kvalifikaciją įgiję pedagogai pedagoginį darbą palieka dažniau.¹ Šią tendenciją tik sustiprina demografiniai pokyčiai, kai, visuomenei senstant, vis didesnė dalis pedagogų artėja prie senatvės pensijos amžiaus, o pakankamo skaičiaus jaunų, galinčių juos pakeisti, nėra.² Tad daug Europos bei kitų išsivysčiusių pasaulio šalių susiduria su sunkumais užpildant laisvas pedagogų darbo vietas ir išlaikant pedagogus, ypač pradedančiuosius, mokyklose. Ne išimtis ir Lietuva – viešojoje erdvėje dažnai keliama ir diskutuojama pedagogų trūkumo problema.

Toks trūkumas ilguoju laikotarpiu turi neigiamų pasekmių mokinių pasiekimams ir didina socialinę nelygybę švietimo srityje.³ Pedagogų trūkumas koreliuoja su prastesniais PISA rezultatais matematikos, skaitymo bei gamtos mokslų srityse.⁴ Be to, net ir nedidelis laisvų pedagogų darbo vietų skaičiaus augimas mokykloje siejasi su prastesniais jos mokinių gimtosios kalbos bei matematikos patikrinimų rezultatais.⁵ Socialinės pedagogų trūkumo implikacijos – ne mažiau svarbios. Įvairių autorių studijos rodo, kad mokyklos, kuriose žemo socialinio ekonominio statuso ar prasčiau besimokančių mokinių dalis didesnė nei kitose, susiduria su didesne pedagogų kaita.⁶ Tad socialinę riziką patiriančios šeimos, mažiau pajėgios samdyti korepetitorius, pervesti vaikus į kitą mokyklą ar suteikti tinkamas sąlygas (nuotoliniam) mokymuisi namuose, nuo pedagogų trūkumo pasekmių kenčia dažniau nei kitos.⁷

Siekiant vengti pedagogų trūkumo, būtinas reguliarus jų poreikio trumpuoju, vidutiniu ir (ar) ilguoju laikotarpiu prognozavimas. Nežinant, kiek ir kokių specializacijų (dalykų) pedagogų reikės, įvertinti, ar šalyje įprasta (ar mažėjanti) pasiūla ateityje bus pakankama, neįmanoma. Tad poreikio prognozės būtinos norint priimti pagrįstus ir savalaikius sprendimus dėl pedagogų rengimo bei priemonių jiems pritraukti ir išlaikyti darbe. Šiuo tikslu Vyriausybės strateginės analizės centras (toliau – STRATA) 2017–2018 m. sukūrė bei testavo ir 2020–2021 m. pakoregavo pedagogų pasiūlos ir paklausos prognozavimo modelį. Juo remiantis, 2018 m. publikuota pedagogų paklausos bei pasiūlos prognozė 2018–2019 – 2021–2022 m. m.,⁸ o 2021 m. pedagogų paklausa bei pasiūla prognozuota dar penkeriems – 2021–2022 – 2024–2025 – mokslo metams.⁹

¹ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

² Ibid.

³ De Witte, K., De Cort, W., Gambi, L. (2023). Evidence-based Solutions to Teacher Shortages. EENEE-NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁴ OECD (2020), *TALIS 2018 Results (Volume II): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*, OECD Publishing, Paris; De Witte, K. & Itebeke, K. (2022). Het lerarentekort als katalysator voor onderwijshervormingen. *Leuvense Economische Standpunten*, 191.

⁵ Gambi, L., & De Witte, K. (2023). *The uphill battle: The amplifying effects of negative trends in test scores, COVID-19 school closures and teacher shortages*. FEB Research Report Department of Economics.

⁶ Ibid; Falch, T. (2010). The elasticity of labor supply at the establishment level. *Journal of Labor Economics*, 28(2), 237-266; Falch, T. (2011). Teacher mobility responses to wage changes: Evidence from a quasi-natural experiment. *American Economic Review*, 101(3), 460–465.

⁷ De Witte, K., De Cort, W., Gambi, L. (2023). Evidence-based Solutions to Teacher Shortages. EENEE-NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁸ STRATA (2018). *Forecasting the teaching workforce in Lithuania: Final project report*. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/02/2018-11-07-Forecasting-the-Teaching-Workforce-in-Lithuania.pdf>

⁹ STRATA (2021). *Pedagogų poreikio prognozavimas: Rezultatų apžvalga*. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/01/20210318-pedagogu-poreikio-prognozavimas-rezultatu-apzvalga-1.pdf>

Šioje ataskaitoje pristatomas iš esmės peržiūrėtas ir atnaujintas šio modelio variantas. Juo remiantis ir svarstant alternatyvius scenarijus, prognozuojamas naujų ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo mokytojų, bendrojo ugdymo dalyko mokytojų, socialinių pedagogų bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis Lietuvoje. Prognozė remiasi praėjusiais penkeriais metais stebėtų tendencijų analize ir prielaidomis apie jų tęstinumą bei galimus pokyčius per tam tikrą laiką.

Atnaujinto modelio apimtis, koncepcija ir metodologija bei skirtingi scenarijai ir jų prielaidos detalai pristatomi 2 skyriuje. Prognozavimo rezultatai pateikiami pagal specializaciją (dalyką) 3, 4 ir 5 skyriuose. 6 skyriuje aptariama pedagogų pasiūla praėjusiais penkeriais metais ir, kur įmanoma, ji prognozuojama ateinantiems penkeriems metams. Kartu su išvadamis 7 skyriuje pateikiamos plataus pobūdžio rekomendacijos dėl pedagogų rengimo, pritraukimo ir išlaikymo mokyklose. Detalioms rekomendacijoms būtina jau taikomų priemonių bei gerųjų praktikų analizė, kas neįeina į šį tyrimą.

2. Pedagogų poreikio prognozavimo modelis

2017–2018 m. sukurtas pedagogų pasiūlos ir paklausos prognozavimo modelis pirmą kartą atnaujintas 2020–2021 m. Tąkart Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu STRATA atliko pakeitimus, kurių poreikis, pačių autorių teigimu, paaiškėjo dar parengus pirminį modelį 2017–2018 m.¹⁰ Atliktos svarbios, tačiau beveik tik techninės ir modelio esmės nepakeitusios korekcijos, pavyzdžiui, atnaujintas pedagogų specializacijų sąrašas, peržiūrėti matavimo vienetai, kuriais remiantis pateikiami modeliavimo rezultatai, supaprastinta mokinių skaičiaus prognozavimo metodika, pan. Pakito ir vartotas žodynas – pedagogų paklausos ir pasiūlos prognozavimo modelis imtas vadinti pedagogų poreikio prognozavimo modeliu. Visgi modelio apimtis, pagrindiniai jo elementai ir jų konceptualizacija nediskutuoti ir liko nepakeisti.

Šiame skyriuje pristatomas 2025 m. iš esmės peržiūrėtas ir atnaujintas šio modelio variantas, skirtas pedagogų poreikiui Lietuvoje prognozuoti. Svarstant galimus ir atliekant pasirinktus modelio pakeitimus, vadovautasi tais pačiais kriterijais, kuriais remtasi kuriant pirminį modelį dar 2017–2018 m.¹¹ Didžiausias dėmesys skirtas duomenų prieinamumui ir modeliavimo rezultatų panaudojimo lygiui priimant viešosios politikos sprendimus. Toliau nuosekliai ir detalai aprašoma atnaujinto modelio apimtis, koncepcija, metodologija ir alternatyvūs scenarijai bei jų prielaidos. Svarbiausi pakeitimai aptariami pristatant 2017–2018 ir 2020–2021 m. taikytą logiką ir pagrindžiant korekcijų svarbą bei privalumus.

2.1. Modelio apimtis

Modelis ir juo remiantis atlikta pedagogų poreikio Lietuvoje prognozė apima ikimokyklinio, bendrojo ugdymo įstaigas¹² ir profesines mokyklas.¹³ Kaip ir 2017–2018 bei 2020–2021 m., įtrauktos valstybinės, savivaldybių ir nevalstybinės mokyklos,¹⁴ nes visos jos konkuruoja dėl tų pačių pedagogų. Tiek valstybinėse, savivaldybių, tiek nevalstybinėse mokyklose dirbantiems pedagogams taikomi tokie patys kvalifikacijos reikalavimai, būsimi pedagogai

¹⁰ STRATA (2021). *Pedagogų poreikio prognozavimas: Rezultatų apžvalga*. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/01/20210318-pedagogu-poreikio-prognozavimas-rezultatu-apzvalga-1.pdf>

¹¹ STRATA (2018). *Forecasting the teaching workforce in Lithuania: Final project report*. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/02/2018-11-07-Forecasting-the-Teaching-Workforce-in-Lithuania.pdf>

¹² Įskaitant suaugusiųjų ugdymo įstaigas ir specialiąsias mokyklas.

¹³ Į skaičiavimus nepatenka aukštosios mokyklos, neformaliojo ugdymo, švietimo pagalbos įstaigos ir kiti švietimo teikėjai.

¹⁴ Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu: valstybinė mokykla – mokykla, kurios savininkė arba viena iš dalininkų yra valstybė; savivaldybės mokykla – mokykla, kurios savininkė arba viena iš dalininkų yra savivaldybė (kai valstybė nedalyvauja dalininkės teisėmis); nevalstybinė mokykla – mokykla, kurios savininkė ar viena iš dalininkų nėra valstybė ar savivaldybė.

rengiami tose pačiose aukštosiose mokyklose ir patys renkasi kokioje – valstybinėje, savivaldybės ar nevalstybinėje – įstaigoje dirbti.

Pedagogai, remiantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, suprantami kaip asmenys, įgiję aukštąjį (aukštesnįjį iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją. Šie apima ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojus, bendrojo ugdymo dalykų mokytojus ir socialinę pedagoginę bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančius specialistus. Profesijos mokytojai ir kiti pedagoginiai darbuotojai (pavyzdžiui, įstaigų vadovai, jų pavaduotojai, skyrių vedėjai, psichologai, karjeros specialistai) bei nepedagoginiai darbuotojai (pavyzdžiui, mokytojo padėjėjai) neįtraukiami. Detalus į modelį patenkančių ir prognozei naudojamų pedagogų specializacijų sąrašas pateikiamas 1 priede.

Pedagogų poreikis prognozuojamas atsižvelgiant į praėjusių penkerių metų situaciją bei tendencijas ir darant prielaidas apie jų tęstinumą (ar jo nebuvimą) per tam tikrą laiką. Rezultatai pateikiami nacionaliniu (ne savivaldybių) lygiu 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiui.

2.2. Modelio koncepcija

Kuriant pirminį modelį 2017–2018 m. ir jį atnaujinant 2020–2021 m., pedagogų poreikis apibrėžtas kaip pedagogų paklausos bei pasiūlos skirtumas. Vertinant paklausą prognozuota, kiek naujų mokytojų reikės atsižvelgiant į mokinių skaičiaus svyravimus ir tai, jog dalis mokytojų kasmet miršta, išeina į senatvės pensiją ar imasi kito (ne pedagoginio) darbo. Vertinant pasiūlą prognozuota, kokia dalis pedagogikos studijų absolventų sėkmingai įsidarbins švietimo įstaigose, kiek bus įdarbinta neaktyvių (pedagogo kvalifikaciją turinčių, tačiau pedagoginio darbo nedarbinančių) mokytojų bei pedagogo kvalifikacijos neturinčių ar nežinomų kvalifikacijos, bet mokyti norinčių asmenų. Iš prognozuotos paklausos atėmus prognozuotą pasiūlą gautas tikėtinas pedagogų trūkumas arba perteklius pagal specializaciją, metus ir savivaldybę.

Visgi dėl paties modelio netobulumų ir, svarbiausia, duomenų trūkumo, 2018 ir 2021 m. publikuotos prognozės buvo itin netikslios, o gauti rezultatai kartais sunkiai paaiškinami. Tad atnaujinant pedagogų poreikio prognozavimo modelį 2025 m. remiamasi tik paklausa. Pagrindinės tokio sprendimo priežastys detalizuojamos 1 lentelėje. Galima pasiūla analizuojama, tačiau atskirai, neįtraukiant į modelį ir diferencijuojant analizės prieigą pagal prieinamus duomenis ir pedagogų specializacijų grupes (žr. 3 skyrių).

1 lentelė. Pedagogų poreikio prognozavimo remiantis paklausa priežastys

Gretutinių pedagogikos studijų ir profesinių pedagogikos studijų ¹⁵ organizavimo bei šių studijų absolventų įdarbinimo tvarka neleidžia įvertinti, kiek kokios specializacijos pedagogų pradės dirbti švietimo įstaigose, t. y. kokia bus skirtingų specializacijų pedagogų pasiūla.	2017–2018 ir 2020–2021 m. pedagogų pasiūla prognozuota analizuojant, (1) kokia dalis pedagogikos studijų absolventų įsidarbins švietimo įstaigose, (2) kiek pedagogo kvalifikaciją turinčių, tačiau pedagoginio darbo nedarbinančių asmenų (vėl) jo imsis, (3) kiek švietimo įstaigose pradės dirbti pedagogo kvalifikacijos neturinčių asmenų. Tačiau, prognozuojant pedagogikos studijų absolventus, įtraukti tik pedagogikos krypties programų studentai, o gretutinių pedagogikos studijų ir profesinių pedagogikos studijų studentai – neįtraukti. Tai lėmė, kad, neatsižvelgus į visus pasiūlos šaltinius, 2018 m. ir 2021 m. STRATA ataskaitose prognozuotas nepagrįstai mažas naujų parengsimų ir švietimo įstaigose įsidarbinsiančių pedagogų skaičius, ir atitinkamai – nepagrįstai didelis daugelio specializacijų pedagogų trūkumas. Prognozuoti, kokios specializacijos pedagogais gali įsidarbinti gretutinių bei profesinių pedagogikos studijų absolventai, sunkiai
---	--

¹⁵ Gretutinės pedagogikos studijos skirtos studentams, kurių studijuojamos programos susijusios su bendrojo ugdymo įstaigose mokomais dalykais. Profesinės pedagogikos studijos yra skirtos asmenims, jau įgijusiems aukštąjį išsilavinimą srityse, kurios yra susijusios su švietimo įstaigose mokomais dalykais. Tiek gretutinės, tiek profesinės pedagogikos studijos suteikia pedagogo kvalifikaciją.

	įmanoma. Tiek gretutinės, tiek profesinės pedagogikos studijos suteikia bendro pobūdžio pedagogo kvalifikaciją, tačiau, kokius dalykus mokyti galės šių studijų absolventai, priklauso nuo juos įdarbinti norinčių įstaigų ir įdarbinimo metu taikomos studijų metu surinktų kreditų priskyrimo mokomiesiems dalykams logikos. Tad net ir žinant gretutinių bei profesinių pedagogikos studijų studentų bei absolventų skaičių, jų pasiskirstymas pagal specializaciją lieka neaiškus. Pedagogų pasiūlos prognozavimas be šių duomenų būtų netikslus ir iškreiptų modelio rezultatus. Tad šiuo modeliu prognozuojama tik paklausa; pasiūlos šaltiniai, kiek leidžia prieinami duomenys, apžvelgiami atskirai, diferencijuojant analizės prieigą pagal specializacijų grupes.
Duomenys apie pedagoginės specializacijos ir mokomojo dalyko modulio studijų studentus nacionaliniu mastu nėra renkami.	Pedagoginės specializacijos ir mokomojo dalyko modulio studijų absolventai – dar vienas svarbus pedagogų pasiūlos šaltinis. Tačiau duomenys apie tai, kiek asmenų, jau turinčių pedagogo kvalifikaciją, studijuoja šias studijas, Studentų registre nėra renkami. Pedagogų pasiūlos prognozavimas neatsižvelgus į šiuos duomenis būtų netikslus, tad, kaip ir minėta, modeliu prognozuojama tik paklausa, o pasiūla, kiek leidžia turimi duomenys, apžvelgiama atskirai.
Asmenys, neturintys pedagogo kvalifikacijos, maskuoja tikrąją pedagogų paklausą; jų laikymas pedagogų pasiūlos dalimi klaidina.	2018 m. ir 2021 m. STRATA ataskaitose asmenys, neturintys pedagogo kvalifikacijos, laikyti vienu iš trijų pedagogų pasiūlos šaltinių. Visgi, remiantis EBPO, be pedagogo kvalifikacijos dirbančių mokytojų dalis dažnai liudija paslėptą trūkumą, kai švietimo įstaigos nepritraukia ir (ar) neišlaiko pakankamo skaičiaus kvalifikuotų darbuotojų.¹⁶ P. Williams, kurio teorinėmis prielaidomis vadovautasi kuriant pirminį pedagogų pasiūlos ir paklausos prognozavimo modelį, reikiamos kvalifikacijos neturinčius pedagogus laiko specifine pakeitimo paklausa (žr. 1.2.2 poskyrį).¹⁷ Tad šioje publikacijoje vadovaujamas tokiu pačiu principu ir apskritai prognozuojama tik paklausa, pasiūlą suprantant siauriau nei anksčiau, t. y. neįtraukiant pedagogo kvalifikacijos neturinčių asmenų.
Kumuliatyvaus pedagogų trūkumo / pertekliaus interpretavimas neintuityvus ir neskatina veikti.	2018 m. ir 2021 m. STRATA ataskaitose, remiantis skirtingais scenarijais, pateikiamas kumuliatyvus pedagogų trūkumas / perteklius pagal specializaciją atitinkamai 2018–2019 – 2021–2022 m. m. ir 2021–2022 – 2024–2025 m. m. laikotarpiams. Prognozuojamas daugelio specializacijų pedagogų trūkumas, tačiau lieka neaišku, kaip šį trūkumą interpretuoti. Jis apskaičiuotas iš prognozuojamos paklausos atėmus prognozuojamą pasiūlą, tad atspindi ne bendrą naujų pedagogų poreikį nurodytais mokslo metais, o tai, koku mastu šis poreikis, remiantis istoriniais duomenimis apie pasiūlą (pedagogikos studijų absolventų, neaktyvių ir neturinčių pedagogo kvalifikacijos asmenų įsidarbinimą švietimo įstaigose), bus patenkintas. Lieka neaišku, kokios tokio kumuliatyvaus pedagogų trūkumo pasekmės. Stebint švietimo įstaigų praktiką, ugdymo procesas tokiais atvejais nenutrūksta, o tam užtikrinti įstaigų vadovai imasi įvairių priemonių – skatina dirbančius senatvės pensijos amžiaus sulaukusius pedagogus dirbti toliau, didina įstaigoje jau dirbančių pedagogų krūvį, įdarbina daugiau pedagogo kvalifikacijos neturinčių asmenų ir pan. Dėl šių priežasčių pakinta situacija ir tendencijos, kurių pagrindu minėtas pedagogų trūkumas prognozuotas, o realus trūkumas taip ir nepasiekia tokių skaičių, kaip prognozuota, nes švietimo įstaigos prisitaiko.

¹⁶ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

¹⁷ Ibid.

	Be interpretavimo sunkumų, toks kumuliatyvaus pedagogų trūkumo, jau atsižvelgus į pasiūlą, akcentavimas kuria deterministinį ateities poveikslą ir neskatina ieškoti sprendimų ir veikti. Tad šioje publikacijoje tokio kumuliatyvaus rezultatų pristatymo atsisakyta. Susitelkta į pedagogų paklausos (poreikio) prognozavimą, o galima pasiūla apžvelgiama, kiek leidžia turimi duomenys, atskirai, neįtraukiant į modelį.
--	--

Šaltinis: Autorių pastabos remiantis STRATA 2018 ir 2021 metų pedagogų poreikio prognozavimo ataskaitomis.

Pedagogų paklausa šiame tyrime, kaip ir 2017–2018 bei 2020–2021 m. STRATA rengtose prognozėse, apibrėžiama remiantis P. Williams (UNESCO).¹⁸ Esminiai jos elementai – plėtos ir pakeitimo paklausa – aptariami toliau.

2.2.1. Plėtos paklausa

Plėtos paklausą lemia mokinių¹⁹ skaičiaus kaita ir (ar) mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio pokyčiai. Šie du rodikliai apibendrina ir leidžia supaprastintai prognozuoti pedagogų poreikį atsižvelgiant į demografinius veiksnius (gimstamumą, tarptautinę ir vidinę migraciją) bei viešosios politikos sprendimus, turinčius ar turėsiančius įtakos, kiek mokyklose bus mokinių ir kiek jiems reikės pedagogų atsižvelgiant į klasių dydžius, pedagogų darbo krūvius, ir pan.

Mokinių skaičiaus prognozę, pasak P. Williams, lemia trys kintamieji:²⁰

- Šalyje galiojantys teisės aktai, numatantys, nuo kokio amžiaus ir kiek metų (ir ar privalomai) vaikai lanko mokyklą.
- Mokyklinio amžiaus vaikų skaičius (pagal amžiaus grupes), kuris, bent teoriškai, leidžia įvertinti, kiek daugiausia mokinių galėtų būti užregistruoti į mokyklas ir jas lankyti pagal klases.
- Besimokančiųjų dalis, t. y. kokia dalis atitinkamos amžiaus grupės vaikų yra užregistruoti į mokyklas ir lanko jas. Šis rodiklis atspindi ne tik kiek mokinių į kurias klases yra priimama, bet ir kiek jų yra perkeliama į aukštesnę klasę, paliekami kartoti kursą ar mokyklos nelanko.

Mokinių ir mokytojų skaičiaus santykį, pasak P. Williams, lemia įvairūs švietimo sistemos parametrai, tarp kurių ugdymo turinys, metodai ir proceso organizavimas²¹:

- Programose aprašytas ugdymo turinys apibendrina, ko bus mokoma(si). Tai tiesiogiai susiję su skirtingų specializacijų mokytojų paklausa.
- Pasirinkta pedagogika apibendrina mokytojų ir mokinių sąveiką ugdymo procese ir, be kitų dalykų, apima sprendimus, kurie lemia, kiek pedagogų reikės duotam skaičiui vaikų. Pavyzdžiui, praktinis mokymas mažose grupėse reikalauja daugiau mokytojų nei įprastos pamokos, o virtualus – mažiau.
- Ugdymo proceso organizavimas apima sprendimus dėl klasių dydžių, pamokų skaičiaus ir pedagogų darbo krūvio (kontaktinių valandų). Visi šie tiesiogiai veikia mokinių ir mokytojų skaičiaus santykį, t. y. kiek dabartiniam ar būsimam mokinių skaičiui reikės pedagogų.

¹⁸ Williams, P. (1979). *Planning teacher demand and supply*, UNESCO, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000076420>

¹⁹ P. Williams analizuoja bendrojo ugdymo pedagogų paklausos ir pasiūlos prognozavimą, tad referuoja į mokinius, mokytojus ir mokyklas. Visgi tie patys principai galioja ir ikimokykliniam bei priešmokykliniam ugdymui, tad mokyklos šiame skyriuje ir toliau apima ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, o mokiniai ir mokytojai atitinkamai jų auklėtinius ir pedagogus.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

2.2.2. Pakeitimo paklausa

Pedagogų pakeitimo paklausą daugiausia lemia tokie veiksniai kaip esamų pedagogų išėjimas į senatvės pensiją ar kitą (ne pedagoginį) darbą.²² Be to, dalis pedagogų miršta, emigruoja, yra atleidžiami ar laikinai pasitraukia iš darbo (dėl ligos, mokymų, studijų, karinės tarnybos, vaiko priežiūros atostogų). Kai kurie atsisako mokytojavimo gavę paaukštinimą į vadovaujamas / administracines pareigas.

Tiesa, be įprastos, galima ir specifinė pakeitimo paklausa, kai tikslingai įgyvendinamos, pavyzdžiui, reikiamos kvalifikacijos neturinčių pedagogų pakeitimo programos. Toks pakeitimas, pasak P. Williams, gali reikšti ne tiesiog atleidimą, o galimybę įgyti reikiamą išsilavinimą / kvalifikaciją jau dirbant mokyklose.²³ Tai aktualu ir Lietuvos kontekste, tad atnaujinant pedagogų poreikio prognozavimo modelį 2025 m. nekvalifikuoti pedagogai laikomi specifine pakeitimo paklausa.

2018 m. rengtame ir 2021 m. atnaujintame modelyje, priešingai nei šioje publikacijoje, nekvalifikuoti pedagogai²⁴ laikyti vienu iš trijų vertintų pedagogų pasiūlos šaltinių. Teigta, kad kartu su pedagogikos studijų absolventais bei neaktyviais pedagogais (turinčiais pedagogo kvalifikaciją, tačiau dirbančiais kitus darbus) pedagogo kvalifikacijos (dar) neturintys, tačiau mokytojais dirbti norintys asmenys padės atliepti išaugusį naujų pedagogų poreikį ateityje. Remiantis baziniu scenarijumi, 2021 m. prognozuota, kad per artimiausius ketverius metus kasmet švietimo įstaigas papildys vidutiniškai 1 319 nekvalifikuotų arba nežinomos kvalifikacijos pedagogų.²⁵ Tai – didžiausias prognozuotas naujų mokytojų pasiūlos šaltinis 2021–2025 m. laikotarpiu.

Visgi, remiantis EBPO, be pedagogo kvalifikacijos dirbančių mokytojų dalis dažnai liudija paslėptą trūkumą, kai švietimo įstaigos nepritraukia ir (ar) neišlaiko pakankamo skaičiaus kvalifikuotų darbuotojų.²⁶ Tokia praktika, kai į darbą priimami reikiamos kvalifikacijos neturintys pedagogai, gali turėti neigiamų pasekmių ugdymo kokybei ir mokinių pasiekimams. Tad šioje publikacijoje pedagogo kvalifikacijos neturintys pedagogai laikomi ne pasiūlos, o paklausos dalimi. Toks pedagogų poreikio prognozavimo modelio pakeitimas leidžia adekvačiau įvertinti esamą kvalifikuotų pedagogų trūkumą ir tiksliau prognozuoti jų poreikį. Tikslesnė prognozė įgalins planuoti reikiamą finansavimą pedagogo kvalifikaciją suteikiančioms studijoms ir priimti kitus politinius sprendimus.

2.3. Modelio metodologija

Remiantis ankstesniame skyriuje aprašyta koncepcija, šiame skyriuje pristatomi pedagogų poreikiui prognozuoti naudoti duomenys ir skaičiavimų logika bei eiga. Duomenų šaltiniai ir jų pagrindinės savybės apibendrinami 2 lentelėje. Skaičiavimų žingsniai aptariami plėtos ir pakeitimo paklausoms atskirai.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Nekvalifikuoti pedagogai 2018 m. buvo suprantami kaip tie, kurie (daryta prielaida, nes trūko duomenų) baigė I pakopos pedagogikos studijas prieš daugiau nei 5 metus ir nedirbo pedagoginio darbo praėjusiais metais. 2021 m. ataskaitoje jokie esminiai šio modelio elemento (nekvalifikuotų pedagogų apibrėžimo) pokyčiai neminimi, tačiau referuojama ne į nekvalifikuotus, o į „kitus“ pedagogus, apie kurių kvalifikaciją nėra žinoma arba jie jos dar nėra įgiję.

²⁵ STRATA (2021). *Pedagogų poreikio prognozavimas: Rezultatų apžvalga*. <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/01/20210318-pedagogu-poreikio-prognozavimas-rezultatu-apzvalga-1.pdf>

²⁶ OECD (2025). *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*. https://www.oecd.org/en/publications/2025/09/education-at-a-glance-2025_c58fc9ae.html

2 lentelė. Pedagogų poreikiui prognozuoti naudoti duomenys

Duomenų šaltinis	Duomenų savybės
Mokinių registras Lietuvos Respublikoje	Mokinių skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m. pagal amžių (ikimokyklinis, priešmokyklinis ugdymas) ir klasių grupes (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas). Mokinių su specialiaisiais ugdymosi poreikiais (SUP) skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m. pagal amžių (ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas) bei klasių grupes (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas).
Valstybės duomenų agentūros skelbiama statistika	0–8 metų amžiaus vaikų skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m. pagal amžių.
Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) gyventojų skaičiaus prognozė	Gyventojų skaičiaus prognozė pagal amžių (0–8 metų) 2026–2030 m.
Pedagogų registras Lietuvos Respublikoje	Pedagogų (unikalių asmenų) ir jų etatų skaičius pagal pareigybę, jų kontaktinės valandos pagal dalyką / specializaciją ir mokomų klasių grupes 2020–2021 – 2024–2025 m. m. Pedagogai pagal gimimo metus ir pagal turimą pedagogo kvalifikaciją 2024–2025 m. m.
Studentų registras Lietuvos Respublikoje	Asmenys, studijuojantys pedagogo kvalifikaciją suteikiančias studijas 2020–2021 – 2024–2025 m. m. Asmenys, baigę pedagogo kvalifikaciją suteikiančias studijas 2020–2021 – 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai.

2.3.1. Plėtros paklausa

Plėtros paklausa, kaip aptarta 1.2.1 poskyryje, rodo, kiek pedagogų reikės atsižvelgiant į galimus mokinių skaičiaus ir mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio pokyčius ateityje. Tai prognozuojama atliekant tris pagrindinius žingsnius. Pirma, prognozuojama, kiek mokinių mokysis pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Antra, analizuojama, kaip 2020–2021 – 2024–2025 m. m. keitėsi mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis, ir prognozuojama, koks jis galėtų būti ateityje. Trečia, prognozuojamas mokinių skaičius padalijamas iš prognozuojamo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio 2026–2027 – 2030–2031 m. m. Taip apskaičiuojama, kiek gali reikėti pedagogų, atsižvelgiant į gimstamumo, migracijos, dalyvavimo ugdymo procese pokyčius ir galimus ugdymo turinio bei ugdymo organizavimo (klasių dydžių, pedagogų krūvių, pamokų skaičiaus) pasikeitimus.

Mokinių skaičiaus prognozė

Mokinių skaičiaus prognozei didelę įtaką daro ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo pradžios, trukmės ir privalomumo reguliavimas Lietuvoje. Aktuali Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos informacija pateikiama 3 lentelėje. Prognozuojant pedagogų poreikį visais scenarijais daroma prielaida, kad šis reguliavimas 2026–2027 – 2030–2031 m. m. iš esmės nepakis.

3 lentelė. Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo reguliavimas Lietuvoje

Visuotinis ikimokyklinis ugdymas	Į ikimokyklinio ugdymo įstaigas priimami vaikai nuo gimimo iki 6 (atskiris atvejais iki 5) metų. Nuo 2025 m. rugsėjo vaikams nuo 2 metų teikiamas visuotinis ikimokyklinis ugdymas. Vadinas, tėvai (globėjai) neprivalo savo vaikų (globotinių) vesti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, tačiau, jei to pageidauja, valstybė ar savivaldybės turi jiems tokią galimybę suteikti užtikrindamos vietas. Atskirais atvejais vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų gali būti skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas. <i>Šaltinis: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Ikimokyklinis ugdymas: Vaikų priėmimas.</i> https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimo-sistema-ikimokyklinis-ugdymas/vaiku-priemimas-ikimokyklinis-ugdymas/
Priešmokyklinis ugdymas	Vaikai priimami mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą, kai tais kalendoriniais metais iki balandžio 30 d. (atskiris atvejais iki rugsėjo 1 d.) jiems sueina 5 metai. Priešmokyklinis ugdymas gali būti teikiamas vėliau, bet ne vėliau nei vaikui tais kalendoriniais metais sueina 6 metai. Priešmokyklinis ugdymas Lietuvoje privalomas ir trunka vienerius metus. Nuo 2022 m., jei vaikas pradėjo mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą nuo 5 metų, jam gali būti sudaryta galimybės ugdytis pagal šią programą ne vienerius, o dvejus metus. <i>Šaltinis: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Priešmokyklinis ugdymas: Vaikų priėmimas.</i> https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-priesmokyklinis-ugdymas/vaiku-priemimas-priesmokyklinis-ugdymas/
Pradinis, pagrindinis ir vidurinis ugdymas	Vaikai priimami mokytis pagal pradinio ugdymo programą, kai jiems tais kalendoriniais metais sukanka 7 (atskiris atvejais 6) metai. Pradinis ugdymas trunka ketverius metus. Įgiję pradinį išsilavinimą, mokiniai mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, kuri trunka šešerius metus. Pradinis ir pagrindinis ugdymas (iki 16 metų) privalomas. Pagrindinį išsilavinimą įgiję mokiniai gali rinktis mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Ji trunka dvejus metus ir yra neprivaloma. <i>Šaltinis: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Švietimas.</i> https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/

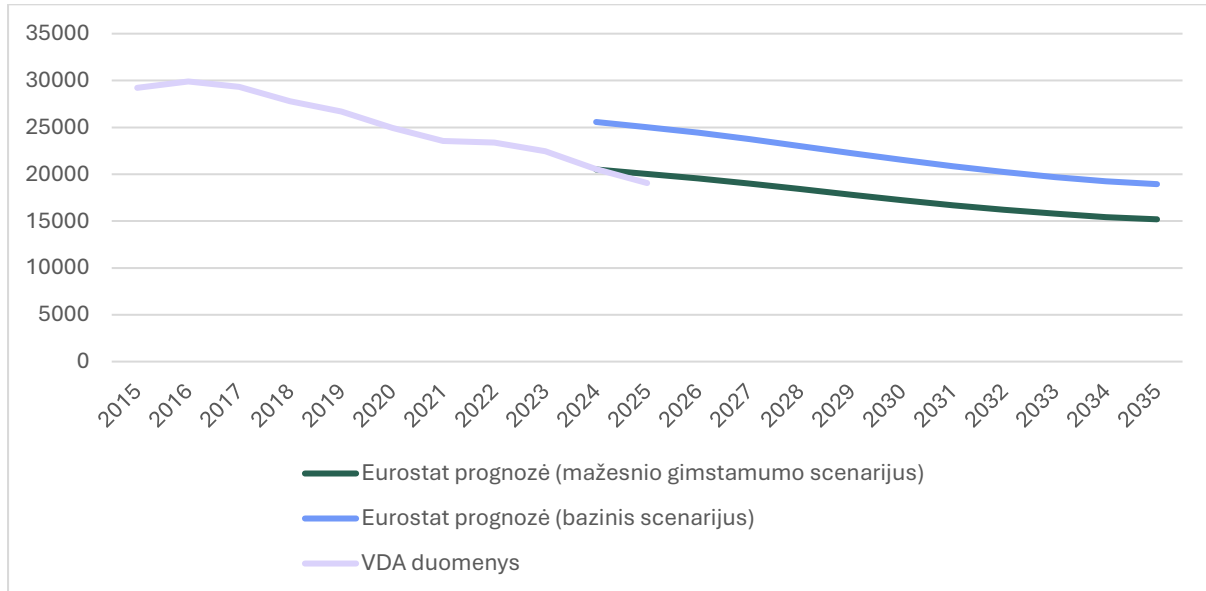
Šaltinis: Publikacijos autoriai, remiantis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos informacija.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei bendrojo ugdymo 1 klasės mokinių skaičius prognozuojamas trimis žingsniais:

1. Analizuojama, kokia 0–6 metų amžiaus vaikų dalis dalyvavo ikimokyklinio ugdymo procese, 4–7 metų amžiaus vaikų dalis – priešmokyklinio ugdymo procese ir 5–8 metų amžiaus vaikų dalis ėjo į pirmą klasę 2020–2021 – 2024–2025 m. m. Taip apskaičiuojama, kaip analizuojamu laikotarpiu kito 0–8 metų amžiaus vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procese bei bendrojo ugdymo 1 klasėje pagal amžių.
2. Išanalizavus praėjusių penkerių mokslo metų situaciją, pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procese bei bendrojo ugdymo pirmoje klasėje 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu išliks panašus.
3. Remiantis šia prielaida ir 2023 m. Eurostato paskelbta gyventojų skaičiaus prognoze pagal amžių, prognozuojamas mokinių skaičius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procese bei bendrojo ugdymo pirmoje klasėje pagal amžių 2026–2027 – 2030–2031 m. m. Skaiciavimams naudojamas vienas iš šešių 2023 m. Eurostato paskelbtų – mažesnio gimstamumo – scenarijus. Jis pasirinktas palyginus pagal šešis scenarijus prognozuotą gyventojų skaičių 2024 ir 2025 m. su realiais šių dvejų metų duomenimis. Gauti rezultatai rodo, kad būtent mažesnio gimstamumo scenarijus (bent trumpuoju laikotarpiu) tiksliausiai atspindi vaikų iki vienerių metų amžiaus skaičiaus

dinamiką Lietuvoje (1 grafikas). Ši prielaida – ataskaitoje pateikiamų pedagogų poreikio prognozavimo rezultatų pagrindas. Jei gimusiųjų skaičius prognozuojamu laikotarpiu stabilizuosis, ims augti ar mažės lėčiau nei anksčiau, pedagogų reikės daugiau nei prognozuojama šiame tyrime.

1 grafikas. Vaikų iki 1 m. amžiaus skaičius 2015–2025 m. ir prognozė 2024–2035 m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Valstybės duomenų agentūros ir Eurostat duomenimis.

Bendrojo ugdymo 2–12 klasių mokinių skaičius prognozuojamas kiek kitaip:

1. Analizuojama, kokia dalis 1–11 klasių mokinių praėjusiais penkeriais mokslo metais perėjo į aukštesnę, atitinkamai 2–12, klasę. Taip apskaičiuojami perėjimo į aukštesnę klasę koeficientai pagal klases (iš pirmos į antrą, antros į trečią ir t. t.) ir mokslo metus (2020–2021 – 2024–2025 m. m.).
2. Identifikavus perėjimo į aukštesnę klasę koeficientus praėjusiais penkeriais mokslo metais, pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad panaši situacija išliks ir ateityje. Šiuo pagrindu apskaičiuojami prognozuojami perėjimo į aukštesnę klasę koeficientai ateinantiems penkeriems mokslo metams.
3. Remiantis šiais koeficientais, pagal pirmos klasės mokinių skaičiaus prognozę (žr. aukščiau) ir remiantis 2024–2025 m. m. duomenimis apie mokinių skaičių pagal klases, prognozuojama, kiek gali mokytis mokinių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas pagal klases 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Atskirai prognozuojamas ir mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) skaičius:

1. Analizuojama, kaip kito SUP turinčių mokinių, besimokančių pagal (a) ikimokyklinio ir priešmokyklinio, (b) pradinio bei (c) pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, dalis 2020–2021 – 2024–2025 m. m.
2. Identifikavus praėjusių penkerių mokslo metų situaciją ir tendencijas, pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad ateinančius penkerius mokslo metus SUP turinčių mokinių dalis išliks panaši.
3. Remiantis prognozuojamu mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, skaičiumi ir prognozuojama SUP turinčių mokinių dalimi, apskaičiuojamas prognozuojamas SUP turinčių mokinių skaičius 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis

Siekiant įvertinti, kiek papildomai pedagogų reikės išaugus mokinių skaičiui ar, priešingai, kiek pedagogų poreikis sumažės mokinių skaičiui kritus, analizuojamas istorinis mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis ir daromos prielaidos apie šio santykio kaitą ateityje:

1. Analizuojamas mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis 2020–2021 – 2024–2025 m. m. Atsižvelgiant į specializaciją (dalyką), jis skaičiuojamas vienu iš dviejų būdų:
 - a. *Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo mokytojai bei socialinę pedagoginę bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai*: mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis apskaičiuojamas mokinių skaičių padalijus iš pedagogų etatų skaičiaus specializacijai. Tokia mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio operacionalizacija leidžia atsižvelgti į tai, kad dalis pedagogų Lietuvoje dirba ne visu arba daugiau nei vienu etatu, turi kelias specializacijas ir pan. Skaičiavimai atliekami kiekvieniems iš praėjusių penkerių mokslo metų atskirai. Kadangi Pedagogų registre pedagogų kontaktinės valandos fiksuojamos pagal dalyką ir klasių grupes (o ne pavienes klases), mokiniai grupuojami atitinkamai: ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio ugdymo, 1–4 klasių, 5–8 klasių, 9–10 klasių bei atskirai 11 ir 12 klasių mokiniai.
 - b. *Dalyko mokytojai*: mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis apskaičiuojamas mokinių skaičių padalijus iš dalyko mokytojų kontaktinių valandų skaičiaus. Tokia mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio operacionalizacija leidžia atsižvelgti į tai, kad vienas dalyko mokytojas gali mokyti kelis skirtingus dalykus, tačiau Pedagogų registre turi vieną įdarbinimą, tad ir vieną fiksuotą etatą. Skaičiavimai atliekami kiekvieniems iš praėjusių penkerių mokslo metų atskirai, kiekvienam mokomajam dalykui ir mokinių ugdymo grupėms (1–4 klasių, 5–8 klasių, 9–10 klasių, 11 ir 12 klasių mokiniai) atskirai. Kadangi pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai ataskaitoje pateikiami ne pagal kontaktinių valandų, o pagal etatų skaičių, atliekamas dar vienas žingsnis. Kiekvieno dalyko lygiu vertinamos vidutinės kontaktinės valandos vienam etatui kiekvienais metais ir, pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad ir ateityje situacija išliks panaši.
2. Identifikavus mokinių ir mokytojų skaičiaus santykį kiekvienais iš praėjusių penkerių mokslo metų, pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad ateinančius penkerius mokslo metus situacija išliks panaši.
3. Prognozuojamas mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Analizuojant mokinių ir socialinių pedagogų skaičiaus santykį praėjusiais penkeriais mokslo metais bei jį prognozuojant 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiui, atsižvelgiama į bendrą mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, skaičių, jų neišskiriant pagal klases. Toks metodas pasirinktas, nes šių pedagogų veikla nėra susieta su mokinių mokomosiomis grupėmis (pavyzdžiui, vienas socialinis pedagogas gali dirbti su visais mokiniais ilgojoje gimnazijoje). Skaičiuojant ir prognozuojant mokinių ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų skaičiaus santykį, atsižvelgiama ne į bendrą mokinių skaičių, o į mokinių, turinčių SUP, skaičių.

Pedagogų poreikio prognozavimas

Plėtos paklausa apskaičiuojama prognozuojamą mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (pagal klasių grupes) bendrojo ugdymo programas, skaičių padalijus iš prognozuojamo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio pagal klasių grupes ir specializaciją. Taip prognozuojama, kiek, pagal bazinį scenarijų, kiekvienos specializacijos pedagogų reikės ateinančiais penkeriais mokslo metais. Šie skaičiai, atsižvelgus į gimstamumo, migracijos, dalyvavimo ugdymo procese tendencijas ir ugdymo organizavimo (klasių dydžių, pedagogų krūvių, pamokų skaičiaus) pasikeitimus, gali būti didesni arba mažesni nei esamų pedagogų skaičius. Tad paskutiniu žingsniu vertinama, kiek papildomai pedagogų reikės (ar kiek jų bus per daug) pagal specializaciją 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

2.3.2. Pakeitimo paklausa

Pakeitimo paklausa rodo kiek, kokių ir kada pedagogų gali reikėti pakeisti. To priežastys, kaip aptarta 1.2.2 poskyryje, gali būti įvairios. Tarp jų – esamų pedagogų išėjimas į pensiją, kitą (ne pedagoginį) darbą, mirtis, emigracija, išėjimas iš darbo dėl ligos, studijų, vaiko priežiūros, pan. Duomenys apie tai, kodėl pedagogai palieka mokytojavimą, sistemingai nėra renkami. Detali „Sodros“, Registrų centro, ir Migracijos departamento duomenų analizė galėtų leisti bent iš dalies vertinti, kiek pedagogų kasmet darbą švietimo įstaigose palieka, nes išeina į vaiko priežiūros atostogas, pensiją, miršta ar emigruoja. Visgi duomenys apie tai, kiek pedagogų kasmet atsisako mokytojavimo, nes išeina į kitą (ne pedagoginį) darbą, susserga, pradeda studijuoti ir pan., tyrimo autoriams nėra prieinami. Tad kiekvieno pakeitimo paklausos veiksnių įtaka atskirai vertinama nėra. Dėl to pakeitimo paklausa prognozuojama apskaičiuojant, kiek pedagogų 2026–2027 – 2030–2031 m. m. gali nebedirbti pedagoginio darbo dėl bet kurių iš aptartų priežasčių.

Pedagogų pakeitimo paklausa prognozuojama remiantis P. Williams ir atliekant tris pagrindinius veiksmus:

1. Suskaičiuojama, kiek pedagogų dirbo Lietuvos mokyklose (patenkančiose į modelio apimtį) kiekvienais iš praėjusių penkerių mokslo metų (2020–2021 – 2024–2025 m. m.) pagal specializaciją. Pedagogai, dirbę pagal kelias skirtingas specializacijas, šioms priskiriami proporcingai kontaktinėms valandoms.
2. Apskaičiuojama, kokia dalis pedagogų pagal specializaciją kasmet paliko švietimo įstaigas dėl įvairių priežasčių. Pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad ateinančius penkerius mokslo metus situacija nesikeis.
3. Atsižvelgiant į tai bei pedagogų skaičių ir pasiskirstymą pagal specializaciją 2024–2025 m. m., prognozuojama, kiek pedagogų reikės pakeisti 2026–2027 – 2030–2031 m. m. dėl jų mirties, emigracijos, pasirinkimo išeiti į pensiją ar kitą darbą, ir kt.

Kaip aptarta 1.2.2 poskyryje, specifinė pakeitimo paklausa rodo, kiek papildomai pedagogų reikėtų norint pedagoginį darbą dirbančius, tačiau tam reikiamos kvalifikacijos neturinčius asmenis pakeisti jų turinčiais. Šiame tyrime ji matuojama suskaičiuojant pedagoginį darbą dirbančius, tačiau pedagogo kvalifikacijos neturinčius ir pedagogikos nestudijuojančius asmenis. Siekiant išvengti tų pačių asmenų priskaičiavimo dukart – tiek vertinant įprastą, tiek specifinę pakeitimo paklausą – suskaičiavus pedagogo kvalifikacijos neturinčius ir jos nesiekiančius asmenis, atsižvelgiama į tai, kokia dalis pedagogų kasmet įprastai palieka mokytojavimą (ir tampa pakeitimo paklausos dalimi). Specifinė paklausa skaičiuojama pagal specializaciją, naudojant naujausius prieinamus, t. y. 2024–2025 m. m., duomenis apie pedagogus ir jų kvalifikaciją bei pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų, gretutinių pedagogikos studijų ir profesinių pedagogikos studijų studentus.

Gauti rezultatai rodo, kiek Lietuvos švietimo įstaigose (patenkančiose į modelio apimtį) dirbo pedagogo kvalifikacijos neturinčių ir jos nesiekiančių asmenų. Tai leidžia adekvačiau vertinti reikiamą kvalifikaciją turinčių pedagogų trūkumą ir planuoti valstybės finansavimą pedagogo kvalifikaciją suteikiančioms studijoms Lietuvoje.

2.4. Scenarijai ir jų prielaidos

Svarbiausios bazinio scenarijaus prielaidos apibendrintos 1.3 poskyryje. Dauguma modelyje naudojamų rodiklių prognozuojami darant prielaidą, kad praėjusius penkerius mokslo metus fiksuota situacija išliks ir ateityje. Skaičiavimams atlikti naudojamas slenkantysis (judantis) vidurkis. Atskirais atvejais pasitelkiama viena iš kitų dviejų prieigų:

- praėjusius penkerius mokslo metus fiksuota tendencija išliks ir ateityje (tendencija ekstrapoliuojama naudojant tiesinį trendą);
- paskutiniaisiais stebėtais (t. y. 2024–2025) mokslo metais buvusi situacija išliks ir ateityje.

Atsižvelgiant į rodiklį, viena iš trijų aptartų prieigų pasirenkama įvertinus tiek praeityje stebėtas tendencijas, tiek prielaidas jų tęstinumui per tam tikrą laiką. Visa tai detaliau aptariama kartu su prognozavimo rezultatais (pagal bazinį scenarijų) 3 skyriuje.

Visgi, be bazinio, galimi ir kiti, alternatyvūs ateities scenarijai. Tarp jų – žvalgomieji (kas galėtų nutikti) ir normatyviniai (kas turėtų nutikti) scenarijai.²⁷ Žvalgomaisiais scenarijais keliamos hipotezės apie skirtingas galimas ateitis, taip siekiant pabrėžti su jomis susijusias rizikas ir galimybes.²⁸ Šie scenarijai artimiausi daugelį autorių vienijančiam scenarijų supratimui, jog scenarijais siekiama ne nuspėti ateitį ar ją prognozuoti, o kvestionuoti *status quo* ir taip kurti skirtingas istorijas apie galimas ateities situacijas.²⁹ Normatyviniai scenarijai įprastai pasitelkiami strategijai planuoti. Jais kuriamas norimos ateities paveikslas ir tuomet svarstoma, kaip to pasiekti.³⁰ Šioje publikacijoje, be bazinio, pateikiami šeši žvalgomieji ir du normatyviniai scenarijai. Jie aptariami toliau.

Žvalgomieji scenarijai

Žvalgomieji scenarijai rengti manipuliuojant prielaidomis apie tai, kaip 2026–2027 – 2030–2031 m. m. kis mokinių skaičius, mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis ir pedagoginį darbą paliekančių pedagogų dalis. Formuliuotos alternatyvios bazinėms prielaidos ir, tuo remiantis, šeši žvalgomieji scenarijai rengti remiantis ekspertų ir suinteresuotų šalių apklausa.

Apklausa atlikta 2025 m. lapkritį–gruodį. Apklausoje kviešti dalyvauti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bei Nacionalinės švietimo agentūros darbuotojai, savivaldybių bei pedagogus vienijančių profesinių sąjungų atstovai, mokyklų ir pedagogus rengiančių aukštųjų mokyklų atstovai, nepriklausomi ekspertai ir kiti. Atsakymai gauti iš 14 asmenų. Respondentų teirautasi, kaip, palyginti su praėjusiais penkeriais mokslo metais, galėtų keistis tarptautinės vaikų migracijos, dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese situacija ir tendencijos, kursą kartoti paliktų mokinių dalis, SUP turinčių mokinių dalis, ugdymo turinys, ugdymo proceso organizavimas (klasių dydžiai, pedagogų krūvis) bei darbą paliekančių pedagogų dalis. Apklausos klausimų sąrašas pateikiamas 2 priede. Apklausos rezultatai apibendrinami 3 priede.

Alternatyvių (žvalgomųjų) scenarijų prielaidos apibendrinamos 4 lentelėje. Šių prielaidų logika ir kiekvienas scenarijus detalai aptariamas 5 skyriuje.

²⁷ Vergragt, P. J., Quist, J. (2011). Backcasting for sustainability: Introduction to the special issue, *Technological Forecasting and Social Change*, 78(5), 747–755.

²⁸ Ogilvy, J., Schwartz, P. (2004). *Plotting Your Scenarios*, Global Business Network.

²⁹ Cordova-Pozo, K., Rouwette, E. A.J.A. (2023). Types of scenario planning and their effectiveness: A review of reviews, *Futures*, 149, 1–19.

³⁰ Vergragt, P. J., Quist, J. (2011). Backcasting for sustainability: Introduction to the special issue, *Technological Forecasting and Social Change*, 78(5), 747–755.

4 lentelė. Žvalgomųjų scenarijų prielaidos

	Stabilus mokinių skaičius	Išaugusios imigracijos šokas	Auga mokinių, turinčių SUP, dalis	Auga dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese	Auga mokinių susidomėjimas STEM	Auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis
Mokinių skaičius	Mokinių skaičius iki 2030–2031 m. m. (imtinai) išliks stabilus, t. y. toks, koks stebėtas 2024–2025 m. m.	2026–2027 m. m. į Lietuvą netikėtai atvyks gausus vaikų skaičius, ir tai lems mokinių skaičiaus augimą 5 % (palyginti su baziniu scenarijumi) visose ugdymo grandyse.	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	Pagal ikimokyklinio ugdymo programą besimokančių 0–3 metų amžiaus vaikų dalis kasmet augs 1 procentiniu punktu, palyginti su ankstesniais mokslo metais.	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>
Mokinių, turinčių SUP, dalis	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	Vaikų, turinčių SUP, dalis augs tokiu pat tempu, kaip 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu (naudojamas tiesinis trendas).	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>
Mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	Matematikos, IT ir inžinerijos dalykų populiarumas (STEM dalykų mokytojų kontaktinių valandų ir mokinių skaičiaus santykis) augs tokiu pat tempu, kaip 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu (naudojamas tiesinis trendas).	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>
Iš darbo išeinančių pedagogų dalis	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	<i>Kaip ir taikant bazinį scenarijų</i>	Paliekančiųjų pedagoginį darbą dalis pamažu augs iki 10 % ir tada stabilizuosis.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi ekspertų ir suinteresuotų šalių apklausos rezultatais.

Normatyviniai scenarijai

Be žvalgomųjų, šioje ataskaitoje pateikiami du normatyviniai scenarijai. Jais siekiama atkreipti dėmesį į galiojančią socialinės pedagoginės pagalbos bei specialiosios pedagoginės pagalbos teisinį reguliavimą. Šis turi tiesioginės įtakos į modelį patenkančių socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, tiflopedagogų ir surdopedagogų paklausai. Analizuojama, kiek papildomai pirmiau minėtų specializacijų pedagogų reikėtų, norint įgyvendinti teisės aktuose numatytus įsipareigojimus ir normas.

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. V-950, vienu etatu dirbantis socialinis pedagogas teikia pagalbą ne daugiau kaip 400 vaikų ir mokinių (esant galimybei – ir mažesniai vaikų ar mokinių skaičiui). 2024–2025 m. m. Lietuvoje dirbo 653 socialiniai pedagogai ir per visas (ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ir profesinio) ugdymo programas mokėsi 511 tūkst. mokinių. Atitinkamai praėjusiais mokslo metais vienam socialiniam pedagogui teko 782 mokiniai. Svarstomas scenarijus, kiek papildomai socialinių pedagogų reikėtų norint sumažinti vienam jų etatui tenkančių mokinių skaičių iki nustatyto maksimalaus.

Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 reguliuojamas maksimalus leistinas SUP turinčių mokinių skaičius vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui. Juo remiantis, vienu etatu dirbantis logopedas pagalbą teikia ne daugiau kaip 30–50 SUP turinčių mokinių, specialusis pedagogas – ne daugiau kaip 24–27 SUP turinčių mokinių, o tiflopedagogas ir surdopedagogas – ne daugiau kaip 22–24 SUP turinčių mokinių, atsižvelgiant į tai, su kokiais mokiniais dirba (5 lentelė). 2024–2025 m. m. vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui vidutiniškai teko 43 SUP turinčių mokinių. Svarstomas scenarijus, kiek papildomai šių specialistų reikėtų norint, jog vienam jų etatui tenkančių SUP turinčių mokinių skaičius priartėtų prie nustatyto maksimalaus.

5 lentelė. Maksimalus leistinas specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turinčių mokinių skaičius vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui

	Ikimokyklinis ir (ar) priešmokyklinis ugdymas	Pradinis ugdymas	Pagrindinis ir (ar) vidurinis ugdymas
Logopedas	Ne daugiau kaip 30 SUP turinčių mokinių	Ne daugiau kaip 40 SUP turinčių mokinių	Ne daugiau kaip 50 SUP turinčių mokinių
Specialusis pedagogas	Ne daugiau kaip 24 SUP turintiems mokiniams	Ne daugiau kaip 27 SUP turintiems mokiniams	
Tiflopedagogas ir surdopedagogas	Ne daugiau kaip 22	Ne daugiau kaip 24	

Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. V-1228 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gegužės 23 d. įsakymo Nr. V-603 redakcija)

3. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: bazinis scenarijus

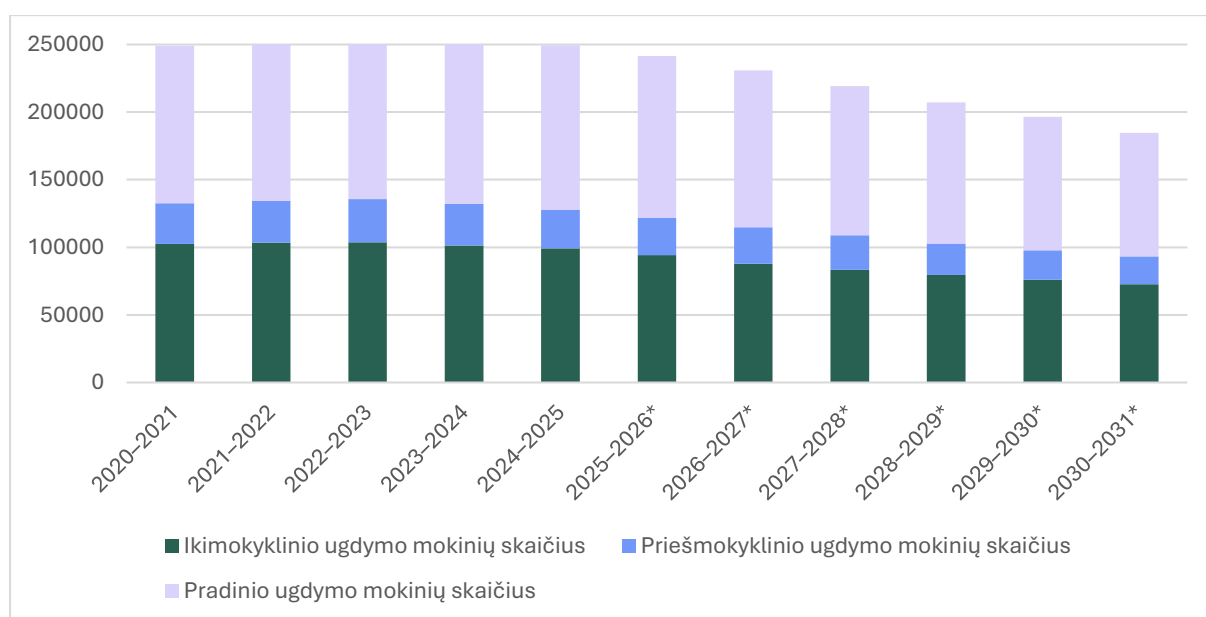
Šiame skyriuje pristatomi pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai taikant bazinį scenarijų. Jie aptariami pagal pedagogų grupes, t. y. atskirai prognozuojamas ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų (žr. 3.1 poskyrį), dalyko mokytojų (žr. 3.2 poskyrį) ir socialinę pedagoginę bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų (žr. 3.3 poskyrį) poreikis arba paklausa. Tokia prieiga pasirinkta dėl dviejų priežasčių: (1) atsižvelgiant į tai, kad skirtingų specializacijų pedagogai rengiami ir jų krūviai Pedagogų registre fiksuojami skirtingai; (2) siekiant diferencijuoti ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo procese praėjusiais penkeriais mokslo metais stebėtą situaciją ir tendencijas, ir taip tiksliau prognozuoti skirtingų specializacijų (dalykų) pedagogų poreikį ateityje.

3.1. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogai

2020–2021 – 2024–2025 m. m. bendras mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, skaičius išliko gana stabilus. Visgi skirtingų programų mokinių skaičiaus dinamika skyrėsi. Pavyzdžiui, 2024–2025 m. m. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 99 072 mokiniai, arba 3 proc. mažiau, palyginti su 2020–2021 m. m. Nors mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio ugdymo programą, skaičius 2020–2024 m. augo, ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius dėl besitraukiančio gimstamumo mažėjo sparčiau.³¹ Tai lėmė bendrą neigiamą ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičiaus pokytį per praėjusius penkerius mokslo metus. Priešingai, mokinių, besimokančių pagal pradinio ugdymo programą, skaičius 2024–2025 m. m. siekė 121 415 ir buvo 4 proc. didesnis nei 2020–2021 m. m. Didžiausias pradinio ugdymo mokinių skaičiaus šuolis fiksuotas per 2021–2022 ir 2022–2023 m. m., tikėtina, dėl 2022 m. itin išaugusio vaikų imigrantų skaičiaus iš Ukrainos.

Taikant bazinį scenarijų prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. tiek bendras, tiek besimokančiųjų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas mokinių skaičius mažės (2 grafikas). Mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, skaičius 2020–2021 – 2030–2031 m. m. Dėl 2020–2024 m. mažėjusio gimstamumo, ateinančiais penkeriais mokslo metais pagal priešmokyklinio bei pradinio ugdymo programas kasmet pradės mokytis vis mažiau mokinių, o gimusiųjų skaičiui ir toliau traukiantis, atitinkamai mažės ir ikimokyklinio ugdymo mokinių. Prognozuojama, kad 2030–2031 m. m. bendras mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, skaičius bus 26 proc. mažesnis nei paskutiniais stebėtais – 2024–2025 m. m. Tiesa, tokia prognozė remiasi prielaida, jog 0–8 metų amžiaus vaikų skaičius iš tiesų trauksis taip sparčiai, kaip prognozuojama pagal Eurostato mažesnio gimstamumo scenarijų. Be to, daroma prielaida, kad dalyvavimas ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo procese bei perėjimas į aukštesnę klasę išliks panašus kaip praėjusiais penkeriais mokslo metais. Daugiau apie mokinių skaičiaus prognozavimo metodologiją – 1.3.1 poskyryje.

2 grafikas. Mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, skaičius 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

³¹ Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

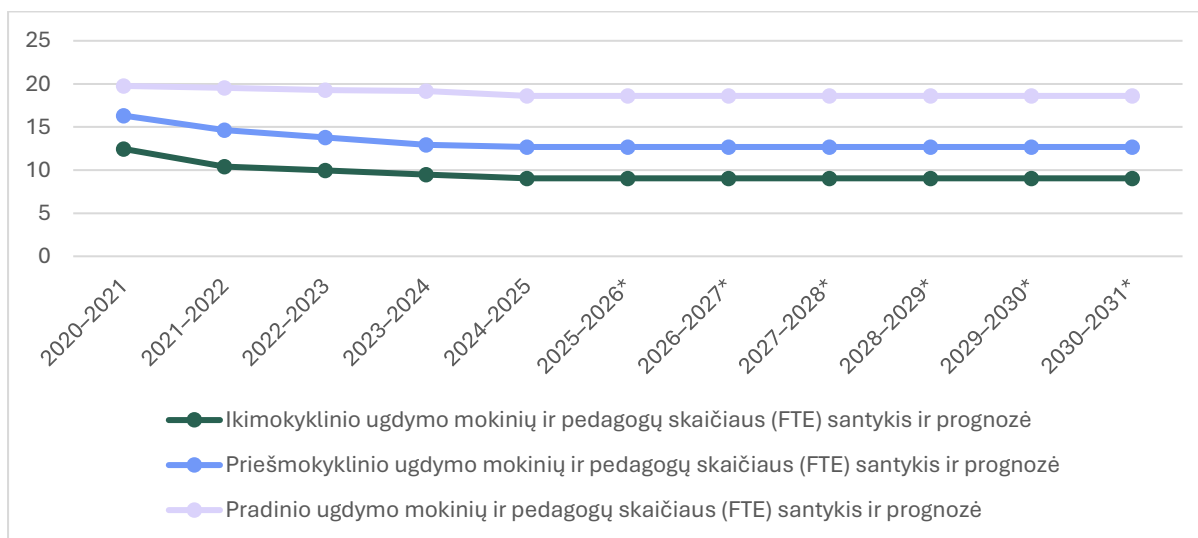
Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: 2025–2026 – 2030–2031 m. m. pateikiama mokinių skaičiaus prognozė (*).

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis praėjusiais penkeriais mokslo metais mažėjo 19 proc. Didžiausias šio santykio pokytis minėtu laikotarpiu fiksuotas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procese – atitinkamai –27 proc. ir –22 proc. (3 grafikas). Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis 2020–2021 – 2030–2031 m. m. Kadangi 2020–2021 – 2024–2025 m. m. bendras ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokinių skaičius išliko gana stabilus, mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio mažėjimą lėmė atitinkamai 33 proc., 23 proc. ir 11 proc. išaugęs ikimokyklinio, priešmokyklinio bei pradinio ugdymo mokytojų skaičius. Pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. ši anksčiau stebėta mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio mažėjimo tendencija neišliks; santykis bus panašus į stebėtą 2024–2025 m. m.

Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad svarstyti trys pagrindiniai būdai minėtam mokinių ir mokytojų skaičiaus santykiui prognozuoti. Konkrečiai spręsta, ar 1) ekstrapoliuoti (pratęsti) anksčiau stebėtą tendenciją (pavyzdžiui, taikant autoregresinį modelį); 2) taikyti pasirinkto praėjusio (5 m. m.) laikotarpio (slenkantįjį) vidurkį; 3) daryti prielaidą, kad minėtas santykis išliks stabilus, palyginti su paskutiniais stebėtais (t. y. 2024–2025) mokslo metais. Pirmojo varianto pasirinkimas reikštų, kad, pavyzdžiui, ikimokyklinio ugdymo procese 2020–2021 – 2024–2025 m. m. stebėta tendencija, kai penkerių mokslo metų laikotarpiu ikimokyklinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis mažėjo 27 proc., tęsis ir toliau. Kadangi šis santykis praėjusiais penkeriais mokslo metais mažėjo nuo 12,5 iki 9, pirmu būdu prognozuojant, 2030–2031 m. m. jis nukristų net iki 6,6. Teorinių prielaidų tokiam tolesniam minėto santykio mažėjimui nėra. Praėjusiais keleriais metais didintas pasirengimo ugdymo veiklai valandų skaičius, dėl to mokytojai, dirbdami vienu etatu, turėjo vis mažiau kontaktinių valandų (ir, atitinkamai, vienam mokytojo etatui teko vis mažiau mokinių). Trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu tęsti šiuos ar inicijuoti kitus panašų efektą kuriančius pokyčius neplanuojama. Pasirinkus antrąjį būdą, iki šiol nuo 12,5 iki 9 mažėjęs santykis staiga išaugtų iki vidurkio reikšmės, tai yra apie 10,3. Visgi teorinio pagrindo iki šiol mažėjusiam santykiui pradėti augti nėra. Dėl to pagal bazinį scenarijų nuspręsta daryti prielaidą, kad ateinančiais penkeriais mokslo metais ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis bus panašus kaip paskutiniais stebėtais mokslo metais.

3 grafikas. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

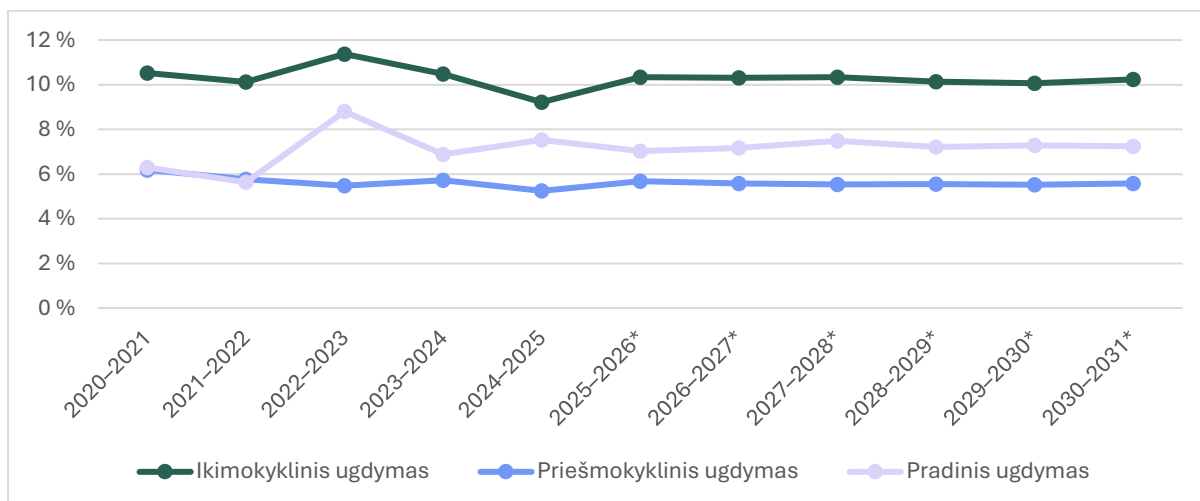
Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: Pateikiama mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio 2025–2026 – 2030–2031 m. m. prognozė (*). Ikimokyklinio, priešmokyklinio bei pradinio ugdymo mokytojų skaičius matuojamas etatais (FTE).

Remiantis ikimokyklinio, priešmokyklinio bei pradinio ugdymo mokinių skaičiaus bei mokinių ir pedagogų skaičiaus santykio prognoze, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų plėtros paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m. bus neigiama. Vadinasi, per ateinančius penkerius mokslo metus pedagoginį darbą palikti galėtų 2 389 ikimokyklinio, 546 priešmokyklinio ir 1 512 pradinio ugdymo mokytojų, ir jų nereikėtų pakeisti naujais norint, jog vienu etatu dirbančiam ikimokyklinio ugdymo pedagogui vidutiniškai tektų 9, priešmokyklinio – 13, o pradinio – 19 mokinių, kaip ir 2024–2025 m. m.

Visgi pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. pedagoginį darbą paliks iš viso 4 756 ikimokyklinio, 549 priešmokyklinio ir 2 148 pradinio ugdymo pedagogai. Jie sudarys, kaip ir praėjusiais penkeriais mokslo metais, vidutiniškai 10 proc. visų tais metais dirbsiančių ikimokyklinio, 6 proc. priešmokyklinio ir 7 proc. pradinio ugdymo pedagogų (4 grafikas).

4 grafikas. Pedagoginį darbą palikusių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų dalis 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

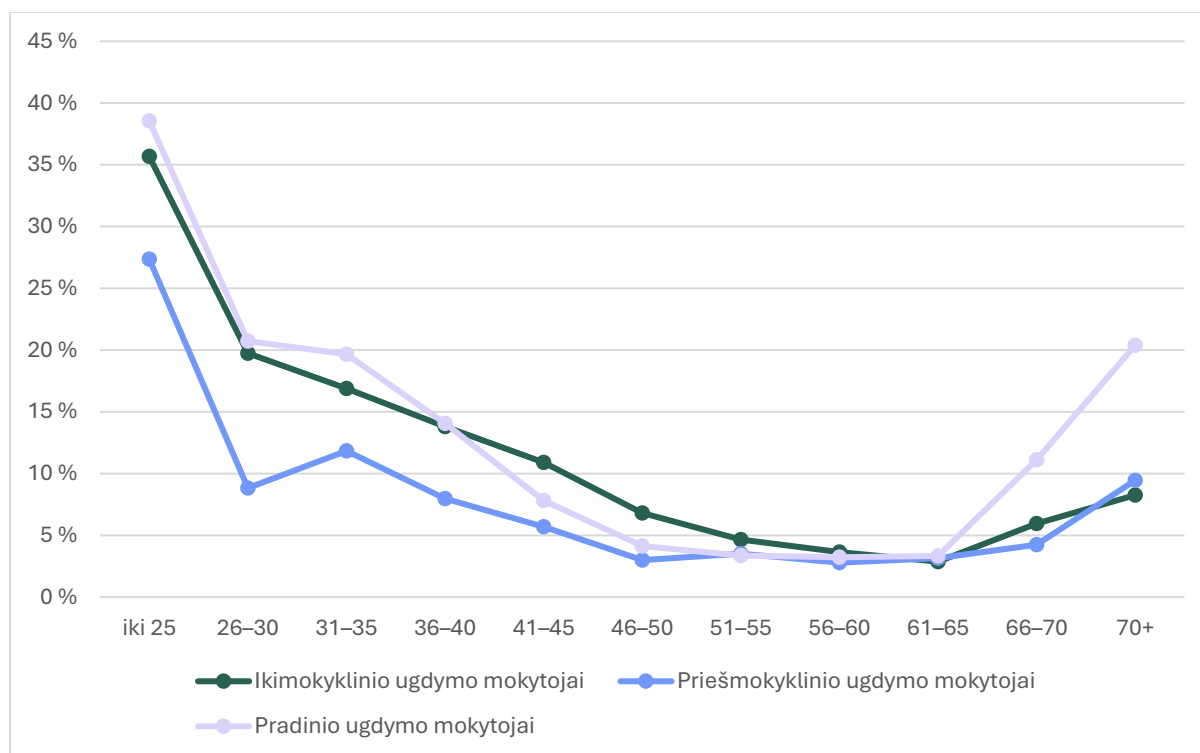
Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiamas prognozuojamas pedagoginį darbą paliksiančių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų 2025–2026 – 2030–2031 m. m. skaičius (*).

Tiesa, pagal skirtingas amžiaus grupes, per metus darbą paliekančių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų dalis skiriasi. Didžiausia ji tarp pačių jauniausių pedagogų. Praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu kasmet darbą palikdavo vidutiniškai 36 proc., 27 proc. ir 39 proc. atitinkamai ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų iki 25 m. amžiaus (5 grafikas). 26–30 m. amžiaus grupėje darbą paliekančiųjų dalis siekė vidutiniškai 20 proc., 9 proc. ir 21 proc. šių specializacijų pedagogų. Mažiausia išėinančiųjų dalis fiksuota tarp 51–65 m. amžiaus ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų – 3–5 proc., atsižvelgiant į specializaciją ir konkretų amžių.

Vertinant pokyčius per tam tikrą laiką, situacija tarp ikimokyklinio bei pradinio ugdymo mokytojų iki 25 m. amžiaus gerėja. Remiantis praėjusių penkerių mokslo metų duomenimis, vis daugiau jų lieka darbe. 2020–2021 m. m. darbą paliko 41 proc. ikimokyklinio ugdymo ir 45 proc. pradinio ugdymo mokytojų iki 25 m., o 2024–2025 m. m. atitinkamai 8 ir 9 procentiniais punktais mažiau. Tai rodo, kad pedagoginiame darbe lieka kiek daugiau pačių jauniausių, ką tik studijas baigusių ikimokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų nei anksčiau.

5 grafikas. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų, paliekančių pedagoginį darbą, dalis skirtingose amžiaus grupėse 2020–2021 – 2024–2025 m. m.

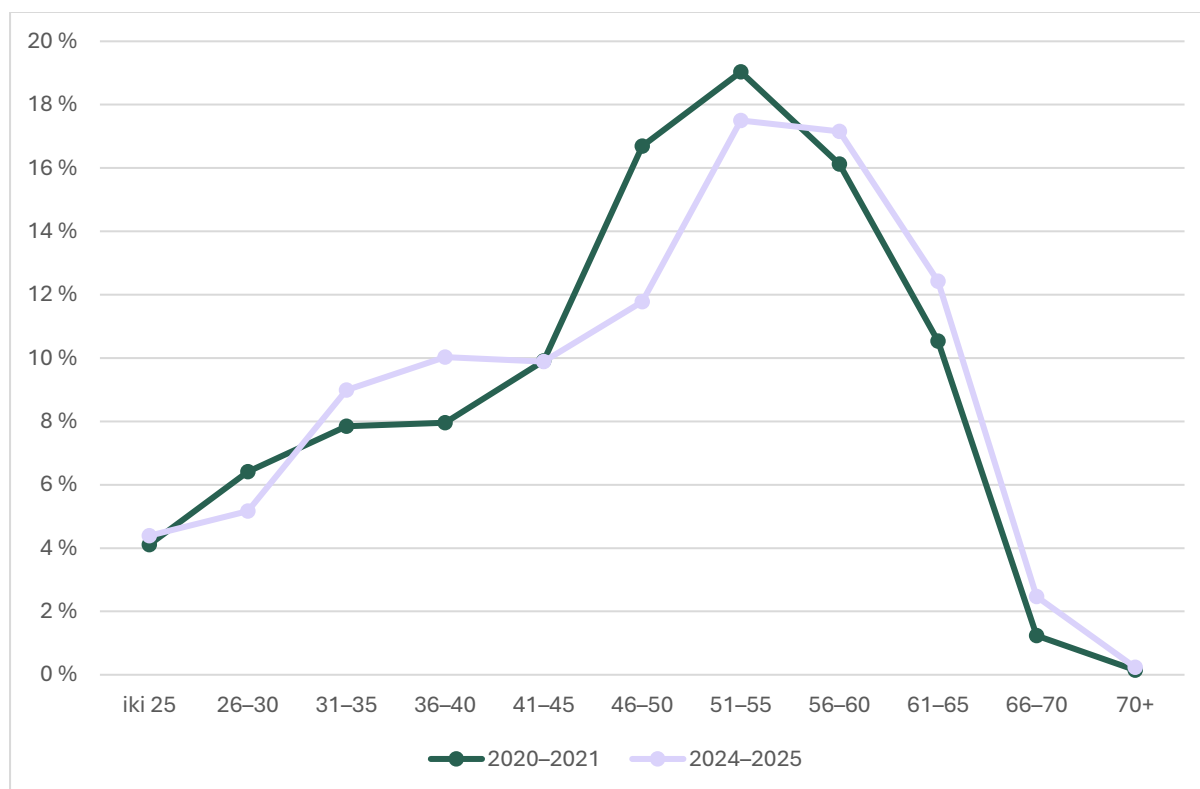

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

Pastaba: Kasmet darbą paliekančių pedagogų dalis pagal skirtingas amžiaus grupes skaičiuojama taikant praėjusių penkerių mokslo metų vidurkį.

Visgi, bent šiuo metu situacija išlieka prasta ir kelia didelių iššūkių atsinaujinant pedagogų kartoms. 2020–2021 m. m. 56 m. ir vyresni asmenys sudarė 28 proc. visų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų, o 2024–2025 m. m. ši dalis siekė keturiais procentiniais punktais daugiau (6 grafikas). Tad kas trečias dirbantis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojas per mažiau nei dešimtmetį pasieks pensinį amžių, o net pusei šiuo metu dirbančių šių specializacijų pedagogų iki pensinio amžiaus yra likę mažiau nei penkiolika metų.

6 grafikas. Bendras ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2020–2021 ir 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

Atsižvelgus į visa tai, pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu reikės atitinkamai 2 367, 4 ir 636 naujų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų (6 lentelė).

6 lentelė. Prognozuojama naujų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų paklausa (plėtros ir pakeitimo) 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

	2026–2027	2027–2028	2028–2029	2029–2030	2030–2031	Iš viso
Ikimokyklinio ugdymo mokytojai	360	525	498	496	488	2 367
Priešmokyklinio ugdymo mokytojai	89	–22	–54	–7	–2	4
Pradinio ugdymo mokytojai	263	171	108	89	3	636

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: Minuso (–) ženklas identifikuoja prognozuojamą perteklių, o pliuso (atskirai ženklu nežymima) – naujų pedagogų poreikį nurodytais mokslo metais. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų poreikis prognozuojamas etatais.

Be to, norint pakeisti šiuo metu be pedagogo kvalifikacijos dirbančius ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojus tokią kvalifikaciją turinčiais, papildomai reikėtų 1 128 ikimokyklinio, 146 priešmokyklinio ir 261 pradinio ugdymo mokytojų. Būtent tiek jų neturėjo pedagogo kvalifikacijos ir jos nesiekė (nestudijavo) 2024–2025 m. m. ir, tikėtina, liko dirbti po metų. Naujausiais duomenimis, didžiausią dalį tokie asmenys sudaro tarp ikimokyklinio ugdymo pedagogų – 10 proc., palyginti su 6 proc. tarp priešmokyklinio ir 4 proc.

tarp pradinio ugdymo mokytojų (7 lentelė). Trumpuoju laikotarpiu toks tinkamos kvalifikacijos neturinčių asmenų įdarbinimas leidžia spręsti kvalifikaciją turinčių pedagogų trūkumo problemas. Tad nenuostabu, jog praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu be pedagogo kvalifikacijos dirbančių ikimokyklinio bei pradinio ugdymo mokytojų skaičius išaugo daugiau nei dvigubai, atitinkamai 126 proc. ir 111 proc., o priešmokyklinio ugdymo mokytojų kiek mažiau, tačiau net 49 proc. Ilguoju laikotarpiu tokia tendencija gali turėti neigiamų pasekmių ugdymo kokybei ir mokinių pasiekimams bei didinti socialinę nelygybę švietimo srityje.

7 lentelė. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų, neturinčių pedagogo kvalifikacijos, skaičius ir dalis 2024–2025 m. m.

	Skaicius	Dalis
Ikimokyklinio ugdymo pedagogai	1 128	10 %
Priešmokyklinio ugdymo pedagogai	146	6 %
Pradinio ugdymo pedagogai	261	4 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

3.2. Dalyko mokytojai

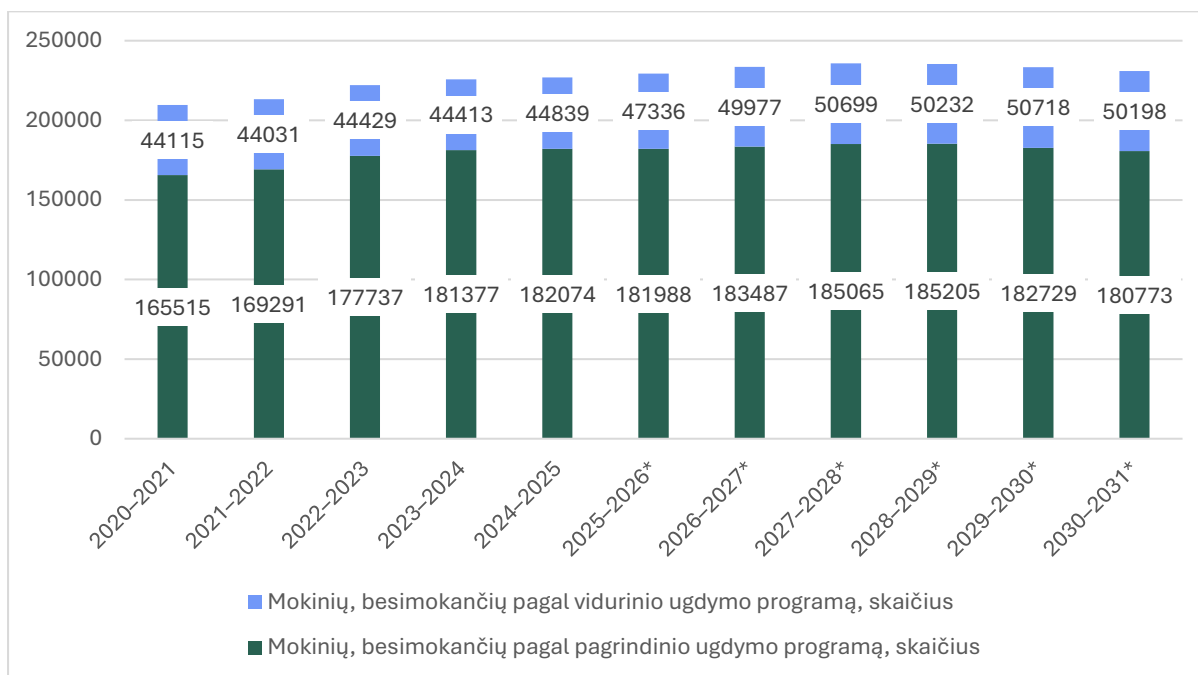
Šiame skyriuje dalyko mokytojai suprantami kaip visi pedagogai, kurie moko vieno dalyko ar kelis jų pagal pradinio, pagrindinio ir (ar) vidurinio ugdymo programas bendrojo ugdymo ir (ar) profesinio mokymo įstaigose. Tad prognozuojant jų poreikį atsižvelgiama į galimus ne tik pagrindinio bei vidurinio, bet ir pradinio ugdymo mokinių skaičiaus pokyčius. Visgi pagal pradinio ugdymo programas dirbantys dalyko (pavyzdžiui, menų, užsienio kalbos) mokytojai sudaro itin nedidelę visų dalyko mokytojų dalį. Tad šiame skyriuje aptariant bei atvaizduojant prognozuojamą mokinių skaičiaus kaitą, didžiausias dėmesys skiriamas pagrindinio bei vidurinio ugdymo mokinių skaičiaus pokyčiams. Pradinio ugdymo mokinių skaičiaus dinamika praėjusiais penkeriais mokslo metais ir prognozė 2026–2027 – 2030–2031 m. m. aptariama 3.1 poskyryje.

2020–2021 – 2024–2025 m. m. pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokinių skaičius augo, tiesa, pagrindinio – 8 procentiniais punktais sparčiau (10 proc.) nei vidurinio (2 proc.). Didžiausias šuolis fiksuotas tarp 2021–2022 ir 2022–2023 m. m., kai bendras pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokinių skaičius išaugo 8 844, arba 4 proc. Prie to prisidėjo 2022 m. į Lietuvą atvykęs neįprastai didelis vaikų imigrantų skaičius – 19 042, arba vidutiniškai apie 4 kartus daugiau nei 2020, 2021, 2023 ir 2024 m.³²

Pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad tiek pagrindinio, tiek vidurinio ugdymo mokinių skaičius iki 2027–2028 m. m. (imtinai) augs, o po to – mažės (7 grafikas). 2030–2031 m. m. pagal pagrindinio ugdymo programą, prognozuojama, mokysis 180 773 mokiniai, arba 1 proc. mažiau nei 2024–2025 m. m., o vidurinio – 50 198 mokiniai, arba 12 proc. daugiau nei 2024–2025 mokslo metais. Tokia prognozė remiasi skaičiavimais, kiek mokinių mokėsi žemesnėje klasėje metais anksčiau, ir prielaida, kad kasmet į aukštesnę klasę pereinančių mokinių dalis išliks panaši kaip 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu. Jei tai visgi kis, pavyzdžiui, išaugus ar sumažėjus kursą kartoti paliekamų mokinių skaičiui ar tarptautinei vaikų imigracijai, pagrindinio bei vidurinio ugdymo mokinių skaičius bus kitoks nei prognozuojama.

³² Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis apie tarptautinę imigraciją – vaikus imigrantus.

7 grafikas. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokinių skaičius 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiama mokinių skaičiaus 2025–2026 – 2030–2031 m. m. prognozė (*).

Pagrindinio bei vidurinio ugdymo mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis apibrėžiamas kaip mokinių skaičiaus ir dalyko mokytojų kontaktinių valandų skaičiaus santykis. Tai leidžia dalyko mokytojų plėtros paklausą prognozuoti tiksliau. Skirtingų klasių, o 11–12 klasėse ir tų pačių klasių, mokiniai mokosi skirtingų dalykų. Dalyką besimokančių mokinių ir to dalyko mokytojų skaičiaus santykis, remiantis praėjusių penkerių mokslo metų duomenimis, skiriasi atsižvelgiant į dalyką, klasę bei mokslo metus. Tad ir šio santykio prognozei naudojami 900 skirtingų santykių³³, taip siekiant atsižvelgti į 2020–2021 – 2024–2025 m. m. stebėtus svyravimus ir jų skirtumus pagal dalyką ir klases.

Dalyko mokytojų poreikis, be ankstesnėse pastraipose aprašytų mokinių skaičiaus bei mokinių ir mokytojų skaičiaus santykio, priklauso ir nuo vidutiniškai vienam mokytojo etatui tenkančių kontaktinių valandų skaičiaus. Tad, rengiant prognozę, kiekvieniems iš praėjusių penkerių mokslo metų apskaičiuotas kiekvieno dalyko mokytojo etatui vidutiniškai tekęs metinis kontaktinių valandų skaičius. Atsižvelgiant į dalyką, 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu vienam etatui tekusios kontaktinės valandos augo, mažėjo, arba išliko stabilios. Pavyzdžiui, vidutiniškai vienam IT mokytojo etatui tenkančios kontaktinės valandos beveik nekito (augimas 0,94 proc.), bet, pavyzdžiui, dorinio ugdymo ir biologijos mokytojų mažėjo atitinkamai 14 proc. ir 13 proc., o fizinio ugdymo – augo 7 proc. Stebimi ir vienam dalyko mokytojo etatui tenkančių kontaktinių valandų skaičiaus svyravimai per tam tikrą laiką. Tarp 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m. pastebimas netendencingas svyravimas vienam etatui tenkančių kontaktinių valandų (vertinant bendrai visus į modelį patenkančius dalyko mokytojus). Tokius svyravimus gali lemti įvairios priežastys – tiek vis kintantis pedagogų apmokėjimo modelis, tiek tai, kokios patirties turintys mokytojai dirba, nes mažiau patyrusiems suteikiama daugiau pasirengimo pamokoms valandų, ir pan. Atsižvelgiant į tokius svyravimus, nuspręsta šiam rodikliui prognozuoti taikyti penkerių mokslo metų slenkantįjį vidurkį.

Pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad bendra ateinančių penkerių mokslo metų dalyko mokytojų plėtros paklausa bus neigiama (8 lentelė). Vadinasi, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. pedagoginį darbą palikti galėtų daugiausia 1 775 dalyko mokytojai, ir jų nereikėtų pakeisti

³³ 22 specializacijos ir 9 klasių grupės bei 5 m. m. laikotarpis, tad $22 \cdot 9 \cdot 5 = 900$.

naujais, jei vienam mokiniui ir vienu etatu dirbančiam dalyko mokytojui vidutiniškai tektų panašus kontaktinių valandų skaičius kaip praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu. Tokią neigiamą plėtros paklausos prognozę lemia prognozuojamas vidutinių kontaktinių valandų skaičiaus vienam dalyko mokytojo etatui augimas bei mokinių ir pedagogų kontaktinių valandų skaičiaus santykio didėjimas.

Kaip aptarta 1.2.1 poskyryje, pedagogų plėtros paklausai įtakos turi ne tik mokinių skaičiaus dinamika, bet ir pedagogų krūvio, mokinių kontaktinių valandų (pamokų skaičiaus) bei klasių dydžių svyravimai. Dalyko mokytojų krūvis operacionalizuojamas kaip vienam dalyko mokytojo etatui tenkantis kontaktinių valandų skaičius. Mokinių kontaktinių valandų bei klasių dydžių pasikeitimai matuojami apskaičiuojant vidutiniškai vienam mokiniui tenkančias kontaktines valandas. Remiantis tokia metodologija, net jei mokinių skaičius auga, pedagogų poreikis gali mažėti dėl, pavyzdžiui, išaugusių vienam dalyko mokytojo etatui tenkančių kontaktinių valandų (padidėjusio krūvio) ar sumažėjusių vienam mokiniui tenkančių kontaktinių valandų (sumažėjusio pamokų skaičiaus ir (ar) išaugusių klasių dydžių).

8 lentelė. Prognozuojama bendrojo ugdymo dalykų mokytojų plėtros paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

	2026– 2027	2027– 2028	2028– 2029	2029– 2030	2030– 2031	Iš viso per 5 m. m.
Biologijos mokytojas	14	–18	–18	–19	–36	–77
Chemijos mokytojas	–7	–4	–1	–19	–25	–56
Dailės mokytojas	2	–19	–19	–25	–26	–87
Dorinio ugdymo mokytojas	10	–19	–18	–28	–54	–109
Ekonomikos mokytojas	–6	–3	–16	4	–20	–41
Filosofijos mokytojas	0	–1	1	0	–1	–1
Fizikos mokytojas	–2	2	–14	–26	–22	–61
Gamtos mokslų mokytojas	–13	–2	17	–32	–23	–53
Geografijos mokytojas	–5	–14	–10	–10	–37	–76
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	–7	–6	–12	–8	1	–32
Inžinerijos mokytojas	2	0	1	–5	0	–3
Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	–8	–25	–22	–38	–51	–144
IT mokytojas	15	12	0	–58	–37	–68
Fizinio ugdymo mokytojas	–7	–21	–25	–46	–48	–146
Lietuvių kalbos mokytojas	–13	–27	–55	–72	–100	–266
Matematikos mokytojas	10	7	–9	–58	–106	–156
Muzikos mokytojas	–2	–9	–20	–18	–31	–80
Šokio mokytojas	10	–3	–3	–5	–13	–14
Teatro mokytojas	5	1	1	–1	–6	–1
Technologijų mokytojas	0	–4	–24	–21	–42	–91
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	54	37	24	–54	–198	–136

Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	13	7	5	-21	-80	-77
Bendrai	66	-109	-218	-559	-955	-1 775

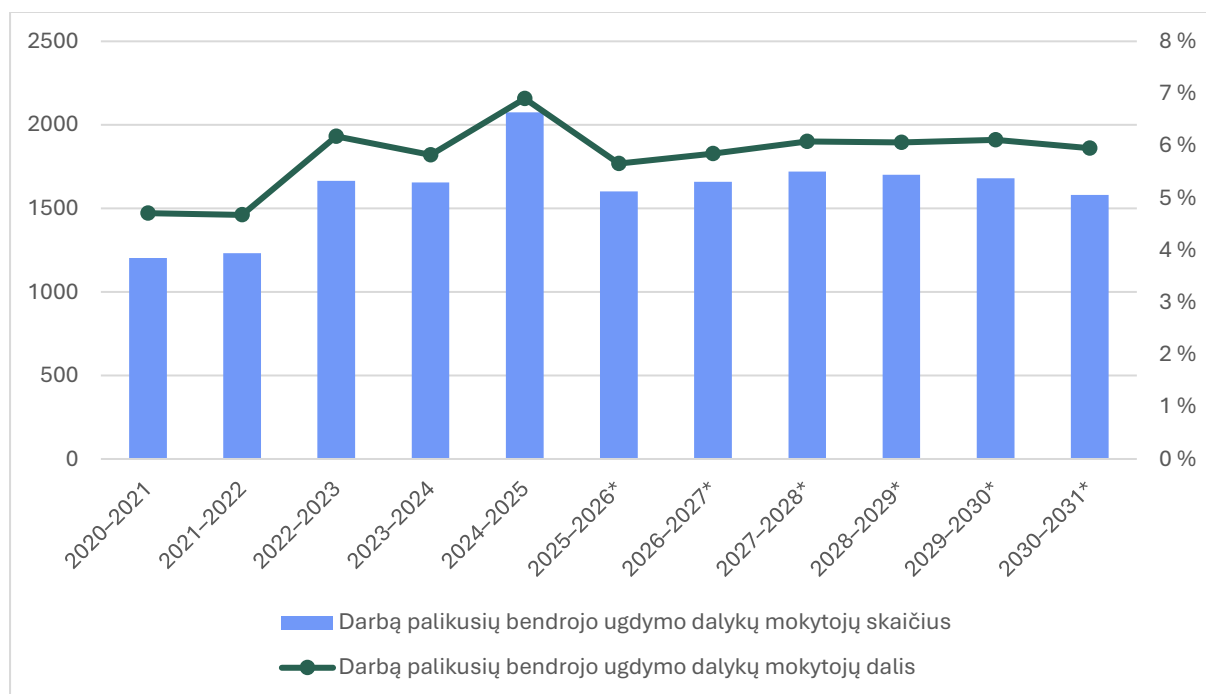
Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

Pastaba: Minuso (–) ženklas identifikuoja prognozuojamą perteklių, o pliuso (atskirai ženklu nežymima) – naujų pedagogų poreikį nurodytais mokslo metais.

Remiantis baziniu scenarijumi, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. naujų dalyko mokytojų nereikėtų, jei pedagoginį darbą paliktų ne daugiau kaip 1 775 jų. Visgi prognozuojama, kad ateinančiais penkeriais mokslo metais iš darbo išeis beveik penkis kartus daugiau – iš viso net 8,5 tūkst. pedagogų. Didžiausią jų dalį, prognozuojama, sudarys anglų kalbos mokytojai (1 199, arba 14 proc. visų iš darbo išėisiančių pedagogų), lietuvių kalbos mokytojai (1 026, arba 12 proc.) bei matematikos mokytojai (924, arba 11 proc. visų iš darbo išėisiančių pedagogų).

Kasmet išėisiančiųjų dalis, prognozuojama, sudarys 5,8–6,1 proc. visų dalyko mokytojų (8 grafikas). Tokia prognozė remiasi 2020–2021 – 2024–2025 m. m. duomenimis, kurių analizė rodo – praėjusiais penkeriais mokslo metais kasmet pedagoginį darbą paliko vidutiniškai 5,7 proc. visų tuo metu dirbusių dalyko mokytojų. Tad pagal bazinį scenarijų daroma prielaida, kad ateinančiais penkeriais mokslo metais pedagoginį darbą paliks panaši dalis dalyko mokytojų kaip ir praėjusių penkerių metų laikotarpiu (naudojamas slenkantysis vidurkis). Visgi išėisiančiųjų dalis pastaraisiais keleriais mokslo metais augo, pavyzdžiui, 2021–2022 m. m. darbą paliko 4,7 proc. dalyko mokytojų, o 2024–2025 m. m. – 6,9 proc. (8 grafikas). Ši tendencija ateityje gali tęstis, tad 5.6 poskyryje pateikiamas ir alternatyvus scenarijus, kuriuo dalyko mokytojų poreikis prognozuojamas darant prielaidą, kad iš darbo išėisiančiųjų dalis ir toliau augs (naudojamas tiesinis trendas).

8 grafikas. Pedagoginį darbą palikusių bendrojo ugdymo dalykų mokytojų skaičius ir dalis 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

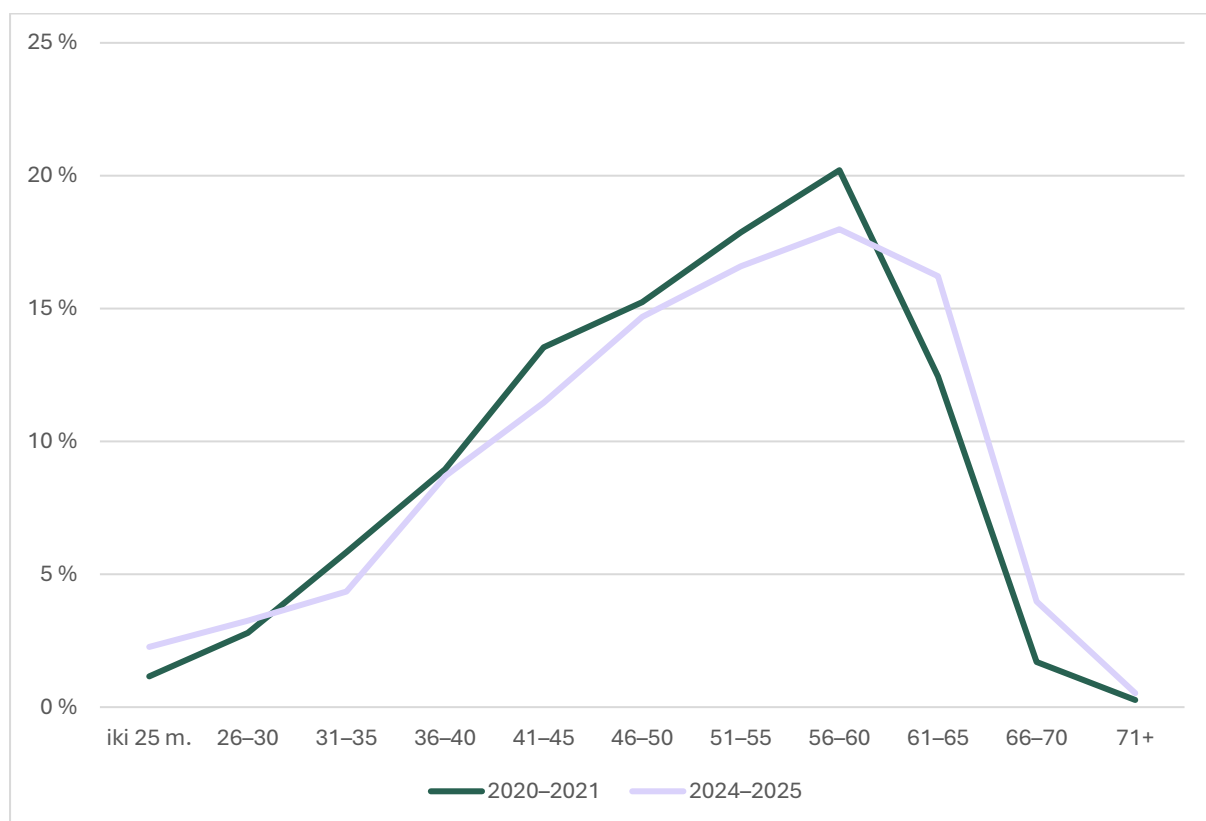

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiamas prognozuojamas pedagoginį darbą paliksiančių bendrojo ugdymo dalykų mokytojų 2025–2026 – 2030–2031 m. m. skaičius (*).

Analizuojant iš darbo išeinančių dalyko mokytojų pasiskirstymą pagal amžių ir tai, ar asmuo turi pedagogo kvalifikaciją, išryškėja kelios tendencijos. Pirma, dažniau nei ją turintys, pedagoginį darbą palieka pedagogo kvalifikacijos neturintys asmenys. Antra, pedagoginį darbą dažniau nei vyresni jų kolegos palieka jauni mokytojai. Praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu palikusių darbą dalis dalyko mokytojų iki 30 m. buvo 30 proc. (be kvalifikacijos – 43 proc.; su kvalifikacija – 23 proc.), 31–40 m. amžiaus dalyko mokytojų – 15 proc. (be kvalifikacijos – 25 proc.; su kvalifikacija – 13 proc.), 51+ m. amžiaus – 3 proc. (be kvalifikacijos – 10 proc.; su kvalifikacija – 3 proc.). Tad 2020–2021 – 2024–2025 m. m. dažniausiai darbą paliko iki 30 m. amžiaus, pedagogo kvalifikacijos neturėję dalyko mokytojai, rečiausiai – 51+ m. amžiaus, pedagogo kvalifikaciją turėję dalyko mokytojai. Atitinkamai, remiantis praėjusių penkerių metų duomenimis, dalyko mokytojams iki 30 m. vidutiniškai teko vos 4,7 proc., o 51+ m. pedagogams net 54,3 proc. visų dalyko mokytojų kontaktinių valandų. Tiesa, tiek dalyko mokytojų iki 30 m. amžiaus, tiek jų 51+ m. amžiaus kolegų dalis per praėjusius penkerius mokslo metus išaugo, o 30–51 m. amžiaus dalyko mokytojų sumažėjo (9 grafikas 1). Tai rodo, jog dalyko mokytojais įsidarbina daugiau jaunų pedagogų, tačiau didelė dalis jų mokytojo darbą palieka greitai ir tik maža dalis dirba ilgiau ir pasiekia 30–51 m. amžių būdami mokytojais, tad bendra dalyko mokytojų populiacija senėja.

9 grafikas 1. Bendrojo ugdymo dalyko mokytojų pasiskirstymas pagal amžių 2020–2021 ir 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

Analizuojant iš darbo išeinančių mokytojų pasiskirstymą pagal dalykus, 2020–2021 – 2024–2025 m. m. didžiausia dalis darbą palikusių pedagogų buvo filosofijos (14 proc.), teatro (14 proc.), ekonomikos (10 proc.), šokio (8 proc.) ir inžinerijos (8 proc.) mokytojai. Didelė šių dalykų mokytojų dalis dirbo be pedagogo kvalifikacijos, tad natūralu, kad dėl egzistuojančių darbo be kvalifikacijos apribojimų šių dalykų mokytojų kaita didesnė. Mažiausia iš darbo išeinančiųjų dalis šiame laikotarpyje fiksuota gimtosios kalbos (kita) (4 proc.), chemijos (4 proc.), technologijų (4 proc.), fizikos (5 proc.) ir biologijos (5 proc.) mokytojai.

Apibendrinant teigiama, kad pagal bazinį scenarijų prognozuojama, jog 2026–2027 – 2030–2031 m. m. darbą paliks apie 8,5 tūkst. dalyko mokytojų, tačiau dėl besitraukiančios plėtos paklausos, naujų dalyko mokytojų pritraukti reikės mažiau – apie 6,7 tūkst. (9 lentelė). Iš viso per ateinančių penkerių metų laikotarpį daugiausia reikės naujų užsienio kalbos (anglų) (1 063), matematikos (768) ir lietuvių kalbos (759) mokytojų.

9 lentelė. Prognozuojama bendrojo ugdymo dalykų mokytojų paklausa (plėtos ir pakeitimo) pagal dalyką 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

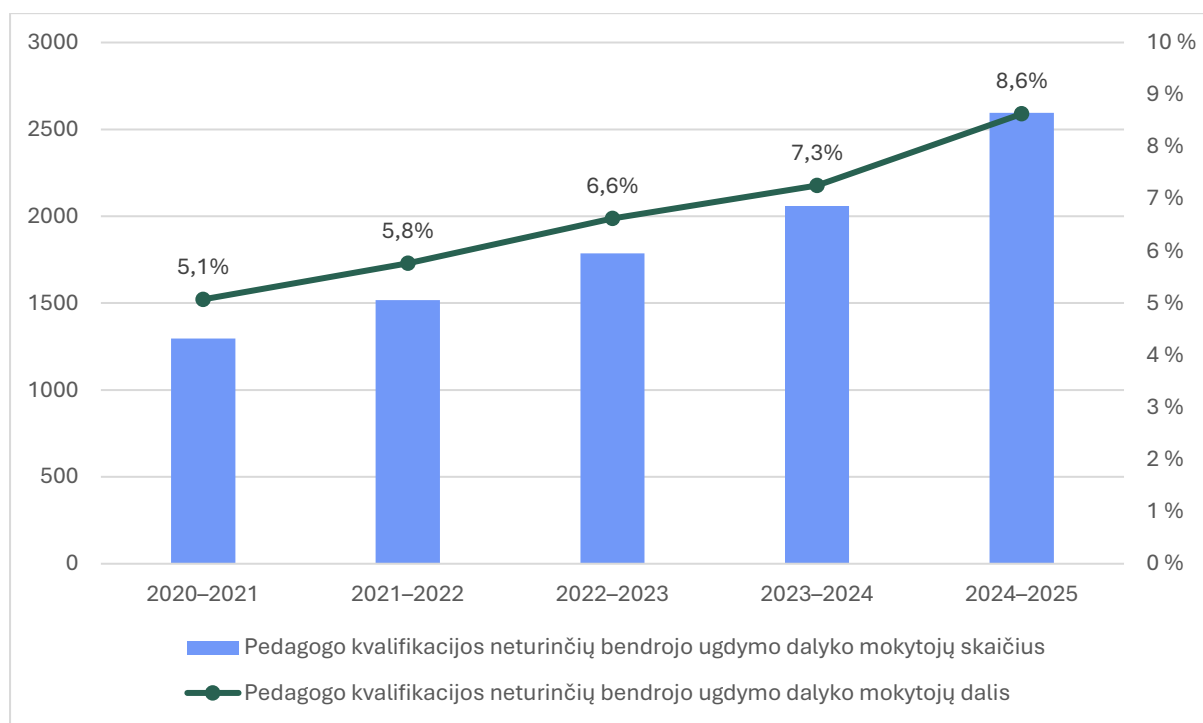
	2026–2027	2027–2028	2028–2029	2029–2030	2030–2031	Iš viso per 5 m. m.
Biologijos mokytojas	72	43	39	41	20	216
Chemijos mokytojas	27	33	36	19	9	124
Dailės mokytojas	77	57	55	47	45	280
Dorinio ugdymo mokytojas	99	76	78	65	36	354
Ekonomikos mokytojas	51	59	48	64	38	260
Filosofijos mokytojas	2	2	3	2	1	11
Fizikos mokytojas	43	49	33	19	21	165
Gamtos mokslų mokytojas	42	55	70	25	30	222
Geografijos mokytojas	46	38	41	42	13	181
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	5	8	1	5	12	31
Inžinerijos mokytojas	6	6	6	0	4	22
Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	91	78	79	62	44	354
IT mokytojas	83	85	75	21	33	297
Fizinio ugdymo mokytojas	110	100	92	69	64	435
Lietuvių kalbos mokytojas	188	182	153	138	98	759
Matematikos mokytojas	189	193	181	132	73	768
Muzikos mokytojas	71	65	51	52	39	279
Šokio mokytojas	36	24	24	23	13	120
Teatro mokytojas	17	15	14	13	7	66
Technologijų mokytojas	62	61	42	43	20	228
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	288	279	265	190	41	1 063
Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	123	127	126	99	34	509
Bendrai	1 732	1 634	1 513	1 169	697	6 745

Saltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

Norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius dalykų mokytojus kvalifikaciją turinčiais, papildomai reikėtų apmokyti ar į darbą priimti iš viso 2 335 pedagogus. Būtent toks skaičius dalyko mokytojų neturėjo pedagogo kvalifikacijos ir jos nesiekė (nestudijavo) 2024–

2025 (paskutiniais stebėtais) m. m. ir tikėtinai liko dirbti po metų. Daugiausia buvo užsienio (anglų) kalbos (387), lietuvių kalbos (217) ir matematikos (195) mokytojų. Mažiausiai – filosofijos (5), kitos nei lietuvių gimtosios kalbos (8) ir inžinerijos (11) mokytojų. Didžiausia pedagogo kvalifikacijos neturinčių pedagogų dalis 2024–2025 m. m. fiksuota filosofijos (24 proc.), teatro (22 proc.) ir inžinerijos (19 proc.) mokytojų. 10 grafikas atvaizduoja be pedagogo kvalifikacijos dirbusių dalyko mokytojų skaičiaus bei dalies dinamiką 2020–2021 – 2024–2025 m. laikotarpiu.

10 grafikas. Pedagogo kvalifikacijos neturinčių bendrojo ugdymo dalyko mokytojų skaičius ir dalis 2020–2021 – 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro duomenimis.

3.3. Socialinę pedagoginę ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai

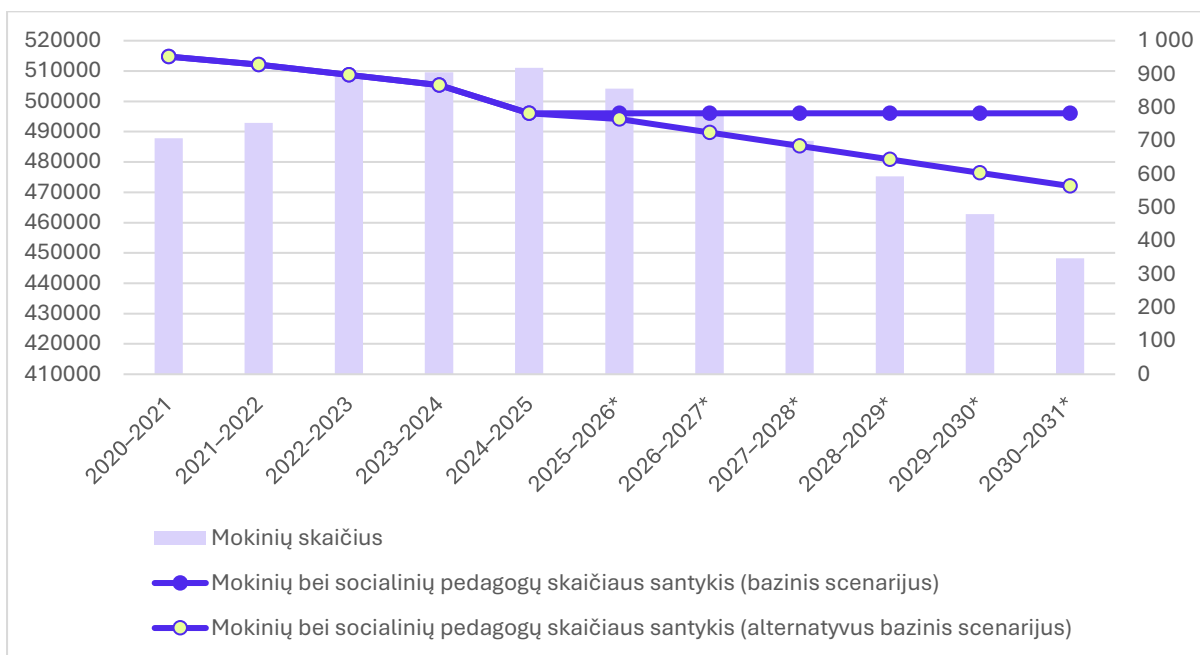
3.3.1. Socialiniai pedagogai

2020–2021 – 2024–2025 m. m. mokinių, besimokiusių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bei pirminio profesinio mokymo programas, skaičius augo beveik 5 proc. (11 grafikas). Didžiausias šuolis fiksuotas tarp 2021–2022 ir 2022–2023 m. m. Prie to prisidėjo neįprastai didelis vaikų imigrantų skaičius 2022 m., kai į Lietuvą imigravo 19 042, arba vidutiniškai apie 4 kartus daugiau vaikų nei 2020, 2021, 2023 ir 2024 m.³⁴

Socialinio pedagogo pareigybės etatų skaičius praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu taip pat augo, tačiau sparčiau nei mokinių skaičius – 28 proc. Tad vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m. mažėjo nuo 952 iki 782 mokinių, arba 18 proc. (11 grafikas). Tuo pačiu laikotarpiu kasmet socialinio pedagogo darbą palikdavo vidutiniškai 14 proc. jį mokyklose dirbusių asmenų.

³⁴ Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis apie tarptautinę imigraciją – vaikus imigrantus.

11 grafikas. Mokinių skaičius ir mokinių bei socialinių pedagogų skaičiaus santykis 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: 2025–2026 – 2030–2031 m. m. pateikiamas prognozuojamas mokinių skaičius bei mokinių ir socialinių pedagogų skaičiaus santykis (*).

Pagal bazinį scenarijų, prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. bendras mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bei pirminio profesinio mokymo programas, skaičius mažės (11 grafikas). Prognozuojant mokinių ir socialinių pedagogų skaičiaus santykį, galimi du variantai – daryti prielaidą, kad šis santykis ateityje išliks panašus, ir naudoti paskutinę stebėtą – 2024–2025 m. m. – reikšmę (bazinis scenarijus), arba prognozuoti, kad šis santykis, kaip ir praėjusiais penkeriais mokslo metais, mažės ir tai vyks panašiu tempu kaip anksčiau (alternatyvus bazinis scenarijus). Pateikiamos socialinių pedagogų poreikio prognozės abiem variantais.

Pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu iš viso reikės 357 naujų socialinio pedagogo pareigybės etatų, o pagal alternatyvų bazinį scenarijų poreikis būtų 76 proc. didesnis – 627 (10 lentelė). Vadinas, pagal bazinį scenarijų, ateinančiais penkeriais mokslo metais kasmet socialiniais pedagogais visu etatu įsidarbinant 63–78 asmenims, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. socialinės pedagoginės pagalbos prieinamumas išliktų toks pat kaip 2024–2025 m. m. Pagal alternatyvų bazinį scenarijų – kasmet įsidarbinant 115–134 naujiems socialiniams pedagogams vienam jų etatui tenkančių mokinių skaičius mažėtų, o ar pakankamai sparčiai diskutuojama 4.2 poskyryje.

10 lentelė. Prognozuojama socialinių pedagogų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

	2026–2027	2027–2028	2028–2029	2029–2030	2030–2031	Iš viso
Bendra naujų socialinių pedagogų paklausa (bazinis)	78	76	71	69	63	357
Socialinių pedagogų pakeitimo paklausa (bazinis)	88	87	86	85	82	428

Socialinių pedagogų plėtos paklausa (bazinis)	–11	–11	–15	–16	–19	–72
Bendra naujų socialinių pedagogų paklausa (alternatyvus bazinis)	115	121	124	132	134	627

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: Socialinių pedagogų poreikis prognozuojamas etatais. Minuso (–) ženklas identifikuoja prognozuojamą perteklių, o pliuso (atskirai ženklu nežymima) – naujų pedagogų poreikį nurodytais mokslo metais.

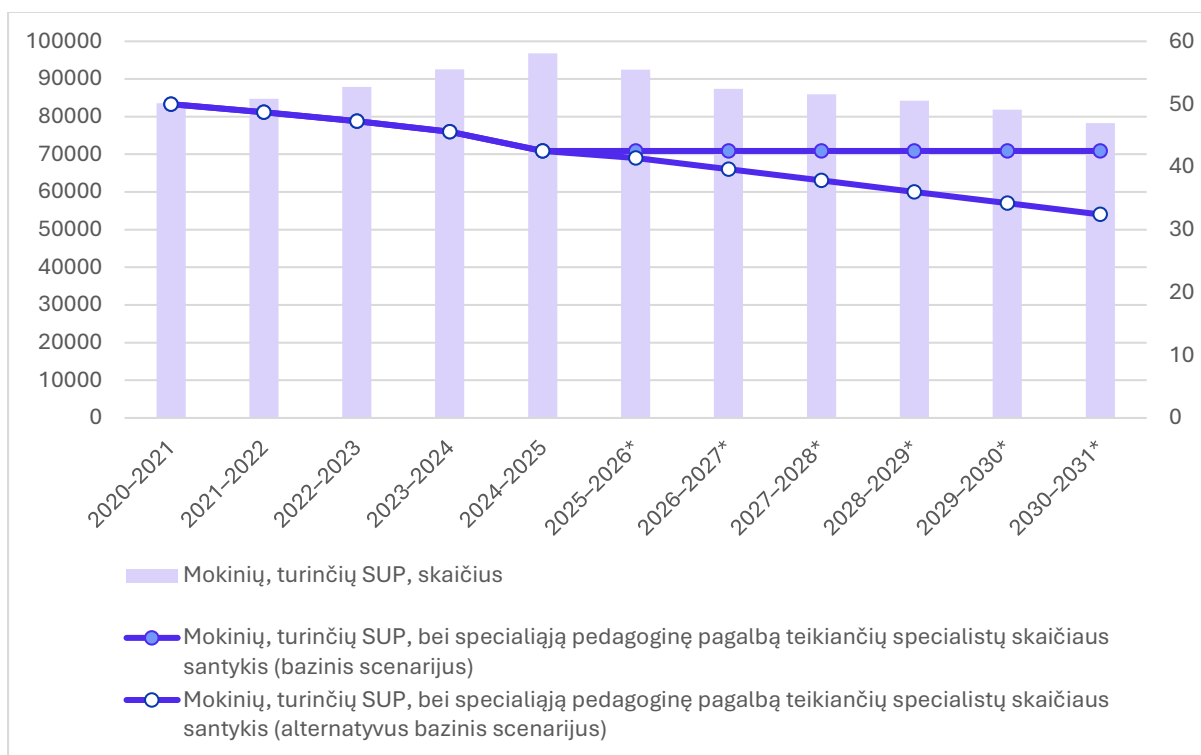
Specifinė socialinių pedagogų pakeitimo paklausa neprognozuojama. Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-574, socialiniais pedagogais gali dirbti ne tik pedagogo kvalifikaciją turintys asmenys, bet ir tie, kurie turi, pavyzdžiui, socialinio pedagogo kvalifikaciją, socialinės pedagogikos ar edukologijos kvalifikacinį laipsnį, ir atitinka kitus reikalavimus. Pedagogų registre fiksuojama, ar konkretus asmuo turi pedagogo kvalifikaciją, tačiau jos neturinčių asmenų kvalifikacija ir jos tinkamumas eiti užimamas pareigas nedetalizuojami. Be to, iš Pedagogų registre fiksuojamos informacijos lieka neaišku, ar pedagogo kvalifikaciją turintys asmenys atitinka kitus socialinių pedagogų kvalifikacijai keliamus reikalavimus. Tad įvertinti, kiek šiuo metu dirbančių socialinių pedagogų neturi šiam darbui reikalingos kvalifikacijos ir kiek jų, atitinkamai, reikėtų pakeisti kvalifikaciją turinčiais, remiantis vien Pedagogų registro duomenimis neįmanoma.

3.3.2. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai

2020–2021 – 2024–2025 m. m. mokinių, turinčių SUP, skaičius augo (12 grafikas), tačiau jų dalis tarp visų mokinių išliko stabili. Minėtu laikotarpiu mokiniai, turintys SUP, sudarė 21–23 proc. visų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinių, 20–22 proc. pradinio ugdymo mokinių, 9–10 proc. pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokinių bei 47–49 proc. pirminio profesinio mokymo mokinių.

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228, SUP turintiems mokiniams reikalingą specialiąją pedagoginę pagalbą teikia specialieji pedagogai, logopedai, tiflopedagogai ir surdopedagogai (toliau – specialistai). Praėjusių penkerių mokslo metų laikotarpiu vienam tokiame specialistui tenkantis mokinių, turinčių SUP, skaičius mažėjo nuo 50 iki 43, arba 14 proc. (12 grafikas). Tuo pačiu laikotarpiu kasmet darbą mokykloje palikdavo vidutiniškai 8 proc. specialiąją pedagoginę pagalbą tuo metu teikusių asmenų.

12 grafikas. Mokinių, turinčių SUP, skaičius bei mokinių, turinčių SUP, ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų skaičiaus santykis 2020–2021 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostat duomenimis.

Pastaba: 2025–2026 – 2030–2031 m. m. pateikiamas prognozuojamas mokinių, turinčių SUP, skaičius bei mokinių, turinčių SUP, ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų skaičiaus santykis (*).

Pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad ateinančiais penkeriais mokslo metais, mažėjant bendram mokinių skaičiui, mokinių, turinčių SUP, skaičius mažės proporcingai, t. y. jų dalis tarp visų mokinių išliks panaši. Prognozuojant mokinių, turinčių SUP, ir jų bei jiems specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų skaičiaus santykį, modeliuojami du variantai. Pagal bazinį scenarijų, naudojama paskutinė stebėta, t. y. 2024–2025 m. m., reikšmė arba 43 mokiniai vienam specialistui. Pagal alternatyvų bazinį scenarijų, naudojamas praėjusių penkeriais mokslo metais tiesinis trendas, t. y. daroma prielaida, kad minėtas santykis ateinančiais penkeriais mokslo metais pamažu mažės, kaip anksčiau, ir 2030–2031 m. m. pasieks 32. Prognozuojant, kokia dalis specialistų kasmet turės būti pakeičiama, taikomas penkerių mokslo metų slenkantis vidurkis. Remiantis tokiomis prielaidomis, prognozuojama, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu, pagal bazinį scenarijų, iš viso reikės 463 naujų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų etatų, o pagal alternatyvų bazinį scenarijų, – net 1 080 (11 lentelė). Didžiausias naujų specialistų poreikis prognozuojamas 2027–2028 ir 2028–2029 m. m. Kiek kokių specialistų – specialiųjų pedagogų, logopedų, tiflopedagogų, surdopedagogų – reikės, prognozuoti, remiantis turimais duomenimis, neįmanoma. Mokinių registre fiksuojami SUP turinčių mokinių poreikiai, tačiau tai, kokio specialisto pagalbos jiems reikia (ar reikės) – nefiksuojama. Be šios informacijos diferencijuoti specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausos prognozę pagal jų specializaciją galimybių nėra.

11 lentelė. Prognozuojama specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

	2026–2027	2027–2028	2028–2029	2029–2030	2030–2031	Iš viso
Bendra naujų specialiąją	48	129	119	100	66	463

pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa (bazinis)						
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų pakeitimo paklausa (bazinis)	168	162	160	156	150	796
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų plėtos paklausa (bazinis)	-120	-33	-40	-56	-84	-333
Bendra naujų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa (alternatyvus bazinis)	145	241	245	238	210	1 080

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Pastaba: Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis prognozuojamas etatais. Minuso (–) ženklas identifikuoja prognozuojamą perteklių, o pliuso (atskirai ženklu nežymima) – naujų pedagogų poreikį nurodytais mokslo metais.

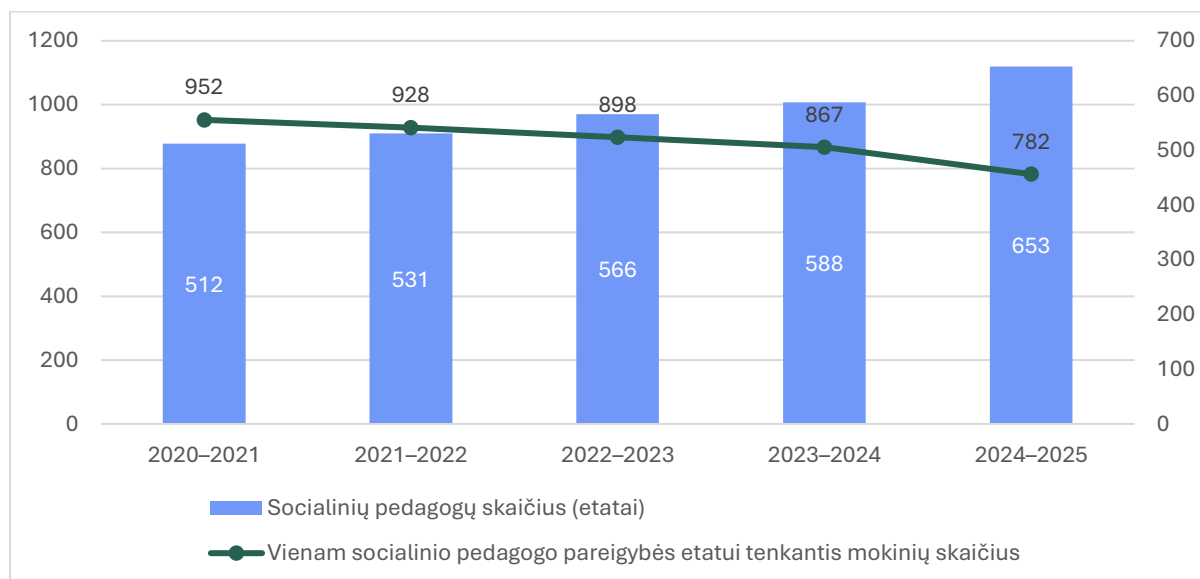
Specifinė specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų pakeitimo paklausa neprognozuojama. Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-574, specialiąją pedagoginę pagalbą teikti gali ir asmenys, turintys ne pedagogo, o kitą tinkamą kvalifikaciją. Pavyzdžiui, specialiaisiais pedagogais, be kitų, gali dirbti asmenys, turintys specialiojo pedagogo, defektologo ar oligofrenopedagogo kvalifikaciją ar specialiosios pedagogikos kvalifikacinį laipsnį, logopedais – logopedo ar defektologo ir logopedo, ar oligofrenopedagogo kvalifikaciją ar specialiosios pedagogikos kvalifikacinį laipsnį, tiflopedagogu – tiflopedagogo kvalifikaciją ar specialiosios pedagogikos kvalifikacinį laipsnį, surdopedagogu – surdopedagogo kvalifikaciją ar specialiosios pedagogikos kvalifikacinį laipsnį, pan. Be to, norint teikti specialiąją pedagoginę pagalbą, turėti pedagogo kvalifikaciją nepakanka, minėtame ministro įsakyme numatyti ir kiti, papildomi kvalifikacijos reikalavimai pedagogo kvalifikaciją turintiems asmenims. Tad įvertinti, kiek šiuo metu dirbančių specialistų neturi šiam darbui reikalingos kvalifikacijos ir kiek jų, atitinkamai, reikėtų pakeisti kvalifikaciją turinčiais, remiantis vien Pedagogų registro duomenimis, neįmanoma.

4. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: normatyviniai scenarijai

4.1. Socialiniai pedagogai

2024–2025 m. m. mokyklose, įgyvendinančiose ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, bei profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminio profesinio mokymo programas, iš viso dirbo 777 socialiniai pedagogai. Visiems jiems bendrai teko 653 socialinio pedagogo pareigybės etatai. Tais pačiais mokslo metais pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo bei pirminio profesinio mokymo programas mokėsi 511 066 mokiniai. Atitinkamai, vienu etatu dirbančiam socialiniam pedagogui 2024–2025 m. m. vidutiniškai teko 782 mokiniai. Tai mažiausias per praėjusius penkerius mokslo metus fiksuotas vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tekęs mokinių skaičius. 2020–2021 m. m. šis buvo net 22 proc. didesnis ir siekė 952 mokinius (13 grafikas).

13 grafikas. Vienam socialinio pedagogo etatui tenkantis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo bei pirminio profesinio mokymo mokinių skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro ir Mokinių registro duomenimis.

Nors 2020–2021 – 2024–2025 m. m. mokinių ir socialinių pedagogų skaičiaus santykis mažėjo, galiojančio teisinio reguliavimo kontekste jis vis dar per didelis. Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. V-950, „vienu etatu mokykloje dirbančio socialinio pedagogo pareigybė nustatoma ne daugiau kaip 400 mokinių (esant galimybei – ir mažesniame mokinių skaičiui bei atsižvelgiant į mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičių ir mokyklos aplinkos socialinį ekonominį kontekstą)“. Tad 2024–2025 m. m. vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui teko beveik du kartus didesnis mokinių skaičius nei nustatytas maksimalus. Tai rodo, kad šiuo metu susiduriama su itin dideliu socialinių pedagogų trūkumu.

Jei ateityje vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius mažėtų tokiu pat tempu kaip 2020–2021 – 2024–2025 m. m., t. y. vidutiniškai 5 proc. kasmet, mokinių ir socialinių pedagogų skaičiaus santykis pasiektų 1:400 tik 2039–2040 m. m. Vadinasi, trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu socialinės pedagoginės pagalbos prieinamumas išliktų ribotas.

Atsižvelgiant į tai, svarstomas scenarijus, kuriuo remiantis vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius pamažu mažėtų iki vidutiniškai 400 mokinių 2030–2031 m. m. Remiantis mokinių skaičiaus prognoze ir išsikeltais tikslais pamečiui,

prognozuojama, kiek iš viso socialinių pedagogų reikės kiekvienais iš 2026–2027 – 2030–2031 m. m. Tada prognozuojamas naujų socialinių pedagogų poreikis pamečiui, atsižvelgus į tai, kad kasmet dalis anksčiau dirbusių socialinių pedagogų šį darbą palieka. Gauti rezultatai (12 lentelė) rodo – siekiant įgyvendinti galiojantį teisinį reguliavimą per ateinančius penkerius mokslo metus, darbą visu etatu iki 2030–2031 m. m. (imtinai) pradėti turėtų 1 022 nauji socialiniai pedagogai. Tai yra 63 proc., arba 395 etatais, daugiau nei prognozuojamas poreikis darant prielaidą, kad vienam socialinio pedagogo etatui tenkantis mokinių skaičius ateinančiais penkeriais mokslo metais mažės tokiu pačiu tempu kaip anksčiau.

12 lentelė. Normatyvinis scenarijus: prognozuojama socialinių pedagogų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

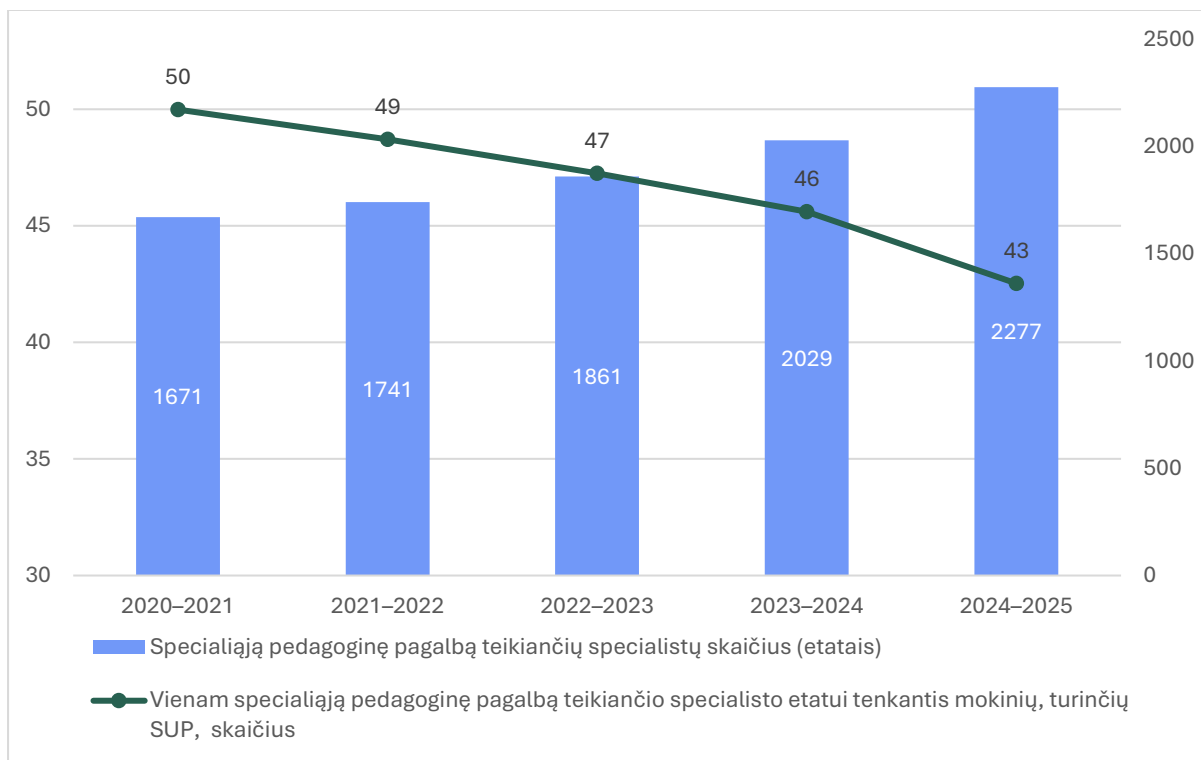
	Tikslas – vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius	Prognozuojamas ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir pirminio profesinio mokymo mokinių skaičius	Prognozuojamas bendras socialinio pedagogo pareigybės etatų poreikis nurodytais mokslo metais	Prognozuojamas naujų socialinio pedagogo pareigybės etatų poreikis nurodytais mokslo metais
2026–2027 m. m.	706	495 808	702	146
2027–2028 m. m.	629	486 984	774	168
2028–2029 m. m.	553	475 245	860	192
2029–2030 m. m.	476	462 765	971	233
2030–2031 m. m.	400	448 192	1120	283
Iš viso				1 022

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro, Mokinių registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

4.2. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai

2020–2021 – 2024–2025 m. m. mokinių, turinčių SUP, skaičius augo 16 proc., tačiau specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų etatų skaičius didėjo sparčiau. Atitinkamai, vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui tenkantis mokinių, turinčių SUP, skaičius mažėjo 18 proc. (14 grafikas). 2024–2025 m. m. fiksuotas mažiausias jų santykis per praėjusius penkerius mokslo metus – 43 mokiniai vienam specialistui.

14 grafikas. Vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui tenkantis mokinių, turinčių SUP, skaičius 2020–2021 – 2024–2025 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro ir Mokinių registro duomenimis.

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228, maksimalus leistinas SUP turinčių mokinių skaičius vienam specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančio specialisto etatui svyruoja nuo 22 iki 50, atsižvelgiant į tai, kokios specializacijos specialistas ir su kokiais mokiniais dirba. Pavyzdžiui, vienu etatu dirbantis logopedas pagalbą teikia ne daugiau kaip 30–50 mokinių, kuriems reikalinga logopedo pagalba, specialusis pedagogas – ne daugiau kaip 24–27 mokiniams, kuriems reikalinga specialiojo pedagogo pagalba, tiflopedagogas ir surdopedagogas – ne daugiau kaip 22–24 atitinkamai regos ar klausos sutrikimą turintiems ir tiflopedagogo ar surdopedagogo pagalbos reikalaujantiems mokiniams. Tikslus maksimalus leistinas SUP turinčių mokinių skaičius vienam specialistui priklauso ne tik nuo specialisto specializacijos, bet ir nuo to, pagal kokią programą mokosi jo pagalbos reikalaujantys mokiniai. 43 mokiniai vienam specialistui viršija nustatytas ribas visais atvejais, išskyrus logopedus, dirbančius su pagrindinio ir (ar) vidurinio ugdymo, ir (ar) pirminio profesinio mokymo mokiniais (žr. 1.4 poskyrį).

Tad svarstomas scenarijus, kuriuo remiantis prognozuojama, kiek naujų specialistų reikėtų siekiant, kad iki 2030–2031 m. m. (imtina) vienam etatui tenkančių mokinių, turinčių SUP, skaičius mažėtų iki vidutiniškai 30 ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio, 40 pradinio ir iki 50 pagrindinio ir (ar) vidurinio ugdymo ir (ar) pirminio profesinio mokymo mokinių, ir taip priartėtų prie leistino maksimalaus. Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad Mokinių registre nefiksuojama, kokio specialisto pagalbą SUP turintis mokinys gauna, o daliai mokinių gali būti teikiama ir kelių specialistų pagalba. Tad iš dviejų požymių, lemiančių konkrečiam specialistui leidžiamą maksimalų mokinių skaičių, galima atsižvelgti į vieną – su kokios programos mokiniais specialistas dirba. Dėl to pasirinkti visoms specializacijoms bendri – 30, 40 bei 50 mokinių vienam etatui – tikslai. Jie kelti remiantis logopedams taikomais apribojimais, kurie, kitų kontekste, mažesni. Interpretuojant rezultatus svarbu atkreipti dėmesį, kad net atliepus prognozuojamą naujų specialistų poreikį, galiojantis teisinis reguliavimas iki galo įgyvendintas nebus.

Specialiąją pagalbą teikiančių specialistų poreikis, pagal normatyvinį scenarijų, prognozuojamas trimis žingsniais. Pirma, skirtingų programų mokinių skaičiui suteikiami svoriai, leidžiantys atsižvelgti į skirtingus maksimalaus mokinių skaičiaus ribojimus skirtingų specializacijų ir skirtingiems mokiniams pagalbą teikiantiems specialistams. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinių skaičiui suteikiamas svoris $5/3^{35}$, pradinio ugdymo mokinių skaičiui – $5/4^{36}$, o pagrindinio, vidurinio ir pirminio profesinio mokymo – 1. Antra, susumavus taip pasvertą skirtingų programų mokinių, turinčių SUP, skaičių, išsikeliamas bendras siektinas jų skaičiaus santykis su specialistais – 50 mokinių vienam etatui. Trečia, atlikus minėtus veiksmus prognozuojama, kiek iš viso specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų reikės kiekvienais iš 2026–2027 – 2030–2031 m. m. Tada prognozuojama, kiek naujų tokių specialistų reikės kiekvienais iš nurodytų mokslo metų, atsižvelgus į tai, kad kasmet dalis anksčiau dirbusių pedagoginį darbą palieka. Prognozavimo rezultatai (13 lentelė) rodo – siekiant, kad specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai dirbtų vidutiniškai ne daugiau nei su 30 ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, 40 pradinio ugdymo ir 50 pagrindinio, vidurinio ugdymo ir (ar) pirminio profesinio mokymo mokinių, darbą visu etatu penkerių mokslo metų laikotarpiu pradėti turėtų 505 nauji specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai. Tai yra 9 proc., arba 42 etatais, daugiau nei šių specialistų poreikis, prognozuojamas pagal bazinį scenarijų (žr. 3.3.2 poskyrį).

13 lentelė. Normatyvinis scenarijus: prognozuojama specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

	Tikslas – 50 (2020–2021 – 2024–2025 m. m. vidurkis – 60; 2024–2025 m. m. – 54)	Prognozuojamas svertinis ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir pirminio profesinio mokymo mokinių, turinčių SUP, skaičius	Prognozuojamas bendras specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis nurodytais mokslo metais	Prognozuojamas naujų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis nurodytais mokslo metais
2026–2027 m. m.	50	110,4 tūkst.	2 209	108
2027–2028 m. m.	50	108 tūkst.	2 160	126
2028–2029 m. m.	50	105,2 tūkst.	2 103	114
2029–2030 m. m.	50	101,7 tūkst.	2 033	96
2030–2031 m. m.	50	96,8 tūkst.	1 937	62
Iš viso per 5 m. m.				505

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Pedagogų registro, Mokinių registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

³⁵ Priskiriamas toks svoris, nes $30 \cdot (5/3) = 50$. Tad pagal tokį svorį perskaičiuotam mokinių skaičiui siektinas santykis tampa 50.

³⁶ Priskiriamas toks svoris, nes $40 \cdot (5/4) = 50$. Tad pagal tokį svorį perskaičiuotam mokinių skaičiui siektinas santykis tampa 50.

5. Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai: žvalgomieji scenarijai

5.1. Stabilus mokinių skaičius

Ne vieną dešimtmetį Lietuvoje stebimas gimstamumo mažėjimas, o 2024 m. fiksuotas mažiausias gimusiųjų skaičius nepriklausomos Lietuvos istorijoje. Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2024 m. Lietuvoje gimė 19 086 vaikai, o 1994 m. daugiau nei du kartus daugiau, arba 42 376. Tai turi daugybę neigiamų ekonominių ir socialinių pasekmių, tačiau, paradoksalu, trumpuoju laikotarpiu gelbsti švietimo sistemą nuo kitos – pedagogų trūkumo krizės. Autorių atlikta analizė rodo, kad būtent sparčiai mažėjantis gimstamumas, o kartu ir mokinių skaičius šiuo metu yra vienas svarbiausių veiksnių, ribojančių pedagogų paklausos augimą ir taip lėtinančių jų trūkumo problemos gilėjimą. Jei ateityje gimstamumas, o kartu ir mokinių skaičius stabilizuotųsi, pedagogų pasiūla, panaši į dabartinę, ilguoju laikotarpiu nebūtų pakankama.

Tad svarstomas hipotetinis scenarijus, kuriuo remiantis pedagogų poreikis prognozuojamas darant prielaidą, kad mokinių skaičius iki 2030–2031 m. m. išliks stabilus, t. y. toks, koks stebėtas 2024–2025 m. m. Nors hipotetinis, tiek analitiniu, tiek politiniu požiūriu, šis scenarijus itin aktualus. Jis leidžia įvertinti, kiek naujų pedagogų reikėtų, jei gimusiųjų ir (ar) vaikų imigrantų skaičius ateinančiais penkeriais mokslo metais būtų didesnis nei stebėta anksčiau, o mokinių skaičius, kaip to pasekmė, stabilizuotųsi.

Modeliavimo rezultatai atskleidžia (14 lentelė), jei mokinių skaičius 2026–2027 – 2030–2031 m. m. išliktų toks pat, koks fiksuotas praėjusiais mokslo metais, prognozuojamas pedagogų poreikis, palyginti su baziniu scenarijumi, būtų žymiai didesnis, ir tai būtų matyti visose ugdymo grandyse. Pavyzdžiui, ikimokyklinio ugdymo mokytojų paklausa augtų nuo 2 367 iki 5 321 pedagogo, arba daugiau nei dvigubai, priešmokyklinio ugdymo – nuo 4 iki 604, o pradinio ugdymo nuo 636 iki 2 339, arba daugiau nei tris su puse karto. Tokie prognozavimo rezultatų skirtumai pagal skirtingus scenarijus rodo, kad ankstyvojo ugdymo procese gimstamumo pokyčių pasekmės pajuntamos greičiausiai, o ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų poreikį demografijos krizė amortizuoja labiausiai. Bendras naujų dalyko mokytojų poreikis per penkerius mokslo metus siektų 8 977 mokytojus ir būtų 33 proc. didesnis nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų. Tai reikštų didelių iššūkių STEM, kalbų ir kitų kritinių specializacijų srityse, kur jau dabar stebimas pedagogų trūkumas. Pagalbos mokiniui specialistų poreikis, pagal aptariamą scenarijų, taip pat žymiai išaugtų – socialinių pedagogų 25 proc., nuo 357 iki 445 pedagogų, o specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų reikėtų 84 proc. daugiau – ne 463, o net 852.

Apskritai mokinių skaičiui 2026–2027 – 2030–2031 m. m., palyginti su praėjusiais, nekintant, bendra mokytojų paklausa per penkerius metus siektų ne 10,6 tūkst., kaip prognozuojama pagal bazinį scenarijų, o net 18,5 tūkst., t. y. 75 proc. daugiau. Vadinasi, kasmet vidutiniškai reikėtų apie 3,7 tūkst. naujų pedagogų vien tam, kad švietimo sistema išliktų tokia, kokia yra šiandien. Šis skaičius kelis kartus viršija šiuo metu rengiamų ir į mokyklas dirbti pritraukiamų pedagogų skaičių.

Tad nors sparčiai mažėjantis gimusiųjų skaičius visuomenės ir valstybės mastu kelia rimtų iššūkių, švietimo sistemai tai laikinai suteikia „pagalvę“, saugančią nuo itin didelio pedagogų trūkumo. Jei mokinių skaičius dėl išaugusio gimstamumo ir (ar) gryniosios vaikų migracijos stabilizuotųsi, pedagogų poreikis staigiai ir stipriai išaugtų, nes didesnę dalį iš darbo išeinančių pedagogų reikėtų pakeisti naujais. Tad šiame kontekste itin svarbu, kad sprendimų priėmėjai pedagogų rengimą ir alternatyvius pedagogų pritraukimo į mokyklas būdus planuotų strategiškai ir ilguoju laikotarpiu.

14 lentelė. Prognozuojamas pedagogų poreikis pagal scenarijų „Stabilus mokinių skaičius“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Stabilus mokinių skaičius“	Skirtumas
Biologijos mokytojas	216	310	43 %
Chemijos mokytojas	124	184	49 %
Dailės mokytojas	280	373	33 %
Dorinio ugdymo mokytojas	354	486	37 %
Ekonomikos mokytojas	260	304	17 %
Filosofijos mokytojas	11	12	13 %
Fizikos mokytojas	165	236	43 %
Gamtos mokslų mokytojas	222	282	27 %
Geografijos mokytojas	181	261	45 %
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	31	54	74 %
Inžinerijos mokytojas	22	27	23 %
Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	354	505	42 %
IT mokytojas	297	405	36 %
Fizinio ugdymo mokytojas	435	591	36 %
Lietuvių kalbos mokytojas	759	1 049	38 %
Matematikos mokytojas	768	988	29 %
Muzikos mokytojas	279	367	32 %
Šokio mokytojas	120	147	22 %
Teatro mokytojas	66	75	13 %
Technologijų mokytojas	228	333	46 %
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	1063	1349	27 %
Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	509	639	25 %
Bendrai dalyko mokytojai	6 745	8 977	33 %
Ikimokyklinio ugdymo mokytojas	2367	5321	125 %
Priešmokyklinio ugdymo mokytojas	4	604	15 000 %
Pradinio ugdymo mokytojas	636	2 339	268 %
Bendrai IPP	3 007	8 264	175 %
Socialinis pedagogas	357	445	25 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas	463	852	84 %
Bendrai visi	10 572	18 538	75 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

5.2. Išaugusios imigracijos šokas

Vienas esminių pedagogų poreikį formuojančių veiksnių – mokinių skaičius. Be gimstamumo ir dalyvavimo ugdymo procese, šiam įtakos turi migracija (žr. 1.2.1 poskyrį). 2020, 2021, 2023 ir 2024 m. į Lietuvą imigravusių vaikų skaičius buvo gana stabilus – vidutiniškai 4 780 per metus. Visgi itin didelis šuolis fiksuotas 2022 m., kai į Lietuvą atvyko net 19 042 vaikai, didelė

jų dalis – iš Ukrainos. Apklausos respondentų nuomonės dėl tarptautinės vaikų migracijos į Lietuvą ir iš jos ateinančiais penkeriais metais skiriasi. Vieni tiki, kad vaikų imigrantų skaičius ateityje augs, kiti – jog išliks stabilus ar mažės. Galimi vaikų emigracijos mastų svyravimai taip pat matomi skirtingai. Dalis respondentų teigia, jog Lietuvą paliks vis daugiau vaikų, kiti, jog mažiau, treči – jog vaikų emigrantų skaičius išliks panašus kaip anksčiau. Tad, atsižvelgiant į geopolitinės, ekonomines aplinkybes ir migracijos politikos pokyčius, galimi visi trys – augančios, stabilios ir mažėjančios gryniosios tarptautinės vaikų migracijos – variantai. Pedagogų poreikio prognozavimo kontekste aktualiausias pirmasis jų, nes spartus vaikų imigrantų skaičiaus augimas didintų pedagogų paklausą, kurią, be pasirengimo, atliepti trumpuoju laikotarpiu gali būti itin sunku. Tad toliau pedagogų poreikis prognozuojamas svarstant išaugusios imigracijos šoko scenarijų.

Daroma prielaida, kad 2026–2027 m. m. į Lietuvą netikėtai atvyks gausus vaikų skaičius, ir tai lems mokinių skaičiaus augimą 5 proc. (palyginti su baziniu scenarijumi) įgyvendinant tiek ikimokyklinį, priešmokyklinį ir pradinį, tiek pagrindinį ir vidurinį ugdymą. Staigų ir didelį vaikų imigrantų skaičiaus augimą galėtų lemti, pavyzdžiui, besitęsiantis ar, nepavykus taikos deryboms, net intensyvėjantis Rusijos karas prieš Ukrainą ir (ar) migracijos politikos pokyčiai, kuriais remiantis į Lietuvą jau imigravusiems asmenims būtų leista atsivežti šeimas. Be to, Lietuvos patrauklumas migrantams iš trečiųjų šalių, pasak apklausos respondentų, tik augs. Lietuva – saugi ir santykinai gerai išsivysčiusi šalis. O ir darbdaviai vis dažniau susiduria su reikiamų darbuotojų trūkumu ir bando jų prisitraukti iš svečių šalių. Ši ilgalaikė imigracijos augimo tendencija gali tik paaštrinti trumpalaikius šokus ir sustiprinti jų efektus.

Nors 5 proc. iš pirmo žvilgsnio – nedaug, tačiau toks staigus mokinių skaičiaus šuolis visose švietimo grandyse kurtų reikšmingą spaudimą pedagogų paklausai, ypač trumpuoju laikotarpiu. Naujų ikimokyklinio ugdymo pedagogų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu, palyginti su baziniu scenarijumi, didėtų nuo 2 367 iki 2 952, arba 25 proc. (15 lentelė). Naujų priešmokyklinio ugdymo mokytojų ateinančiais penkeriais mokslo metais reikėtų 107, palyginti su vos 4 pedagogais pagal bazinį scenarijų, kuriuo remiantis priešmokyklinio ugdymo mokytojų paklausa beveik neegzistuoja. Visgi vienas ryškiausių efektų būtų stebimas įgyvendinant pradinio ugdymo programą. Čia mokinių skaičiaus augimas 5 proc. reikštų, kad reikėtų net 52 proc. daugiau pradinio ugdymo mokytojų nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų.

Bendra naujų dalyko mokytojų paklausa 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu, palyginti su baziniu scenarijumi, būtų didesnė net 25 proc. – reikėtų ne 6,7 tūkst., o net 8,4 tūkst. naujų dalyko mokytojų. Vadinas, vos 5 proc. didesnis mokinių skaičius generuoja ketvirtadaliu didesnę dalyko mokytojų paklausą, o kai kurių dalykų mokytojų poreikis išaugtų trečdaliu ar net daugiau. Pavyzdžiui, gimtosios kalbos (kita) mokytojų paklausa, palyginti su baziniu scenarijumi, būtų didesnė 53 proc., chemijos 36 proc., technologijų 34 proc., geografijos 33 proc., biologijos 32 proc., o fizikos 31 proc.

Galiausiai, išaugusios vaikų imigracijos poveikis būtų juntamas ne tik tarp mokytojų, bet ir socialinę pedagoginę bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų. Socialinių pedagogų poreikis išaugtų 13 proc. (nuo 357 iki 402), o specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų – net 27 proc., t. y. nuo 463 iki 586.

15 lentelė. Prognozuojama pedagogų paklausa pagal scenarijų „Išaugusios imigracijos šokas“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Išaugusios imigracijos šokas“	Skirtumas (%)
Biologijos mokytojas	216	284	32 %
Chemijos mokytojas	124	168	36 %
Dailės mokytojas	280	350	25 %
Dorinio ugdymo mokytojas	354	452	27 %
Ekonomikos mokytojas	260	297	14 %

Filosofijos mokytojas	11	12	12 %
Fizikos mokytojas	165	217	31 %
Gamtos mokslų mokytojas	222	268	21 %
Geografijos mokytojas	181	239	33 %
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	31	48	53 %
Inžinerijos mokytojas	22	26	18 %
Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	354	465	31 %
IT mokytojas	297	376	27 %
Fizinio ugdymo mokytojas	435	551	27 %
Lietuvių kalbos mokytojas	759	974	28 %
Matematikos mokytojas	768	935	22 %
Muzikos mokytojas	279	345	24 %
Šokio mokytojas	120	141	17 %
Teatro mokytojas	66	74	11 %
Technologijų mokytojas	228	304	34 %
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	1 063	1 280	20 %
Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	509	609	20 %
Bendrai dalyko mokytojai	6 745	8 415	25 %
Ikimokyklinio ugdymo mokytojas	2 367	2 952	25 %
Priešmokyklinio ugdymo mokytojas	4	107	2 831 %
Pradinio ugdymo mokytojas	636	966	52 %
Bendrai IPP	3 007	4 025	34 %
Socialinis pedagogas	357	402	13 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas	463	586	27 %
Bendrai	10 572	13 428	27 %

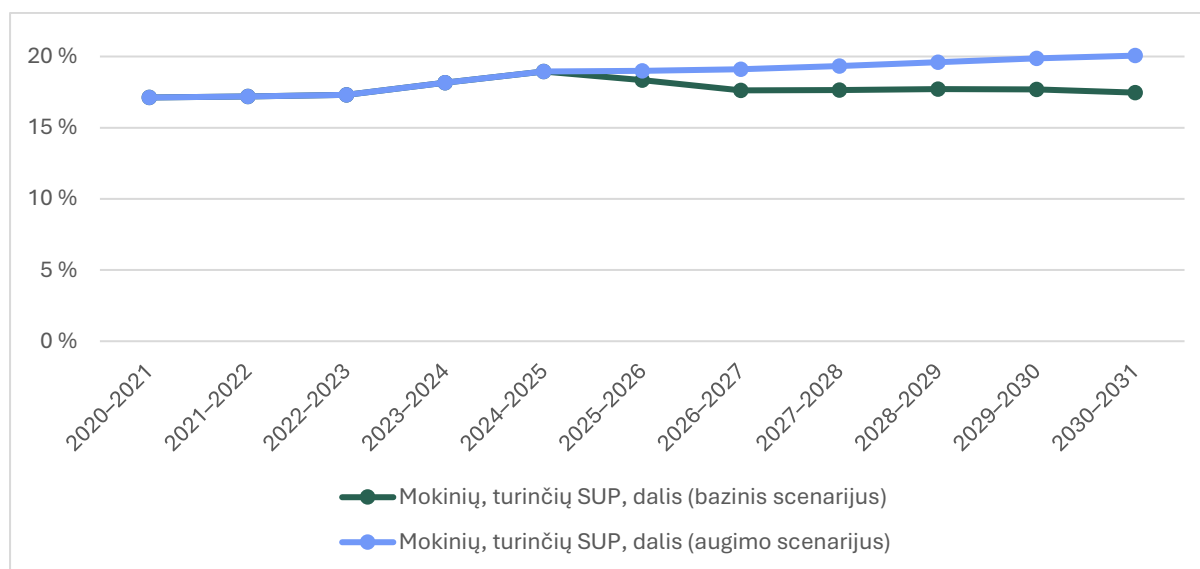
*Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

5.3. Auga mokinių, turinčių SUP, dalis

Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis tiesiogiai priklauso nuo vaikų, turinčių SUP, skaičiaus. Beveik visi apklausos respondentai įsitikinę, kad mokinių, turinčių SUP, dalis ateinančiais penkeriais mokslo metais didės. Dalis apklaustųjų prognozuoja, kad šis augimas bus nuosaikus, kiti – kad spartus, ypač įgyvendinant ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, kur SUP identifikavimo procesai yra aktyviausi. Remiantis apklausos rezultatais, minėtus pokyčius lemia keli esminiai veiksniai. Gerėja SUP atpažinimas ir diagnostika – mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai geriau supranta ir pastebi raidos, emocijų, elgesio sutrikimus ir kitus vaikams kylančius sunkumus. Tėvų (globėjų, rūpintojų) sąmoningumas ir noras ieškoti pagalbos savo vaikams, pasak apklausos respondentų, taip pat auga. Be to, SUP stigmatizacija visuomenėje mažėja, požiūris keičiasi, o įtraukiojo ugdymo plėtra sudaro prielaidas tam, kad vis daugiau vaikų, turinčių SUP, mokytųsi bendroje klasėje.

Šiame kontekste bazinės prognozės, paremtos praėjusių penkerių mokslo metų vidurkiais, gali nuvertinti realų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikį ateityje. Tad prognozuojama, kiek naujų tokių specialistų 2026–2027 – 2030–2031 m. m. reikėtų, jei vaikų, turinčių SUP, dalis augtų tokiu pat tempu, kaip stebėta iki šiol. Remiantis baziniu scenarijumi, SUP turinčių mokinių dalis sieks apie 17–18 proc., o pagal alternatyvų augimo scenarijų pakyla iki maždaug 19–20 proc. (15 grafikas). Nors skirtumas procentiniais punktais atrodo nedidelis, poveikis pedagogų paklausai labai reikšmingas.

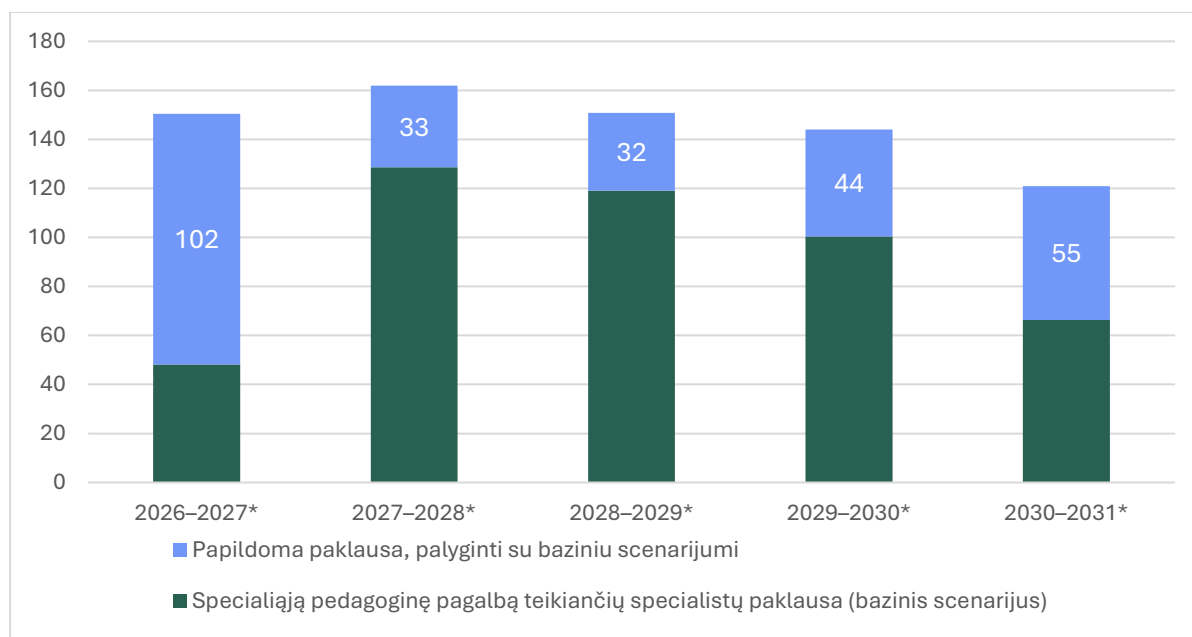
15 grafikas. Prognozuojama mokinių, turinčių SUP, dalis pagal bazinį scenarijų ir „Mokinių, turinčių SUP, dalies augimo“ scenarijų 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro duomenimis.

Pagal bazinį scenarijų, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu reikės apie 463 naujų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų. Pagal alternatyvų augimo scenarijų šių specialistų poreikis išaugtų net 57 proc. – nuo 463 iki 728 (16 grafikas). Tai rodo, kad vien gerėjantis SUP atpažinimas ir diagnostika, be jokių kitų pokyčių švietimo sistemoje, gali sukurti papildomą, šimtus specialistų siekiantį poreikį. Šį poreikį būtų itin sudėtinga atliepti aplinkybėmis, kuriomis kvalifikuotų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų ir šiuo metu trūksta.

16 grafikas. Prognozuojamas specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis pagal bazinį ir „Mokinių, turinčių SUP, dalies augimo“ scenarijų 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

Tad mokinių, turinčių SUP, dalies augimo scenarijus sudaro galimybę sprendimų priėmėjams įvertinti, kiek papildomai žmogiškųjų išteklių reikės vien tam, kad būtų užtikrintos minimalios įtraukiojo ugdymo sąlygos. Tai scenarijus, atskleidžiantis tiek pačios sistemos spaudimo kryptį, tiek ir rizikas, kurios, jei bus ignoruojamos, gali dar labiau padidinti regioninę nelygybę, perkrauti esamus specialistus ir sumažinti mokinių gaunamos pagalbos kokybę.

5.4. Auga dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese

Pedagogų poreikį iš esmės formuoja mokinių skaičius, o šiam didelės įtakos turi dalyvavimas ugdymo procese, t. y. kokia dalis konkretaus amžiaus vaikų mokosi pagal jų amžiui priklausančias ugdymo programas. Lietuvoje priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas privalomas, o ikimokyklinis ir vidurinis – neprivalomas. Ikimokyklinis ugdymas nuo 2025 m. rugsėjo mėn. tapo visuotiniu dvejų metų amžiaus ir vyresniems vaikams. Vadinasi, tėvai (globėjai) neprivalo savo vaikų (globotinių) vesti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas,³⁷ tačiau, jei to pageidauja, valstybė ar savivaldybės turi jiems tokią galimybę suteikti užtikrindamos vietas.

2020–2024 m. dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese tarp vaikų iki 3 m. augo 10,6 procentinio punkto ir pasiekė 43,3 proc. atitinkamo amžiaus vaikų.³⁸ Tuo pačiu laikotarpiu dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese tarp 3 metų ir vyresnio amžiaus vaikų išliko gana stabilus ir vidutiniškai siekė 85,5 proc. atitinkamo amžiaus vaikų.³⁹ Apklausos respondentai vieningai sutaria, jog jauniausių vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese ateinančiais penkeriais mokslo metais augs, o vyresnių vaikų – išliks stabilus. Tai, jog daugiau vaikų iki 3 m. dalyvaus ugdymo procese, remiantis apklausos rezultatais, lems augantis finansavimas, infrastruktūros plėtra ir dėl to išaugusi paslaugų pasiūla ir kokybė, visuomenėje stiprėjantis suvokimas apie ankstyvojo ugdymo naudą, dažnesnis tėvų (globėjų) pasirinkimas į darbo rinką grįžti anksčiau ir apskritai dėl mažėjančio gimstamumo sumažėjusi vietų lopšeliuose-darželiuose paklausa.

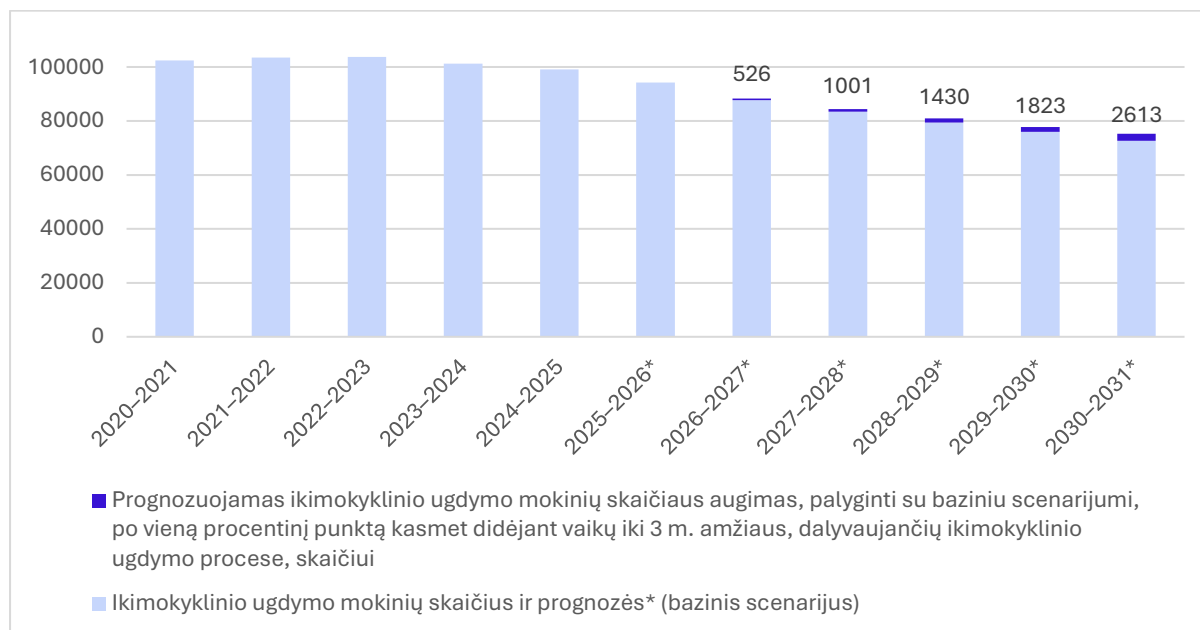
³⁷ Atskirais atvejais vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų gali būti skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

³⁸ Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

³⁹ Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis.

Tad šiame scenarijuje pedagogų poreikis prognozuojamas remiantis prielaida, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. bus fiksuojamas nuosaikus, tačiau nuoseklus dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese augimas, t. y. pagal ikimokyklinio ugdymo programą besimokančių 0–3 metų amžiaus vaikų dalis kasmet augs 1 procentiniu punktu, palyginti su ankstesniais mokslo metais (17 grafikas). Prognozuojamas ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičius pagal scenarijų „Augantis dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese“ 2025–2026 – 2030–2031 m. m. Tokia prielaida remiasi apklausos respondentų įžvalgomis, jog bus stebimas ne staigus, o nuosaikus, bet stabilus dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese augimas, ypač vaikų iki 3 m., kurių dalyvavimas istoriškai augo ryškiausiai.

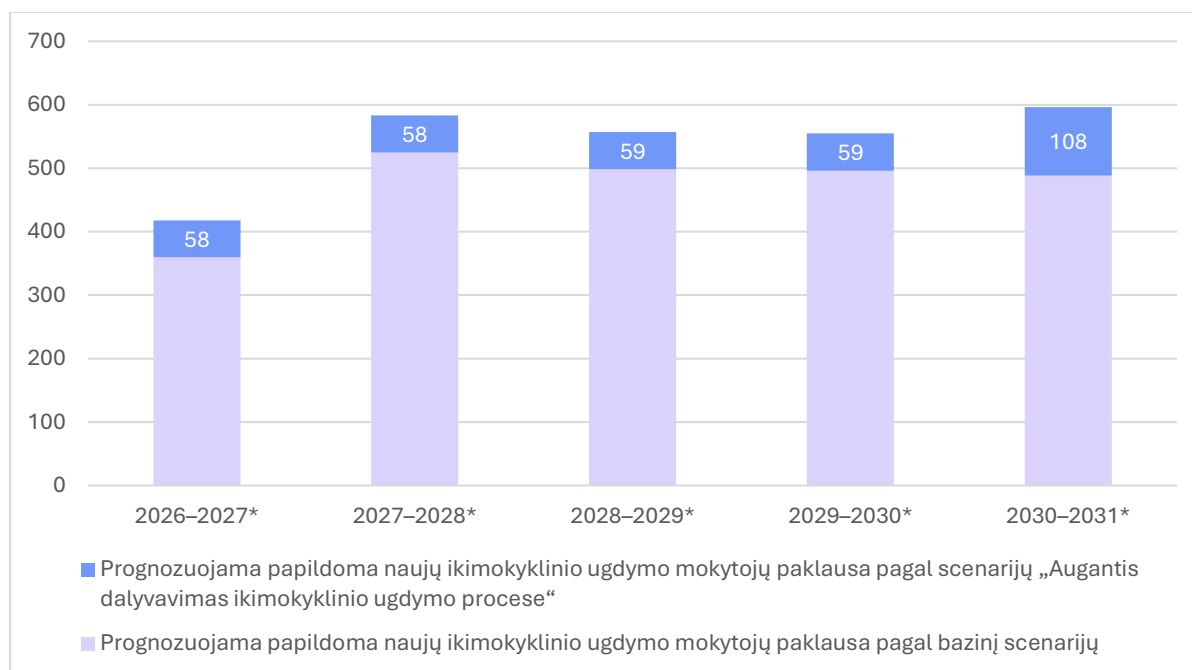
17 grafikas. Prognozuojamas ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičius pagal scenarijų „Augantis dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese“ 2025–2026 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Prognozavimo rezultatai rodo, kad vos vieno procentinio punkto augimas kasmet naujų ikimokyklinio ugdymo mokytojų paklausą, palyginti su baziniu scenarijumi, didintų 14 proc. (18 grafikas). Vadinasi, ateinančiais penkeriais mokslo metais bendrai reikėtų 343 ikimokyklinio ugdymo pedagogais daugiau, net ir neatsižvelgiant į minėtą augimą. Tai reikšminga, nes ikimokyklinio ugdymo pedagogų trūkumas jau dabar pastebimas daugelyje savivaldybių, o dėl mažų jaunų specialistų srautų šis poreikis gali būti sunkiai padengiamas. Šis scenarijus parodo, kad net ir lėtas ir nuosaikus dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese augimas per kelerius metus kuria kumuliatyvų efektą, kurio negalima ignoruoti planuojant pedagogų rengimą ir savivaldybių pajėgumus.

18 grafikas. Prognozuojamas ikimokyklinio ugdymo mokytojų poreikis pagal scenarijų „Augantis dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

Be to, išaugęs ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičius didina ne tik ikimokyklinio ugdymo mokytojų, bet ir pagalbos mokiniui specialistų paklausą. Remiantis atliktais skaičiavimais, pagal šį scenarijų, socialinių pedagogų poreikis didėtų nežymiai – per penkerius mokslo metus reiktų 4 socialiniais pedagogais daugiau, nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis išaugtų 3 proc., nuo 463 iki 475 specialistų (16 lentelė). Tai rodo, kad, augant dalyvavimui ikimokyklinio ugdymo procese, pagalbos mokiniui specialistų poreikis šiame segmente augtų lėčiau nei ikimokyklinio ugdymo mokytojų, tačiau vis tiek didėtų. Jei ikimokyklinio ugdymo populiarumas augtų, o kartu didėtų ir vaikų, turinčių SUP, dalis, specialiosios pedagoginės pagalbos specialistų poreikis, palyginti su baziniu scenarijumi, išaugtų sparčiau.

16 lentelė. Prognozuojama ikimokyklinio ugdymo mokytojų, socialinių pedagogų ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa pagal scenarijų „Augantis dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Augantis dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese“	Skirtumas (%)
Ikimokyklinio ugdymo mokytojas	2 367	2 709	14 %
Socialinis pedagogas	357	361	1 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas	463	475	3 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

Apibendrinant galima teigti, kad augančio dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese scenarijus nėra hipotetinis ar mažai tikėtinas. Jis remiasi apklausos respondentų įvardytomis ir istoriniais duomenimis pagrįstomis tendencijomis ir pasirinkta visuotinio ikimokyklinio ugdymo kryptimi. Šis scenarijus rodo, jog net nuosaikūs dalyvavimo ugdymo procese augimas

per penkerius mokslo metus kurtų žymiai didesnį nei ikimokyklinio ugdymo mokytojų poreikį pagal bazinį scenarijų. Tai signalas politikos formuotojams, kad visuotinio dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese įgyvendinimas turi būti derinamas su nuosekliu pedagogų rengimo, pritraukimo ir išlaikymo pedagoginiame darbe pajėgumų stiprinimu.

5.5. Auga mokinių susidomėjimas STEM

Kaip aptarta 1.2.1 poskyryje, be kitų veiksmų, pedagogų poreikiui pagal dalyką įtakos turi tai, ko ir kiek yra mokoma(si). Šiame kontekste svarbu pažymėti, jog 11–12 (arba III–IV gimnazijos) klasėse mokiniai gali rinktis, kokius dalykus arba kokiu lygiu nori mokytis. Šie pasirinkimai tiesiogiai veikia skirtingų dalykų mokytojų paklausą. Pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad dalykų pasirinkimas tarp mokinių ateityje išliks panašus kaip praėjusius penkerius mokslo metus. Visgi dalis apklausos respondentų tiki, kad dalykų pasirinkimas kis – vis daugiau mokinių rinksis STEM (gamtos mokslų, chemijos, fizikos, IT, matematikos, inžinerijos) dalykus. Tam pasitvirtinus, reikėtų daugiau STEM dalykų mokytojų kontaktinių valandų.

Praėjusiais penkeriais mokslo metais STEM dalykų mokytojų kontaktinių valandų ir mokinių skaičiaus santykis augo maždaug 10 proc. Tuo pačiu laikotarpiu bendras vidutinis kontaktinių valandų skaičius, tenkantis vienam 11–12 klasės mokiniui, neatsižvelgiant į dalyką, išliko gana stabilus (augo vos 0,2 proc.). Tai leidžia daryti išvadą, kad 2020–2021 – 2024–2025 m. m. STEM grupės dalykų populiarumas tarp 11–12 klasių mokinių augo. Duomenų analizė pagal dalyką rodo, kad tokį augimą, tikėtina, lėmė dažnesnis išplėstinio matematikos kurso pasirinkimas bei didesnis IT ir inžinerijos dalykų populiarumas tarp 11–12 klasių mokinių. Kitų STEM dalykų (fizikos, chemijos, gamtos mokslų) populiarumas 2020–2021 – 2024–2025 m. m. mažėjo.

Tad, remiantis apklausos rezultatais ir praėjusių penkerių mokslo metų tendencijomis, toliau prognozuojama, kiek naujų matematikos, IT ir inžinerijos mokytojų reikėtų, jei šių dalykų populiarumas tokiu pačiu tempu augtų ir toliau. Remiantis prognozavimo rezultatais (17 lentelė), bendrai per visą ateinančių penkerių mokslo metų laikotarpį matematikos mokytojų reikėtų 25 proc., IT – 20 proc., o inžinerijos – 53 proc. daugiau nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų. Vadinasi, norint, jog 11–12 klasių mokiniai galėtų matematikos išplėstinį kursą, IT ir inžineriją rinktis vis dažniau, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu reikėtų bent 959 naujų matematikos, 357 IT ir 34 inžinerijos mokytojų.

Šiame kontekste svarbu pažymėti:

- Net jei matematikos populiarumas neaugtų, pagal bazinį scenarijų prognozuojama naujų šio dalyko mokytojų paklausa antra didžiausia pagal dalyką. Vis daugiau mokinių renkant išplėstinį matematikos kursą ateityje, šių mokytojų paklausa augs.
- 2024–2025 m. m. iš viso dirbo apie 1,4 tūkst. IT dalyko mokytojų. Tad prognozuojama 357 naujų IT mokytojų paklausa penkerių mokslo metų laikotarpiu sudaro daugiau nei trečdalį paskutiniiais stebėtais mokslo metais dirbusių IT mokytojų.
- Inžinerijos valstybinis brandos egzaminas į ugdymo programą įtrauktas visai neseniai, tad natūralu, kad šio dalyko paklausa ir pasiūla vis dar formuojasi. Rinkoje inžinerijos mokytojų itin nedaug, tad šiuo metu tik labai maža dalis visų mokyklų šį dalyką gali pasiūlyti.

Apskritai, dalis mokyklų jau šiandien susiduria su dideliais iššūkiais siekdamos įdarbinti matematikos, IT bei inžinerijos mokytojus. Augant šių dalykų populiarumui spaudimas mokyklų vadovams pritraukti ir išlaikyti pakankamą skaičių pedagogų ar rasti alternatyvių būdų ugdymo procesui organizuoti didės.

17 lentelė. Prognozuojama STEM dalykų mokytojų paklausa pagal scenarijų „Auga susidomėjimas STEM“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Auga susidomėjimas STEM“	Skirtumas (%)
--	--------------------	--------------------------------------	---------------

Matematikos mokytojas	768	959	25 %
IT mokytojas	297	357	20 %
Inžinerijos mokytojas	22	34	53 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro ir Pedagogų registro duomenimis.

5.6. Auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis

Didelį poveikį naujų pedagogų paklausai daro pedagoginį darbą paliekančiųjų dalis. 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu kasmet iš darbo išejo vidutiniškai 7 proc. tuo metu dirbusių pedagogų. Dauguma apklausos respondentų sutaria, kad ateinančiais penkeriais mokslo metais pedagogų, paliekančių pedagoginį darbą, dalis augs. Kaip pagrindinis veiksnys įvardijama Lietuvos pedagogų populiacijos amžiaus struktūra – mokyklose dirba itin daug vyresnio amžiaus pedagogų, kurie artėja prie pensijos ar jau yra pasiekę senatvės pensijos amžių, kai dažnas nebenori ar nebegali dirbti. Jų dalis tokia didelė, kad, jiems išėjus į pensiją, net jei visi jaunesni kolegos darbe liktų, naujų pedagogų paklausa žymiai išaugtų. Be to, apklausos respondentai pabrėžia, kad į mokyklas dirbti ateinantys jauni pedagogai dažnai neužsibūna. Jie susiduria su dideliu darbo krūviu, atsakomybės ir atlygio neatitikimu, emocine ir psichologine įtampa, dideliais tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos vadovų lūkesčiais, jiems dažnai trūksta palaikymo, motyvacinių priemonių, o ir karjeros galimybės ribotos. Tad didelė dalis jaunų pedagogų per pirmuosius kelerius darbo metus pedagoginį darbą palieka, o tai dar labiau padidina išėjimo mastą.

Tad pedagogų poreikis prognozuojamas darant prielaidą, kad paliekančiųjų pedagoginį darbą dalis pamažu augs iki 10 proc. ir tada stabilizuosis. Jei, naujausiais duomenimis, konkrečios specializacijos ar dalyko pedagogų, kasmet išeinančių iš pedagoginio darbo dalis, mažesnė nei 10 proc., modeliuojamas scenarijus, kad šio rodiklio reikšmė kasmet didėja vienu procentiniu punktu, kol pasiekia 10 proc. Jei, naujausiais duomenimis, konkrečios specializacijos ar dalyko pedagogų, išeinančių iš pedagoginio darbo, dalis jau siekia 10 proc. ar daugiau – daroma prielaida, kad išeinančiųjų dalis išliks stabili. Pasirinkta nuosaikių, tačiau realistiškų prielaidų logika, kuri atspindi pedagogų amžėjimą ir sisteminius iššūkius siekiant mokyklose išlaikyti jaunus specialistus. Eksponentinis išeinančiųjų dalies augimas laikomas nerealistiniu ir neturinčiu ryšio su realia sistemos dinamika, tad prognozuojamas nėra.

Prognozavimo rezultatai rodo (18 lentelė), kad išaugusi pedagogų kaita kurtų itin didelį spaudimą pedagogų paklausai. Dalyko mokytojų poreikis išaugtų 67 proc., t. y. nuo 6,7 tūkst. iki 11,3 tūkst. mokytojų. Visgi prognozuojamas tokio scenarijaus poveikis skirtingų dalykų mokytojų poreikiui – nevienodas. Didžiausi poreikio skirtumai, palyginti su baziniu scenarijumi, fiksuojami tarp gimtosios kalbos (kita) (poreikis būtų 204 proc. didesnis nei pagal bazinį scenarijų), chemijos (134 proc.), technologijų (105 proc.), biologijos (111 proc.), geografijos (95 proc.), istorijos ir pilietiškumo (93 proc.), informacinių technologijų (99 proc.) ir lietuvių kalbos (91 proc.) mokytojų. Šiame kontekste itin ryškus STEM, kalbų ir socialinių mokslų dalykų pažeidžiamumas – būtent jų mokytojų jau dabar trūksta, o išaugusi darbo paliekančiųjų dalis reikštų, kad realiai sistemai reikėtų parengti kelis kartus daugiau specialistų nei rengiama šiandien.

Iš darbo išeinant didesnei daliai pradinio ugdymo mokytojų, situacija šioje srityje taip pat taptų kritine – palyginti su baziniu scenarijumi, pradinio ugdymo mokytojų poreikis išaugtų 107 proc. arba nuo 636 iki 1 315 pedagogų. Panašiai ir priešmokyklinio ugdymo srityje – poreikis augtų nuo 4 iki 289 mokytojų. Šio scenarijaus efektas pagalbos mokiniui specialistų paklausai taip pat didelis. Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis išaugtų 39 proc., nuo 463 iki 643, o tai reikštų intensyvų spaudimą sistemai, kurioje jau dabar šių specialistų itin trūksta. Ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir socialinių pedagogų paklausa pagal šį scenarijų iš esmės nesiskiria nuo bazinio scenarijaus, nes šių pedagogų išėjimo iš darbo dalis, pagal bazinį scenarijų, jau siekia 10 proc. ir, daroma prielaida, išliks gana stabili.

Apskritai pagal šį scenarijų per penkerius mokslo metus reikėtų iš viso 5,6 tūkst. naujų pedagogų daugiau nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų. Tai vienas aiškiausių įrodymų,

kad išėjimo iš pedagoginio darbo dinamika yra vienas svarbiausių veiksnių, formuojančių pedagogų paklausą tiek trumpuoju laikotarpiu, tiek ilgesnėje perspektyvoje. Net ir be jokių kitų (demografinių, dalyvavimo ugdymo procese, ugdymo turinio, pan.) pokyčių, darbą paliekančių pedagogų daliai kad ir nuosaikiai išaugus, pedagogų poreikis taptų toks, kurio dabartinė pedagogų rengimo sistema negalėtų atliepti. Tad pedagogų populiacijai Lietuvoje amžėjant, o pedagoginiam darbui esant kompleksiskam, būtinos savalaikės strategijos ir investicijos siekiant ne tik pritraukti, bet ir sistemoje ilgiau išlaikyti jaunus pedagogus.

18 lentelė. Prognozuojamas pedagogų poreikis pagal scenarijų „Augantis išėjimas iš darbo“ 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Augantis išėjimas iš darbo“	Procentinis pokytis
Biologijos mokytojas	216	455	111 %
Chemijos mokytojas	124	289	134 %
Dailės mokytojas	280	430	53 %
Dorinio ugdymo mokytojas	354	632	78 %
Ekonomikos mokytojas	260	332	28 %
Filosofijos mokytojas	11	14	28 %
Fizikos mokytojas	165	298	81 %
Gamtos mokslų mokytojas	222	315	42 %
Geografijos mokytojas	181	352	95 %
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	31	94	204 %
Inžinerijos mokytojas	22	26	15 %
Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	354	683	93 %
IT mokytojas	297	593	99 %
Fizinio ugdymo mokytojas	435	720	66 %
Lietuvių kalbos mokytojas	759	1 447	91 %
Matematikos mokytojas	768	1 195	56 %
Muzikos mokytojas	279	419	50 %
Šokio mokytojas	120	149	24 %
Teatro mokytojas	66	88	33 %
Technologijų mokytojas	228	468	105 %
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	1 063	1 542	45 %
Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	509	718	41 %
Bendrai dalykininkų	6745	11259	67 %
Priešmokyklinio ugdymo mokytojas	4	289	7 125 %
Pradinio ugdymo mokytojas	636	1315	107 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas	463	643	39 %
Bendrai	10 572	16 221	53 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Mokinių registro, Pedagogų registro, Valstybės duomenų agentūros ir Eurostato duomenimis.

6. Pedagogų pasiūla

Šiame skyriuje analizuojama ir, kiek įmanoma, prognozuojama naujų pedagogų pasiūla. Pagrindiniai pasiūlos šaltiniai, pasak P. Williams, apima pirminio pedagogų rengimo programas ir pedagoginį darbą (dėl studijų, ligos ir pan. trumpuoju laikotarpiu ar kitos karjeros

ilguoju laikotarpiu) palikusius, tačiau į jį sugrįžti norinčius asmenis.⁴⁰ Be šių, Lietuvoje aktualūs ir pedagogo kvalifikaciją įgiję, tačiau pedagoginio darbo niekada nedirbę asmenys. Prie pedagogų pasiūlos prisideda ir tikslinės iniciatyvos, tokios kaip programa „Renkuosi mokyti!“, kuri pritraukia motyvuotus dalyvius ir dvejiems metams juos įtraukia į darbą mokyklose; didelė programos dalyvių dalis švietimo sistemoje lieka ilgiau. Taip pat svarbus projektas „Tęsk: ateik, tobulėk, prisidėk!“, kurio metu, be kitų veiklų, finansuojamos mokomojo dalyko ir (ar) ugdymo srities pedagoginės specializacijos studijos, sudarančios sąlygas didinti į profesiją ateinančių pedagogų skaičių ir kompetencijas.

Visgi didžiausias dėmesys šiame skyriuje skiriamas pedagogų rengimui, tad analizuojama, kaip praėjusių penkerių metų laikotarpiu kito:

- priėmimas į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas, gretutines pedagogikos studijas bei profesines pedagogikos studijas;
- šias studijas baigusiujų dalis;
- šių studijų absolventų, įsidarbinusių pedagogais, dalis.

Tuo remiantis prognozuojama ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo mokytojų ir bendrojo ugdymo dalyko mokytojų pasiūla skirtingais scenarijais.

6.1. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogai

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojams privalu baigti atitinkamai ikimokyklinio, ikimokyklinio arba pradinio ir pradinio ugdymo pedagogikos (mokytojų rengimo) studijas. Visų trijų specializacijų pedagogais dirbti taip pat gali asmenys, baigę vaikystės pedagogikos studijas. Šuo metu, remiantis AIKOS studijų programų registru, vykdoma 15 šiame kontekste aktualių pirmosios pakopos studijų programų. Iš jų 4 skirtos įgyti vienai (ikimokyklinio arba pradinio ugdymo) specializacijai, o 11 rengia dvejų (pavyzdžiui, ikimokyklinio ir priešmokyklinio, ikimokyklinio ir pradinio ugdymo) ar net trijų (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo) specializacijų pedagogus. Tad ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų pasiūla apžvelgiama bendrai, šių pedagogų nediferencijuojant pagal siauresnę specializaciją.

2020–2024 m. įstojusių į šias studijų programas skaičius reikšmingai augo. 2020–2022 m. kasmet į šias programas įstodavo 731–794 studentai, o 2023–2024 m. atitinkamai 1 062 ir 1 013 (20 lentelė). Didžiausias priėmimo šolis fiksuotas 2023 m., kai įstojusiųjų skaičius, palyginti su ankstesniais metais, išaugo trečdaliu – nuo 794 iki 1 062. Ikimokyklinio, priešmokyklinio, ir pradinio ugdymo pedagogikos studijų populiarumo augimą praėjusiais penkeriais metais, tikėtina, lėmė įvestos tikslinės stipendijos studijuojantiems pedagogiką ir kitos Švietimo, mokslo bei sporto ministerijos įgyvendintos priemonės – augantis mokytojų darbo užmokestis, didėjantis studijų finansavimas, siekiant užtikrinti, kad valstybės finansuojamas studijų vietas gautų visi norintys studijuoti pedagogiką ir atitinkantys keliamus reikalavimus, intensyvi vieša komunikacija apie tai, pan.

Tuo pačiu laikotarpiu ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (arba) pradinio ugdymo pedagogikos studijas per norminį jų laikotarpį kasmet baigė 65–70 proc., arba vidutiniškai 68 proc. įstojusiųjų. 2024 m. šių studijų absolventų skaičius siekė 600, arba net 256 (+74 proc.) daugiau nei 2020 m., tačiau baigusiujų dalis 2024 m. (69 proc.) buvo panaši į stebėtą 2020 m. (66 proc.). Atsiradus papildomoms (finansinėms) paskatoms rinktis pedagogikos studijas ir dėl to išaugus įstojusiųjų skaičiui, galima būtų tikėtis, kad studijas baigusiujų dalis mažės. Tai mini ir keli atliktos apklausos respondentai teigdami, jog tikslinės stipendijos į pedagogiką stoti skatina tuos, kurie nėra tvirtai dėl šių studijų apsisprendę, ir, tikėtina, neturi pakankamai

⁴⁰ Williams, P. (1979), *Planning teacher demand and supply*, UNESCO, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000076420>

motyvacijos, kad šias studijas baigtų. Visgi praėjusių penkerių metų duomenys rodo, kad baigiančiųjų dalis išlieka gana stabili, o stebimi svyravimai tarp metų – minimalūs. Apskritai, remiantis STRATA duomenimis, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (arba) pradinio ugdymo pedagogikos studijų absolventų dalis 2020–2024 m. iš esmės nesiskyrė nuo to, kokia dalis įstojusiųjų vidutiniškai baigia bet kurias kitas aukštojo mokslo studijų programas (apie 65 proc.).⁴¹

Tiesa, pedagogais įsidarbina ne visi, tačiau stabiliai didelė dalis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijų absolventų. Pirmais metais po studijų dirbo nuo 74 proc. iki 79 proc., antrais metais – nuo 73 proc. iki 81 proc., trečiais – nuo 67 proc. iki 76 proc. šių studijų absolventų, studijas baigusį 2020–2024 m. (19 lentelė). Analizuojant ilgesnį laikotarpį, matyti, kad nuo 61 proc. iki 76 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijų absolventų dirba pedagoginį darbą ir penkerius metus po baigimo. Visa tai rodo, kad šias programas baigusį asmenų pedagoginio darbo pasirinkimas – populiarus, o išėjimas iš darbo tik pradėjus karjerą – ne toks dažnas kaip, pavyzdžiui, dalyko mokytojų. Be to, dalis ikimokyklinio, priešmokyklinio ar pradinio ugdymo mokytojais siekiančių tapti studentų įsidarbina pedagogais dar iki baigdami studijas. Pavyzdžiui, 2024–2025 m. m. pedagoginį darbą dar būdami paskutiniame kurse dirbo 56 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo studijų studentų, studijas baigusį 2025 m. ir nuo 59 proc. iki 66 proc. paskutinio kurso studentų, studijas baigusį 2021–2024 m. (19 lentelė).

19 lentelė. 2015–2025 m. ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo ir (ar) vaikystės pedagogikos studijas baigusį absolventų, dirbusių pedagoginį darbą 2020–2021 – 2024–2025 m. m., dalis

	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025
2015	68 %	68 %	65 %	65 %	68 %
2016	67 %	69 %	65 %	63 %	64 %
2017	74 %	74 %	70 %	70 %	70 %
2018	67 %	63 %	61 %	62 %	62 %
2019	73 %	75 %	72 %	73 %	72 %
2020	75 %	73 %	74 %	75 %	76 %
2021	63 %	74 %	76 %	78 %	81 %
2022	51 %	66 %	78 %	79 %	76 %
2023	37 %	50 %	63 %	78 %	81 %
2024	14 %	29 %	49 %	59 %	79 %
2025	6 %	12 %	33 %	47 %	56 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Paskutinio kurso studentų, dirbusių pedagogais nurodytais mokslo metais, dalis pažymėta mėlynai.

Pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad 2026–2030 m. skaičius įstojusiųjų į ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijas išliks panašus į vidutinį praėjusių dvejų⁴² metų laikotarpį, o absolventų dalis (nuo įstojusiųjų) taip pat žymiai nekis. Tuo remiantis, prognozuojama, kad ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo specializacijų pedagogų gretas 2026–2030 m. turėtų papildyti 3 474 asmenys, arba vidutiniškai 695 kasmet (20 lentelė).

20 lentelė. Įstojusiųjų į ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijas skaičius ir jas baigusiujų skaičius ir dalis 2020–2030 m.

Metai	Įstojusiųjų skaičius nurodytais metais	Baigusiujų skaičius nurodytais metais	Baigusiujų dalis nurodytais metais
2020	731	344	0,66
2021	765	380	0,7

⁴¹ STRATA, https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/01/Lietuvos-studiju-bukle_2022.pdf

⁴² Nors įprastai skaičiuojamas pastarųjų penkerių metų slenkantysis vidurkis, šiuo atveju pasirinkti dveji metai, nes 2023 m. įvyko lūžis – priėmimas išaugo trečdaliu.

2022	794	385	0,65
2023	1 062	455	0,7
2024	1 013	600	0,69
2025*	1 038	599	0,75
2026*	1 025	660	0,7
2027*	1 031	640	0,7
2028*	1 028	714	0,7
2029*	1 030	733	0,71
2030*	1 029	727	0,71

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiama 2025–2030 m. įstojančiųjų ir baigiančiųjų skaičiaus prognozė (*).

Tiesa, dalis apklausos respondentų prognozuoja, kad įstojusiųjų į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas 2026–2030 m. daugės. Tai lems, jų teigimu, finansinės paskatos rinktis būtent šios krypties studijas, lengvesnis įstojimas į pedagogikos krypties studijų programas, kai dėl pedagogų trūkumo šalyje priimami kone visi norintys, ir gerėjančios mokytojų darbo sąlygos (atlyginimai ir pan.). Tad, be bazinio scenarijaus, svarstomas alternatyvus scenarijus, daroma prielaida, kad ateinančiais penkeriais metais priėmimas į ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo bei vaikystės pedagogikos studijų programas kasmet augs 11 proc. (būtent tiek priėmimas vidutiniškai kasmet augo nuo 2018 iki 2024 m.), o studijas baigusiujų dalis išliks panaši kaip ir praėjusių penkerių metų laikotarpiu.

Remiantis šiuo scenarijumi, prognozuojama, kad 2026–2030 m. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų gretas papildys 3 564 pedagogai, arba vos 90 daugiau nei pagal bazinį scenarijų (21 lentelė). Tai iliustruoja, jog augančio priėmimo efektas pedagogų pasiūlai trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu mažas. Studijos trunka trejus–ketverius metus, tad išaugusio įstojusiųjų skaičiaus poveikis pastebimas tik po jų. Dėl šios priežasties pedagogų poreikį prognozuoti ir jam patenkinti reikiamą pasiūlą planuoti būtina ilguoju laikotarpiu.

21 lentelė. Prognozuojama ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų pasiūla pagal bazinį scenarijų ir pagal augančio priėmimo scenarijų 2026–2030 m.

	Bazinis scenarijus		Augančio priėmimo scenarijus	
	Įstojusieji	Baigusieji	Įstojusieji	Baigusieji
2026	1 025	660	1 152	660
2027	1 031	640	1 278	640
2028	1 028	714	1 419	714
2029	1 030	733	1 575	733
2030	1 029	727	1 748	817

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiama 2025–2030 m. įstojančiųjų ir baigiančiųjų skaičiaus prognozė (*).

Apibendrinant galima teigti, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m., remiantis baziniu scenarijumi, reikės iš viso 3 007 naujų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų. Prognozuojama, kad tuo pačiu laikotarpiu studijas baigs ir pedagogo kvalifikaciją, pagal bazinį scenarijų, įgis 3 475 asmenys. Tad, jei 2026–2030 m. kasmet į ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijų programas įstos vidutiniškai 1 029 asmenys, o studijas baigs vidutiniškai 70 proc. jų, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų pasiūla viršys paklausą 468 pedagogais. Jei visgi 2026–2030 m. pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų populiarumas tarp stojančiųjų augs, bendra penkerių metų pedagogų pasiūla bus kiek didesnė nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų, tačiau išaugusio priėmimo efektas būtų nuo 2030 m.

Jei pedagoginio darbo imsis, kaip ir anksčiau, apie 79 proc. šių studijų absolventų, pagal bazinį scenarijų, pedagogais 2026–2030 m. įsidarbins 2 745 jų. Kad pagal bazinį scenarijų prognozuojama paklausa būtų patenkinta, kitoms sąlygoms nekintant reikėtų, kad pedagogais įsidarbintų apie 87 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo studijų

absolventų. Remiantis apklausos rezultatais, augant pedagogų poreikiui ir gerėjant jų darbo sąlygoms, prielaidų vis didesnei daliai pedagogikos studijų absolventų įsidarbinti pedagogais yra. Tačiau kiek tikėtinas spartus 8 procentinių punktų augimas – neaišku. Be to, norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojus, neatsižvelgiant į poreikį pagal bazinį scenarijų, papildomai reikėtų apmokyti 1 535 ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojus.

6.2. Dalyko mokytojai

Visiems dalyko mokytojams Lietuvoje taikomas reikalavimas turėti pedagogo kvalifikaciją ir atitinkamo dalyko kompetencijas. Yra įvairių būdų, kaip tą pasiekti ir tapti dalyko mokytoju (-a). Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-856, pedagogo kvalifikacija įgyjama baigus pirmosios pakopos pedagogikos studijų krypties studijų programą, į kurią integruotas pedagogikos studijų modulis ir mokomojo dalyko modulis; arba baigus pirmosios pakopos ne pedagogikos studijų programą, į kurią integruotas pedagogikos studijų modulis; arba baigus pedagogikos studijų modulį greta pirmosios pakopos ne pedagogikos studijų krypties studijų programos; arba baigus pedagogikos profesinių studijų programą; arba įskaitant ir pripažįstant kompetencijas, įgytas dirbant pedagoginį darbą ir (ar) neformaliojo švietimo būdu. Be pedagogo kvalifikacijos, dalyko mokytojams reikalingos dalykinės kompetencijos. Šios kompetencijos ir teisė mokyti dalyko įgyjama baigus atitinkamo dalyko modulį; arba baigus pirmosios pakopos ne pedagogikos studijų krypties studijų programą ir įgijus kvalifikacinį laipsnį; arba studijuojant atskirus mokomojo dalyko modulio dalykus; arba aukštajai mokyklai įvertinus ir pripažinus neformaliojo švietimo būdu įgytas kompetencijas. Duomenys apie atskirus modulius ar jų dalykus studijuojančius asmenis Studentų registre nėra renkami. Informacija apie tai, kiek asmenų kasmet siekia, jog būtų pripažintos jų dirbant ar neformaliojo švietimo būdu įgytos kompetencijos ir tokiu pagrindu suteikta pedagogo kvalifikacija bei teisė mokyti pasirinkto dalyko, taip pat nekaupiama. Tad šiame skyriuje dalyko mokytojų pasiūla prognozuojama remiantis į pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas, gretutines pedagogikos studijas bei profesines pedagogikos studijas priimtų bei jas baigusių asmenų skaičių kaita praeityje.

2020–2024 m. įstojusiųjų į pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas skaičius mažėjo nuo 300 iki 257, arba 14 proc. (22 lentelė1). Tuo pačiu laikotarpiu priėmimas į gretutines studijas traukėsi 9 proc., arba nuo 243 iki 221 studentų.⁴³ Stebėtu laikotarpiu augo tik priėmimas į profesines pedagogikos studijas – nuo 417 iki 641 studentų, arba 54 proc.

22 lentelė1. Įstojusiųjų į dalyko pedagogus rengiančias studijų programas skaičius 2020–2030 m.

Metai	Įstojusieji į pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas (prognozė – slenkantysis 5 m. vidurkis)	Įstojusieji į gretutines pedagogikos studijas (prognozė – slenkantysis 5 m. vidurkis)	Įstojusieji į profesines pedagogikos studijas (prognozė – 2024 m. reikšmė)	Bendrai (unikalūs asmenys)
2020	300	243	417	959
2021	296	204	495	994
2022	277	214	482	972
2023	261	224	570	1 054
2024	257	221*	641	1 119 (*)
2025*	278	216	641	1 135
2026*	274	219	641	1 134
2027*	269	220	641	1 130
2028*	268	219	641	1 128
2029*	269	218	641	1 128

⁴³ Galutiniai 2024 m. duomenys nėra prieinami autoriams rengiant šią publikaciją.

2030*	272	219	641	1 132
-------	-----	-----	-----	-------

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiama 2025–2030 m. įstojančiųjų ir baigiančiųjų skaičiaus prognozė (*). Galutiniai duomenys apie 2024 m. priėmimą į gretutines pedagogikos studijas publikacijos autoriams prieinami nėra, tad yra prognozuojami.

Studijas baigusiujų dalis (nuo įstojusiųjų) apskaičiuojama kaip konkrečiais metais diplomus gavusių ir tais pačiais metais studijas baigti turėjusių skaičių santykis. Analizuojant 2020–2024 m. duomenis, matyti, kad kai kuriais metais profesines pedagogikos studijas baigė daugiau absolventų nei nominaliai turėjo. Taip gali nutikti, kai studijas dalis įstojusiųjų baigia vėliau arba anksčiau nei numatyta remiantis normine studijų trukme. Dėl šios priežastis analizuoti pavienius metus nėra prasminga – tikslesnis stebėto periodo vidurkis.

2020–2024 m. pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas baigė 52 proc., gretutines pedagogikos studijas – apie 65 proc., o profesines pedagogikos studijas – apie 88 proc. studijavusiųjų (23 lentelė). Profesines studijas, palyginti su pirmosios pakopos bei gretutinėmis studijomis, baigia reikšmingai didesnė dalis. To priežastys gali būti įvairios – lankstesnis studijų modelis, pagal kurį studijos trunka trumpiau, nėra baigiamojo (bakalaurinio) darbo. Be to, profesines pedagogikos studijas dažnai renkas tvirčiau apsisprendę, neretai vyresni ir pedagoginį darbą (nors ir be pedagogo kvalifikacijos) jau dirbantys, tad labiau motyvuoti asmenys.

23 lentelė. Baigusieji pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų programas, gretutines pedagogikos studijas ir profesines pedagogikos studijas 2020–2030 m.

Metai	Baigusieji pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas		Baigusieji gretutines pedagogikos studijas		Baigusieji profesines pedagogikos studijas	
	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis	Skaičius	Dalis
2020	364	46 %			329	90 %
2021	195	38 %	74	89 %	494	103 %
2022	211	51 %	48	62 %	322	68 %
2023	142	58 %	127	64 %	417	100 %
2024	146	58 %	160	58 %	516	81 %
2025	188	61 %	141	54 %	543	88 %
2026*	147	52 %	178	65 %	547	88 %
2027*	137	53 %	145	61 %	545	88 %
2028*	122	56 %	151	61 %	530	86 %
2029*	149	56 %	155	60 %	548	89 %
2030*	149	56 %	154	60 %	536	87 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Pateikiama 2026–2030 m. baigiančiųjų skaičiaus prognozė (*).

Visgi ne visi baigę pedagogikos studijas ir įgiję pedagogo kvalifikaciją renkas dirbti mokykloje. 2024–2025 m. m. pedagogais dirbo 55 proc. pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų absolventų, 25 proc. gretutinių studijų absolventų ir 72 proc. profesinių pedagogikos studijų absolventų, studijas baigusiu 2024 m. Tai rodo, kad pirmais mokslo metais po studijų baigimo pedagogais dažniau nei kiti įsidarbina (ar studijas baigdami jau dirba) profesinių, o kur kas rečiau nei kiti – gretutinių pedagogikos studijų absolventai.

Tiesa, praėjusių penkerių metų laikotarpiu pedagogais įsidarbinusių absolventų dalis kito. Pirmais mokslo metais po studijų baigimo pedagoginį darbą dirbusių pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų absolventų dalis augo nuo 19 proc. 2020–2021 m. m. iki 55 proc. 2024–2025 m. m. (24 lentelė). Panaši tendencija stebėta ir tarp profesinių pedagogikos studijų absolventų – pirmais mokslo metais po studijų baigimo pedagogais dirbusiųjų dalis augo nuo 54 proc. iki 72 proc. Visgi gretutinių studijų absolventų, dirbusių pedagogais iš karto po baigimo, dalis žymiai svyravo ir 2021–2022 m. m. siekė 35 proc., 2023–2024 m. m. – 17 proc., o 2024–2025 m. m. – 25 proc. Apskritai, tik nedidelė dalis gretutinių pedagogikos studijų absolventų įsidarbina pedagogais.

Panašiai praėjusiais penkeriais metais kito studijų dar nebaigusių, tačiau pedagogais jau dirbusių studentų dalis. Dažniausiai studijas ir pedagoginį darbą derina profesinių pedagogikos studijų studentai. 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu mokyklose dar studijų metais dirbo 38–54 proc. jų. Nors mažesnė, bet auganti pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų programų studentų dalis taip pat imasi pedagoginio darbo dar iki studijų baigimo. 2020–2021 m. m. pedagogais dirbo 9 proc. pirmosios pakopos dalyko pedagogikos paskutinio kurso studentų, o 2024–2025 m. m. – 26 proc. jų. Dirbančiųjų pedagoginį darbą dalis tarp paskutinio kurso gretutinių pedagogikos studijų studentų praėjusiais penkeriais metais svyravo nuo 11 proc. iki 21 proc.

24 lentelė. Pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas, gretutines pedagogikos studijas ir profesines pedagogikos studijas 2015–2025 m. baigusių absolventų, dirbusių pedagoginį darbą 2020–2021 – 2024–2025 m. m., dalis

Pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijos					
	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025
2015	31 %	31 %	30 %	30 %	30 %
2016	34 %	32 %	33 %	33 %	32 %
2017	31 %	30 %	29 %	30 %	32 %
2018	24 %	27 %	24 %	25 %	26 %
2019	29 %	30 %	29 %	28 %	29 %
2020	19 %	21 %	26 %	25 %	28 %
2021	9 %	24 %	25 %	28 %	29 %
2022	10 %	18 %	28 %	28 %	27 %
2023	7 %	11 %	25 %	30 %	35 %
2024	3 %	5 %	14 %	29 %	55 %
2025	1 %	4 %	7 %	13 %	26 %
Gretutinės pedagogikos studijos					
	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025
2021	11 %	35 %	43 %	45 %	41 %
2022	8 %	21 %	38 %	38 %	40 %
2023	2 %	5 %	17 %	17 %	24 %
2024	2 %	4 %	5 %	16 %	25 %
2025	0 %	0 %	1 %	9 %	13 %
Profesinės pedagogikos studijos					
	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025
2015	42 %	43 %	43 %	42 %	42 %
2016	52 %	53 %	52 %	49 %	48 %
2017	37 %	43 %	41 %	43 %	41 %
2018	49 %	49 %	46 %	45 %	43 %
2019	49 %	49 %	48 %	48 %	47 %
2020	54 %	53 %	53 %	49 %	49 %
2021	38 %	52 %	55 %	54 %	54 %
2022	22 %	48 %	62 %	61 %	61 %
2023	11 %	24 %	47 %	61 %	64 %
2024	5 %	9 %	26 %	52 %	72 %
2025	4 %	6 %	11 %	28 %	54 %

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Pastaba: Paskutinio kurso studentų, dirbusių pedagogais nurodytais mokslo metais, dalis pažymėta mėlynai.

Pagal bazinį scenarijų, daroma prielaida, kad 2026–2030 m. skaičius įstojusiųjų į pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų programas išliks panašus į vidutinį stebėtą praėjusių penkerių metų laikotarpiu, į gretutines pedagogikos studijas – išliks panašus į vidutinį stebėtą praėjusių ketverių metų laikotarpiu, nes galutinių 2024 m. duomenų apie įstojusiuosius nėra, o priėmimas į profesines pedagogikos studijas išliks panašus kaip paskutiniais stebėtais 2024 m. Be to, daroma prielaida, kad absolventų dalis (nuo įstojusiųjų) kis nežymiai. Tuo remiantis, prognozuojama, kad dalyko mokytojų gretas 2026–2030 m. laikotarpiu turėtų

papildyti 4,2 tūkst. asmenų, arba vidutiniškai 839 pedagogai kasmet (23 lentelė). Didžiausią jų dalį, prognozuojama, kasmet sudarys profesinių pedagogikos studijų absolventai.

Visgi dalis apklausos respondentų tiki, kad priėmimas tiek į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas, tiek į profesines pedagogikos studijas (bet ne gretutines pedagogikos studijas) augs. Tai, pasak jų, lems priežastys, aptartos 6.1 poskyryje. Tad dalyko mokytojų pasiūla prognozuojama ir pagal alternatyvų augančio priėmimo scenarijų. Remiamasi prielaida, kad 2026–2030 m. įstojusiųjų skaičius į profesines pedagogikos studijas augs tokiu pat tempu kaip 2020–2025 m. (naudojamas tiesinis trendas), o priėmimas į pirmosios pakopos studijas augs 5 proc. kasmet. Daroma prielaida, kad baigusiųjų dalis išliks panaši kaip 2020–2024 m. laikotarpiu.

Prognozavimo rezultatai rodo, kad, augant įstojusiųjų skaičiui, per ateinančius penkerius metus būtų parengta 13 proc., arba 561 pedagogo daugiau negu prognozuojama pagal bazinį scenarijų. 511 iš šių 561 papildomų naujų dalyko mokytojų būtų parengta profesinėse pedagogikos studijose. Išaugusio priėmimo į pirmosios pakopos pedagogikos studijas efektas labiau pastebimas ilguoju laikotarpiu (nuo 2030 m.).

25 lentelė. Prognozuojama dalyko mokytojų pasiūla pagal augančio priėmimo scenarijų 2026–2030 m.

	Pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijos		Gretutinės pedagogikos studijos		Profesinės pedagogikos studijos	
	Istojusieji	Baigusieji	Istojusieji	Baigusieji	Istojusieji	Baigusieji
2026	283	147	259	178	692	572
2027	298	137	272	150	736	609
2028	312	122	286	157	781	630
2029	328	152	300	163	826	691
2030	344	159	315	172	870	715

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro duomenimis.

Apibendrinant galima teigti, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m., remiantis baziniu scenarijumi, reikės apie 6,7 tūkst. naujų dalyko mokytojų. Tuo pačiu laikotarpiu, pagal bazinį scenarijų, bus parengta apie 4,2 tūkst. dalyko mokytojų. Tad, tikėtina, bus patenkinti vos trys penktadaliai prognozuojamos paklausos. Jei, kaip ir anksčiau, pedagoginio darbo imsis apie 55 proc. pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų, 25 proc. gretutinių ir 72 proc. profesinių pedagogikos studijų absolventų, pagal bazinį scenarijų, dalyko mokytojais 2026–2030 m. laikotarpiu įsidarbins iš viso 2 531 asmuo. Net ir visiems įsidarbinus – trūktų apie 2,5 tūkst. dalyko mokytojų, ir tai nėra neatsižvelgus į tai, ar pasiūla pagal dalyką atitiks paklausą.

Net jei priėmimas ateinančiais penkeriais metais augtų, ir visi pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijų, gretutinių bei profesinių pedagogikos studijų absolventai įsidarbintų pedagogais, trūktų beveik 2 tūkst. dalyko mokytojų. Be to, norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius asmenis, neatsižvelgiant į poreikį pagal bazinį scenarijų papildomai reikėtų apmokyti 2 335 dalyko mokytojus.

Tad situacija kritinė, o augantis dalyko mokytojų trūkumas trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu neišvengiamas. Tokiomis aplinkybėmis mokyklų vadovams teks į darbą priimti pedagogo kvalifikacijos neturinčius asmenis, kalbinti į senatvės pensiją neišėiti ar iš jos dirbti sugrįžti senatvės pensijos amžiaus sulaukusius pedagogus, didinti klases ir (ar) pedagogų krūvius bei svarstyti kitus ugdymo proceso organizavimo pakeitimus (nuotolinį kai kurių dalykų mokymą, didesnę dėmesį savarankiškam mokinių mokymuisi, pan.).

6.3. Socialinę pedagoginę pagalbą ir specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-574, socialiniu (-e) pedagogu (-e) gali dirbti asmuo, atitinkantis vieną iš toliau nurodytų reikalavimų:

- yra įgijęs aukštąjį universitetinį ar koleginį išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją ir baigęs studijų programą ar specializaciją, skirtą socialiniams pedagogams rengti;
- yra įgijęs aukštąjį universitetinį ar koleginį išsilavinimą ir socialinio pedagogo kvalifikaciją;
- yra įgijęs socialinės pedagogikos kvalifikacinį laipsnį ir pedagogo ar socialinio pedagogo kvalifikaciją;
- turintis socialinio darbuotojo kvalifikaciją ar socialinio darbo kvalifikacinį laipsnį ir įgijęs pedagogo kvalifikaciją ar edukologijos kvalifikacinį laipsnį, taip pat asmuo, turintis edukologijos kvalifikacinį laipsnį ir studijavęs pagal studijų programą, kurioje ne mažiau kaip 64 kreditus sudarė socialinės pedagogikos dalykai;⁴⁴
- yra įgijęs aukštąjį išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją ir aukštojoje mokykloje baigęs ne trumpesnį kaip 60 studijų kreditų socialinės pedagogikos studijų modulį.

2020–2024 m. laikotarpiu į programas, kuriose rengiami būsimi socialiniai pedagogai, buvo priimti iš viso 134 asmenys (26 lentelė). O 2009–2013 m. į tokias programas priimti 1 184 stojusieji. 2024–2025 m. m. šiose programose studijavo iš viso 64 asmenys. Iš jų studijas 2025, 2026, 2027 ir 2028 m. atitinkamai baigti turėtų 19, 17, 13 ir 15 absolventų, arba vidutiniškai 16 kasmet. Tai 55 specialistais mažiau nei pagal bazinį scenarijų prognozuojamas vidutinis naujų socialinių pedagogų poreikis kasmet 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiu. Siekiant, kad vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius iki 2030–2031 m. m. pasiektų teisės aktuose numatytą leistiną maksimalų – 400, kasmet studijas baigti ir įsidarbinti pedagogais turėtų vidutiniškai 204 socialiniai pedagogai, arba beveik 13 kartų daugiau nei rengiama dabar.

26 lentelė. Į stojusieji į socialinės pedagogikos studijų programas, jas baigusiujų skaičius ir dalis bei absolventai, dirbę socialiniais pedagogais metus po baigimo ir 2024–2025 m. m.

	Į stojusieji	Numatyta, kad baigs	Baigusieji	Baigusiujų dalis	Dirbo metus po baigimo	Dirbo 2024–2025 m. m.
2020	44	105	61	58 %	28 %	33 %
2021	26	125	73	58 %	38 %	51 %
2022	14	33	14	42 %	57 %	43 %
2023	24	22	11	50 %	40 %	64 %
2024	26	39	30	77 %	57 %	57 %
2025*	27	26	15	57 %		
2026*	23	14	8	57 %		
2027*	23	24	14	57 %		
2028*	25	26	15	60 %		
2029*	25	27	16	61 %		
2030*	24	23	14	58 %		

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro ir Pedagogų registro duomenimis.

Visgi programose, skirtose rengti socialinius pedagogus, studijuoja tik dalis socialinę pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų. Bendros socialinių pedagogų pasiūlos prognozuoti, remiantis turimais duomenimis, neįmanoma. Socialiniais pedagogais gali tapti, pavyzdžiui, socialinio darbo ar edukologijos kvalifikacinį laipsnį turintys bei kitus reikalavimus atitinkantys asmenys, tačiau kiek tokių, norinčių tapti socialiniais pedagogais, praeityje buvo ar ateityje atsiras – neaišku. Socialinio pedagogo darbo imtis gali ir tie, kurie turi pedagogo kvalifikaciją ir yra baigę socialinės pedagogikos studijų modulį. Tačiau duomenys apie tai, kiek studentų ir kokius modulius studijuoja (ir ar turi pedagogo kvalifikaciją) Studentų registre nėra prieinami. Tad socialinių pedagogų pasiūla, remiantis skirtingais scenarijais, neprognozuojama.

⁴⁴ Jeigu jis į socialinio pedagogo pareigas buvo priimtas iki 2017 m. sausio 1 d.

Remiantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-574, specialiuoju (-iaja) pedagogu (-e) gali dirbti asmuo, atitinkantis vieną iš toliau nurodytų reikalavimų:

- yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją ir baigęs studijų programą (specializaciją), skirtą specialiesiems pedagogams rengti;
- yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą, specialiojo pedagogo, defektologo ar oligofrenopedagogo kvalifikaciją;
- yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir specialiosios pedagogikos kvalifikacinį laipsnį;
- yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir baigęs specialiosios pedagogikos ir logopedijos arba edukologijos (specialiosios pedagogikos) studijų programą (specializaciją);
- yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją ir aukštojoje mokykloje baigęs ne trumpesnę kaip 60 studijų kreditų specialiosios pedagogikos studijų modulį.

Tais pačiais principais remiantis reikalavimai keliama ir logopedams, tiflopedagogams bei surdopedagogams.

2024–2025 m. m. specialiosios pedagogikos studijų programose studijavo 665 studentai. 2025, 2026, 2027 ir 2028 m. šias studijas baigti turėtų atitinkamai 100, 157, 197 ir 204 absolventai, arba vidutiniškai 132 kasmet. 2026–2027 – 2030–2031 m. m., pagal bazinį scenarijų, kasmet reikės vidutiniškai 92 naujų specialiąją pagalbą teikiančių specialistų, pagal normatyvinį scenarijų, – vidutiniškai 101, o augant mokinių, turinčių SUP, daliai – vidutiniškai 146 naujų specialistų kasmet. Pagal bazinį scenarijų, prognozuojama, kad 2026–2030 m. kasmet specialiąją pedagogiką baigs vidutiniškai 195 absolventai, t. y. daugiau nei poreikis, prognozuojamas kiekvienu iš trijų pirmiau minėtų scenarijų. Jei mokyklose įsidarbins ne mažiau nei 74 proc. absolventų, paklausa, pagal visus scenarijus, bus patenkinta. Tad alternatyvūs pasiūlos scenarijai nesvarstomi.

27 lentelė. Įstojusieji į specialiosios pedagogikos studijų programas, jas baigusiujų skaičius ir dalis bei absolventai, dirbę specialiąją pagalbą teikiančiais specialistais metus po baigimo ir 2024–2025 m. m.

	Įstojusieji	Numatyta, kad baigs	Baigusieji	Baigusiujų dalis	Dirbo metus po baigimo	Dirbo 2024–2025 m. m.
2020	89	117	94	80 %	73 %	80 %
2021	117	79	Nėra duomenų	Nėra duomenų	Nėra duomenų	Nėra duomenų
2022	234	53	35	66 %	80 %	77 %
2023	226	54	39	72 %	82 %	85 %
2024	209	89	47	53 %	74 %	74 %
2025*	223	120	99	83 %		
2026*	219	252	178	71 %		
2027*	217	294	202	69 %		
2028*	220	285	198	69 %		
2029*	219	277	191	69 %		
2030*	219	285	206	72 %		

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi Studentų registro ir Pedagogų registro duomenimis.

7. Išvados ir rekomendacijos

Daugelyje Europos ir kitų išsivysčiusių pasaulio šalių mokytojo profesijos patrauklumas mažėja. Šią profesiją renkasi mažiau jaunų žmonių, o pedagoginį darbą palieka daugiau

kvalifikuotų, didesnę patirtį turinčių pedagogų.⁴⁵ Su tuo susijusius iššūkius tik sustiprina demografiniai pokyčiai. Dirbančių pedagogų populiacija sensta, o pakankamo skaičiaus juos pakeisti galinčių pradedančiųjų mokytojų nėra.⁴⁶ Tad daugelyje išsivysčiusių pasaulio šalių susiduriama su pedagogų trūkumu, kuris turi neigiamų pasekmių mokinių pasiekimams ir didina socialinę nelygybę švietimo srityje.⁴⁷ Panašios tendencijos stebimos ir Lietuvoje, o šio tyrimo rezultatai patvirtina, kad pedagogų trūkumas šalyje tampa ilgalaikė, struktūrinė problema.

Remiantis baziniu scenarijumi, ateinančiais penkeriais metais bus parengta 8,7 tūkst. pedagogų, o prognozuojamas poreikis tuo pačiu laikotarpiu siekia net 10,6 tūkst. Tai – nuosaiki prognozė darant prielaidą, kad 2026–2027 – 2030–2031 m. m. bendras mokinių skaičius mažės, o klasių dydžiai, pedagogų krūviai ir pan. išliks panašūs į stebėtus anksčiau. Visgi, pasak apklaustų švietimo sistemos ekspertų ir suinteresuotų šalių, vaikų imigrantų skaičius, dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese, vaikų, turinčių SUP, dalis bei iš darbo išeinančių pedagogų dalis trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu, tikėtina, augs. Tad bendra pedagogų paklausa gali būti daug didesnė nei pagal bazinį scenarijų. Be to, ne visi baigę pedagogikos studijas įsidarbins mokyklose, tad teorinė pedagogų pasiūla viršys realią, o kiek – priklausys nuo specializacijos ir studijų programos tipo. Net jei priėmimas į pedagogikos studijas augtų, trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu situacijos tai neišspręstų, o didesnis efektas pasiūlai būtų pastebimas tik nuo 2030 m. Galiausiai, norint pakeisti šiuo metu be pedagogo kvalifikacijos dirbančius (ir jos nesiekiančius) asmenis papildomai reikėtų dar bent 3,5 tūkst. naujų pedagogų.⁴⁸

Tiesa, prognozuojama situacija tarp skirtingų specializacijų pedagogų skiriasi. Remiantis baziniu scenarijumi, ateinančiais penkeriais metais ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų bus parengta daugiau nei reikia. Jei pedagogais įsidarbins bent 87 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo studijų absolventų, prognozuojamas šių specializacijų pedagogų poreikis bus patenkintas. Dar geresnė situacija prognozuojama specialiųjų pedagogų ir kitų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų atveju. Pagal bazinį scenarijų, prognozuojama, kad, jei 2026–2030 m. įstojusiųjų į specialiosios pedagogikos studijas skaičius bus panašus kaip praėjusiais penkeriais metais, o mokyklose įsidarbins ne mažiau nei 74 proc. šių studijų absolventų, specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa bus patenkinta net ir išaugus mokinių, turinčių SUP, skaičiui, ar mažinant vienam specialisto etatui tenkančių mokinių skaičių.

Didžiausias pedagogų paklausos ir pasiūlos neatitikimas prognozuojamas socialinių pedagogų bei dalyko mokytojų segmentuose. 2025–2028 m. socialinės pedagogikos studijas baigti turėtų vidutiniškai 16 kasmet, t. y. apie 4 kartus mažiau nei poreikis prognozuojamas pagal bazinį scenarijų ir beveik 13 kartų mažiau nei poreikis prognozuojamas pagal normatyvinį scenarijų. Remiantis baziniu scenarijumi, ateinančių penkerių metų laikotarpiu reikės 6,7 tūkst. dalyko mokytojų, o bus parengta vos 4,2 tūkst. Jei ateityje pedagoginio darbo imsis panaši dalyko mokytojams skirtų studijų absolventų kaip ir 2020–2024 m., truks daugiau nei 4 tūkst. dalyko mokytojų. Ypač daug truks užsienio kalbos (anglų), matematikos ir lietuvių kalbos mokytojų. Tad tyrimo rezultatai rodo, kad socialinių pedagogų bei dalyko mokytojų rengimo ir pritraukimo į mokyklas sistema neužtikrina pakankamo ir savalaikio reagavimo į paklausos pokyčius.

Remiantis tarptautiniais tyrimais, vieno universalaus sprendimo pedagogų trūkumui pašalinti nėra. Situacijos heterogeniškumas pagal specializaciją tik patvirtina, kad, siekiant užtikrinti

⁴⁵ De Witte, K., De Cort, W., Gambi, L. (2023). Evidence-based Solutions to Teacher Shortages. EENEE-NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁴⁶ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

⁴⁷ De Witte, K., De Cort, W., Gambi, L. (2023). Evidence-based Solutions to Teacher Shortages. EENEE-NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁴⁸ Specifinė socialinę bei specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa neprognozuojama, tad 3,5 tūkst. apima tik ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo mokytojus ir bendrojo ugdymo dalyko mokytojus.

priemonių veiksmingumą, būtina jas diferencijuoti atsižvelgiant į skirtingų specializacijų (dalykų) pedagogų paklausos bei pasiūlos dinamiką, darbo sąlygas ir rengimo sistemą. Be to, svarbu ne tik planuoti pedagogų rengimą, bet ir svarstyti priemones jiems pritraukti į mokyklas ir išlaikyti jose, nes didelę dalį paklausos kuria būtent darbą paliekantys pedagogai. Šiame kontekste siūloma:

- Ir toliau nuosekliai didinti pedagogų atlyginimus. Susiduriant su finansinių išteklių ribotumais, rekomenduojama:
 - svarstyti galimybę (bent trumpuoju laikotarpiu) atlyginimų augimą kompensuoti didinant vidutinius klasių dydžius optimizuojant mokyklų tinklą. Remiantis EENEE-NESET ataskaita, didesnės klasės gali turėti neigiamos įtakos mokinių pasiekimams, tačiau didesni atlyginimai, tikėtina, leistų pritraukti kvalifikuotesnius ir daugiau patirties turinčius pedagogus, o šie, remiantis įvairiais tyrimais, yra svarbesnė švietimo kokybės dedamoji nei klasių dydžiai;⁴⁹
 - finansines paskatas diferencijuoti ir premijas, didesnius atlyginimus ir (ar) dosnesnius pensijos planus siūlyti tų specializacijų (dalykų) pedagogams, kurių trūksta labiausiai ir (ar) pedagogams, dirbantiems tose mokyklose, kuriose laisvų darbo vietų yra daugiausia. Remiantis EENEE-NESET ataskaita, tai padėtų spręsti ne tik pedagogų trūkumo problemas, bet ir sušvelnintų jo socialines pasekmes.⁵⁰
- Mažinti pedagogų poreikį įdarbinant daugiau mokytojo padėjėjų ir maksimaliai automatizuojant įvairius administracinius procesus (biurokratiją).
- Įgyvendinti pakankamai ilgas (bent dvejų metų trukmės) įvadinės bei mentorystės programas pradedantiesiems pedagogams. Remiantis EENEE-NESET ataskaita, trumpos programos neefektyvios, o ilgesnės trukmės – skatina pradedančiuosius pedagogus likti dirbti mokykloje.⁵¹
- Gerinti pirminio mokytojų rengimo bei pedagogams skirtų profesinio tobulinimosi programų kokybę.
- Ypač didelį dėmesį skirti dalyko mokytojų rengimo modelio tobulinimui, pavyzdžiui:
 - leisti pradėti dirbti mokykloje baigus pedagoginių psichologinių žinių (PPŽK) kursą, jeigu asmuo turi reikiamas dalykines kompetencijas. Tai leistų greičiau reaguoti į kritinį dalyko mokytojų trūkumą, ypač didžiuosiuose miestuose ir tam tikrų dalykų;
 - pertvarkyti profesines pedagogikos studijas, padarant jas lankstesnėmis ir sudarant patrauklesnes sąlygas dirbantiems pradedantiesiems mokytojams. Šiuo metu studijos yra intensyvios, mažai pritaikytos pedagoginio darbo realybę jau patiriantiems studentams, todėl didina perdegimo riziką ir tikimybę, kad pradedantieji pedagogai darbo atsisakys;
 - suteikti galimybę studijuoti išplėstiniu, lanksčiu grafiku (pvz., per 3–5 metus), integruojant praktinį darbą mokykloje, realių atvejų analizę ir mentorystę. Tai padėtų stabilizuoti pradedančiųjų mokytojų karjerą, pagerintų studijų kokybę ir sumažintų iškritimo iš profesijos riziką;
 - pedagoginę praktiką integruoti į realų darbo kontekstą.

Vadovaujantis šiais siūlymais dalyko mokytojai dar lengviau nei dabar galėtų pradėti dirbti formaliai dar neturėdami pedagogo kvalifikacijos. Tačiau, atsižvelgiant į kritinį šių mokytojų trūkumą, tai, tikėtina, būtų mažesnė blogybė ir suteiktų lankstumą, būtiną užtikrinti ugdymo proceso tęstinumą.

Be abejo, egzistuoja ir kitos galimos priemonės, tačiau įrodymų dėl jų veiksmingumo, remiantis EENEE-NESET, mažiau. Apskritai, prieš imantis naujų iniciatyvų būtina atsižvelgti į jau dabar

⁴⁹ De Witte, K., De Cort, W., Gambi, L. (2023). Evidence-based Solutions to Teacher Shortages. EENEE-NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid.

nacionaliniu, savivaldybių ir mokyklų lygmeniu įgyvendinamas pedagogų pritraukimo bei skatinimo likti darbe priemonės ir į(si)vertinti jų efektyvumą. Imantis naujų iniciatyvų ne mažiau svarbu jas ištestuoti ir tik tuomet, sėkmės atveju, priemonės taikyti platesniu mastu. Galiausiai, būtina atsižvelgti į aktualų kontekstą – situacijos ir tendencijų pokyčius per tam tikrą laiką bei jų skirtumus skirtingose vietovėse.

Siekiant priimti pagrįstus ir savalaikius sprendimus, duomenys turi tapti sprendimų, o ne tik ataskaitų pagrindu. Tad rekomenduojama:

- Pedagogų poreikį įsivertinti reguliariai, ir ne tik trumpuoju, vidutiniu, bet ir ilguoju laikotarpiu. Tai svarbu, nes pedagogus parengti paprastai užtrunka ketverius metus. Pedagogų poreikį prognozuojant vos penkeriems metams į priekį, daryti reikšmingą įtaką pedagogų rengimui yra per vėlu. Rekomenduojama gilesnę bei platesnę situacijos ir tendencijų analizę atlikti ir, tuo remiantis, pedagogų paklausą bent 10–15 metų į priekį prognozuoti kas penkerius metus, o situacijos ir (ar) tendencijų pokyčius ir to poveikį poreikiui įsivertinti kasmet.
- Norint registrų duomenis naudoti reguliariai ir sistemiškai, ne tik pedagogų poreikiui prognozuoti, bet ir pasiūlai užtikrinti reikalingiems valstybės finansams planuoti, būtina didinti Mokinių registro bei Pedagogų registro duomenų kokybę. Tad rekomenduojama:
 - trumpuoju laikotarpiu:
 - didinti žmogiškuosius resursus, skiriamus šiems registrams administruoti ir proaktyviai, konsultuojantis su mokyklomis, taisyti juose pasitaikančias klaidas;
 - tobulinti registrų duomenų įvedimo procesus, kiekviename žingsnyje pateikiant paaiškinimus, kaip kas pildoma, neleidžiant įrašyti ar atkreipiant dėmesį į įrašytas, tikėtina, klaidingas reikšmes;
 - efektyviau mokyklų vadovams komunikuoti jų suvedamų duomenų svarbą, naudojimo tikslus ir kontekstą;
 - ilguoju laikotarpiu:
 - duomenų suvedimo procesą maksimaliai automatizuoti, susieti su mokyklose naudojamomis sistemomis, kad mokyklų administracijų funkcija būtų ne suvesti, o peržiūrėti, patikslinti ir papildyti duomenis. Tai leistų ne tik gauti tikslesnius duomenis, bet ir mažinti mokyklų administracijoms tenkančią biurokratiją.

Registrų duomenų kokybei didelę teigiamą įtaką galėtų daryti ir reguliarus jų naudojimas ne tik statistikos ir tyrimų, bet ir sprendimų priėmimo tikslais.

Svarbu pažymėti, kad šios rekomendacijos remiasi pedagogų poreikio prognozavimo rezultatais, o tai priklauso nuo prognozei naudotos metodologijos ir duomenų. Tad atkreiptinas dėmesys į šio tyrimo ribotumus. Pirma, pedagogų poreikis prognozuojamas nacionaliniu mastu, neatsižvelgiant į pedagogų paklausos skirtumus tarp savivaldybių. Antra, prognozei naudoti Mokinių registro bei Pedagogų registro duomenys – ne be trūkumų. Analizuojant praeities situaciją bei tendencijas užfiksuota daug įvairių duomenų įvedimo netikslumų ir net grubių klaidų. Tai gali lemti, kad apie praeities situaciją bei tendencijas daromos išvados, o kartu ir rengiant prognozę daromos prielaidos yra netikslios. Trečia, prognozavimo rezultatai itin žymiai priklauso nuo daromų prielaidų.

8. Priedai

8.1. 1 priedas: Specializacijų sąrašas

Šioje publikacijoje prognozuojama 28 specializacijų (dalykų) pedagogų paklausa. Detalus į modelį patenkančių specializacijų (dalykų) sąrašas pateikiamas 28 lentelėje. Palyginti su 2021 m. STRATA naudotu sąrašu, papildomai prognozuojama keturių dalykų – filosofijos, inžinerijos, šokio ir teatro – mokytojų paklausa. Priešingai nei 2021 m., nuspręsta

neprognozuoti psichologų paklausos. Žmogaus saugos dalyką kaip atskirą panaikinus, šio dalyko mokytojų paklausa taip pat nebeprognozuojama. Naujo – gyvenimo įgūdžių – dalyko mokytojų paklausą prognozuoti norėta, tačiau to patikimai daryti negalima dėl per trumpos turimų istorinių duomenų eilutės.

28 lentelė. Į modelį patenkančių specializacijų (dalykų) sąrašas

2021 m. STRATA naudotas specializacijų sąrašas	2025 m. naudojamas specializacijų sąrašas	Pastabos
Biologijos mokytojas	Biologijos mokytojas	
Chemijos mokytojas	Chemijos mokytojas	
Dailės mokytojas	Dailės mokytojas	
Dorinio ugdymo mokytojas	Dorinio ugdymo mokytojas	
Ekonomikos mokytojas	Ekonomikos mokytojas	
Fizikos mokytojas	Fizikos mokytojas	
Gamtos mokslų mokytojas	Gamtos mokslų mokytojas	
Geografijos mokytojas	Geografijos mokytojas	
Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	Gimtosios kalbos (kita) mokytojas	
Ikimokyklinio ugdymo auklėtojas	Ikimokyklinio ugdymo mokytojas	Keitėsi pavadinimas.
Istorijos mokytojas	Istorijos ir (arba) pilietiškumo pagrindų mokytojas	Priešingai nei 2021 m., prognozuojama bendra istorijos ir pilietiškumo pagrindų mokytojų paklausa. Dauguma pilietiškumo pagrindų mokytojų moko ir istoriją, o Pedagogų registre yra pateikiamas bendras etatas.
IT mokytojas	IT mokytojas	
Kūno kultūros mokytojas	Fizinio ugdymo mokytojas	Keitėsi pavadinimas.
Lietuvių kalbos mokytojas	Lietuvių kalbos mokytojas	
Matematikos mokytojas	Matematikos mokytojas	
Muzikos mokytojas	Muzikos mokytojas	
Pilietiškumo pagrindų mokytojas	Istorijos ir (arba) pilietiškumo mokytojas	Žr. „Istorijos mokytojas“
Pradinio ugdymo mokytojas	Pradinio ugdymo mokytojas	
Priešmokyklinio ugdymo pedagogas	Priešmokyklinio ugdymo mokytojas	Keitėsi pavadinimas.
Psichologas	Neprognozuojama	Psichologai įprastai neturi (ir neturi turėti) pedagogo kvalifikacijos, tad, remiantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, nėra pedagogai; psichologų paklausa neprognozuojama.
Socialinis pedagogas	Socialinis pedagogas	
Specialusis pedagogas (įskaitant logopedus)	Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas (įskaitant specialiuosius pedagogus, logopedus, tiflopedagogus ir surdopedagogus)	Kitaip nei 2021 m., prognozuojama ne tik specialiųjų pedagogų bei logopedų, bet bendra visų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų

		(specialiųjų pedagogų, logopedų, tiflopedagogų ir surdopedagogų) paklausa
Technologijų mokytojas	Technologijų mokytojas	
Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	Užsienio kalbos (anglų) mokytojas	
Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	Užsienio kalbos (kita, ne anglų) mokytojas	
Žmogaus saugos mokytojas	<i>Neprognozuojama</i>	Atskiro žmogaus saugos dalyko neliko, jis tapo gyvenimo įgūdžių dalyko dalimi.
<i>Neprognozuota</i>	Filosofijos mokytojas	Pradėtas organizuoti dalyko valstybinis brandos egzaminas.
<i>Neprognozuota</i>	Inžinerijos mokytojas	Pradėtas organizuoti dalyko valstybinis brandos egzaminas.
<i>Neprognozuota</i>	Šokio mokytojas	
<i>Neprognozuota</i>	Teatro mokytojas	

Šaltinis: Publikacijos autoriai, remdamiesi STRATA (2021). Pedagogų poreikio prognozavimas: Rezultatų apžvalga.

8.2. 2 priedas: Apklausos klausimai

Nacionalinės švietimo agentūros užsakymu šiuo metu rengiama pedagogų poreikio Lietuvoje prognozė. Šiuo tikslu analizuojama praėjusių penkerių mokslo metų situacija ir tendencijos, daromos prielaidos apie jų tęstinumą per tam tikrą laiką ir to pagrindu rengiami skirtingi pedagogų paklausos ir pasiūlos scenarijai 2026–2027 – 2030–2031 m. m.

Šios apklausos tikslas – išsiaiškinti, kaip, ekspertų ir suinteresuotų šalių nuomone, ateinančius penkerius mokslo metus keisis 2020–2021 – 2024–2025 m. m. stebėta situacija ir tendencijos, dariusios įtaką pedagogų poreikiui Lietuvoje. Tad respondentų teiraujamasi apie veiksnus, formuojančius pedagogų paklausą, tarp kurių – tarptautinė vaikų migracija bei dalyvavimas ugdymo procese, klasių dydžiai, pedagogų krūvis, ugdymo turinys ir organizavimas, kt. Taip pat klausiama apie priėmimą į pedagogikos studijas, jų baigimą ir šių studijų absolventų įsidarbinimą pedagogais – elementus, turinčius įtakos pedagogų pasiūlai Lietuvoje. Klausimų įvairovė didelė, ir ne visi jų aktualūs visiems respondentams. Klausimus, kuriais nuomonės neturite, kviečiame praleisti, daugiau laiko skiriant toms temoms, kurios artimesnės jūsų kasdienei veiklai ir (ar) domėjimosi sritims.

Apklausa anoniminė; jos rezultatai bus naudojami pedagogų poreikiui ateinančius penkerius mokslo metus Lietuvoje prognozuoti. Jūsų įžvalgos itin svarbios siekiant apsvarstyti įvairius galimus pedagogų paklausos ir pasiūlos scenarijus bei palengvinti politinių sprendimų priėmimą ateityje.

1. Kokiai organizacijai atstovaujate?

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
- Nacionalinei švietimo agentūrai
- Savivaldybei (-ėms)
- Pedagogus vienijančiai profesinei sąjungai
- Švietimo įstaigai
- Pedagogus rengiančiai aukštajai mokyklai
- Esu nepriklausomas (-a) ekspertas (-ė)
- Kita
- Atsakyti nenoriu

2. Pedagogų poreikis šalyje tiesiogiai priklauso nuo bendro mokinių skaičiaus, o šiam įtakos turi ne tik gimstamumas, bet ir tarptautinė vaikų migracija, dalyvavimas ugdymo procese, mokinių, paliktų kartoti kursą, dalis, ir pan.
 - 2020–2024 m. kasmet į Lietuvą vidutiniškai imigravo 7 632 vaikai, tuo pačiu laikotarpiu iš Lietuvos kasmet vidutiniškai emigravo 2 666 vaikai. Itin didelis vaikų imigrantų skaičius fiksuotas 2022 m., kai į šalį atvyko 19 042 vaikai.⁵² Kaip, jūsų nuomone, vaikų tarptautinė migracija į Lietuvą ir iš jos keisis 2026–2030 m.? Kodėl?
 - 2020–2024 m. dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese tarp vaikų iki 3 metų augo 10,6 procentinio punkto ir pasiekė 43,3 proc. atitinkamo amžiaus vaikų. Tuo pačiu laikotarpiu dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese tarp 3 metų ir vyresnio amžiaus vaikų išliko gana stabilus ir vidutiniškai siekė 85,5 proc. atitinkamo amžiaus vaikų.⁵³ Kaip, jūsų nuomone, dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese keisis 2026–2030 m.? Kodėl?
 - 2020–2021 – 2024–2025 m. m. vidutiniškai 0,6 proc. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių kasmet palikti kartoti programos kursą.⁵⁴ Kaip, jūsų nuomone, mokinių, paliktų kartoti programos kursą, dalis keisis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.? Kodėl?
3. Specialiųjų pedagogų, logopedų bei kitų specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis tiesiogiai priklauso nuo mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičiaus šalyje. 2020–2024 m. tokie mokiniai sudarė vidutiniškai 22 proc. visų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, 21 proc. pradinio ugdymo, 11 proc. pagrindinio, 2 proc. vidurinio ugdymo ir 34 proc. profesinio mokymo mokinių.⁵⁵ Kaip, jūsų nuomone, mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, dalis keisis 2026–2030 m.? Kodėl?
4. Pedagogų poreikiui pagal mokomąjį dalyką didelės įtakos turi ugdymo turinys, t. y. kokių dalykų mokoma ir yra mokomasi. Paskutinį kartą ugdymo turinys iš esmės atnaujintas 2022 m. Tąkart atnaujintos priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos galioja iki šiol.
 - Kaip, jūsų nuomone, pagrindinio ir vidurinio ugdymo turinys keisis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.? Pavyzdžiui, ar tikėtina ir kaip gali keistis ugdymo sritys, privalomi ir privalomai pasirenkami mokomieji dalykai, minimalus privalomas pamokų skaičius, ir pan.? Kodėl?
 - Kaip, jūsų nuomone, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. keisis skirtingų švietimo įstaigų siūlomi privalomai pasirenkami (pavyzdžiui, antros užsienio kalbos ir pan.) dalykai? Kodėl?
 - Kaip, jūsų nuomone, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. keisis pagrindinio ir vidurinio ugdymo dalykų mokinių pasirinkimo tendencijos? Kodėl?
5. Be ugdymo turinio, pedagogų poreikiui įtakos turi ugdymo proceso organizavimas.
 - 2020–2021 – 2024–2025 m. m. vienoje priešmokyklinio ugdymo klasėje mokėsi vidutiniškai 12,7 mokinio, pradinio ugdymo klasėje – 19,5 mokinio, pagrindinio – 22, o vidurinio ugdymo klasėje – vidutiniškai 23 mokiniai.⁵⁶ Be kitų veiksnių, vidutiniam klasės dydžiui Lietuvoje įtakos turi bendras mokinių skaičius, švietimo įstaigų tinklas, nustatytas minimalus bei maksimalus leistinas

⁵² Remiantis VDA duomenimis.

⁵³ Remiantis VDA duomenimis.

⁵⁴ Remiantis VDA duomenimis.

⁵⁵ Remiantis Mokinių registro duomenimis ir mūsų skaičiavimais.

⁵⁶ Remiantis ŠVIS statistine lentele apie vidutinį klasių dydį bendrosiose mokyklose pagal ugdymo programas.

klasės dydis, ir ugdymo finansavimo modelis, kai finansavimas skiriamas klasėms, atsižvelgiant į jų dydžius. Kaip, jūsų nuomone, vidutinis klasės dydis keisis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.? Kodėl?

- 2020–2021 – 2024–2025 m. m. vienam ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogui (-ei) vidutiniškai teko 1 etatas, dalyko mokytojai (-ai) – 0,95 etato, socialiniam (-ei) pedagogui (-ei) – 0,83 etato, o specialiajam (-ajai) pedagogui (-ei) – vidutiniškai 0,93 etato.⁵⁷ Kaip, jūsų nuomone, vidutinis pedagogų krūvis keisis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.? Kodėl?
- 6. Kasmet dalis pedagogų palieka švietimo įstaigas ir dažnai juos reikia pakeisti naujais. 2020–2021 – 2024–2025 m. m. laikotarpiu kasmet pedagoginį darbą paliko vidutiniškai 7,3 proc. tuo metu dirbusių pedagogų. To priežastys įvairios – dalis išėjo į senatvės pensiją ar kitą (ne pedagoginį) darbą, kiti mirė, emigravo, paliko pedagoginį darbą dėl ligos, studijų, ir pan.⁵⁸ Kaip, jūsų nuomone, pedagoginį darbą paliekančių pedagogų dalis keisis 2026–2027 – 2030–2031 m. m.? Kodėl?
- 7. Pedagogų pasiūlą daugiausia lemia pedagogų rengimas, t. y. kiek stojančiųjų priimama į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas, gretutines bei profesines pedagogikos studijas, kiek įstojusiųjų šias studijas baigia ir kiek absolventų iš tiesų įsidarbina pedagogais.
 - 2020–2024 m. priimtų studijuoti į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas skaičius išaugo 27,5 proc. Tuo pačiu laikotarpiu priimtų į profesines pedagogikos studijas skaičius išaugo net 53,7 proc.⁵⁹ Priėmimas į gretutines pedagogikos studijas 2019–2023 m. išaugo 20 proc. Kaip, jūsų nuomone, priėmimas į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas, profesines pedagogikos studijas ir gretutines pedagogikos studijas keisis 2026–2030 m.? Kodėl?
 - Net 35 proc. įstojusių į pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas 2017–2021 m. per numatytą laikotarpį šių studijų nebaigė. Studijų numatytu laikotarpiu nebaigė ir tokia pati dalis 2017–2021 m. įstojusių į gretutines pedagogikos studijas. Tiesa, profesines pedagogikos studijas baigė didesnė dalis – apie 80 proc. – įstojusiųjų 2017–2021 m.⁶⁰ Kaip, jūsų nuomone, pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programas, gretutines bei profesines pedagogikos studijas baigiančių studentų dalis keisis 2026–2030 m.? Kodėl?
 - Analizuojant, kokia pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų bei profesinių pedagogikos studijų absolventų dalis nei studijų metais, nei pirmaisiais dvejais metais po jų baigimo pedagogais nedirbo, stebima aiški tendencija. 2019–2023 m. pedagogais nedirbusių pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų absolventų dalis mažėjo 26 procentiniais punktais ir pasiekė 22 proc. Pedagogais nedirbusių profesinių pedagogikos studijų absolventų dalis taip pat mažėjo (16 procentinių punktų) ir pasiekė 25 proc. Tai rodo, kad vis daugiau pirmosios pakopos ir profesinių pedagogikos studijų absolventų įsidarbina pedagogais. Visgi pedagoginis darbas itin nepopuliarus tarp gretutinių pedagogikos studijų absolventų – apie du trečdalius jų, baigusių studijas 2019–2023 m., pedagogais nedirbo nei studijų metais, nei dvejų metų laikotarpiu po jų baigimo. Kaip, jūsų nuomone, pedagogikos absolventų įsidarbinimas pedagogais keisis 2026–2030 m.? Kodėl?

⁵⁷ Remiantis Pedagogų registro duomenimis ir mūsų skaičiavimais.

⁵⁸ Remiantis Pedagogų registro duomenimis ir mūsų skaičiavimais.

⁵⁹ Remiantis Studentų registro duomenimis ir mūsų skaičiavimais.

⁶⁰ Remiantis Studentų registro duomenimis ir mūsų skaičiavimais.

8. Kokie kiti, dar neaptarti veiksniai, ir kaip, jūsų nuomone, veiks pedagogų paklausą ir (ar) pasiūlą Lietuvoje ateinančiais penkeriais mokslo metais?

8.3. 3 priedas: Apklausos rezultatai

Tarptautinė vaikų migracija

- Didžioji dalis apklausos respondentų prognozuoja, kad vaikų imigrantų skaičius 2026–2030 m. išliks panašus kaip ir praėjusių penkerių metų laikotarpiu. Žymių pokyčių nebus. Minimoms priežastys – Lietuva išliks patraukli šalis imigrantams iš trečiųjų šalių (saugi, ekonomiškai išsivysčiusi), geopolitinė situacija nepakis, tačiau imigrantų skaičiaus augimas bus ribojamas griežtesnės migracijos politikos. Dalis emigravusių šeimų, kaip ir anksčiau, grįš.
- Kai kurie apklaustieji mano, kad vaikų imigrantų skaičius ateityje augs dėl geopolitinių (besitęsiantis Rusijos karas prieš Ukrainą), ekonominių (Lietuva – patraukli šalis trečiųjų šalių piliečiams, o darbdaviams trūksta darbuotojų, jie jų iš užsienio norės pritraukti daugiau) priežasčių ir migracijos politikos pokyčių (tikėtina, bus leista imigrantams atsivežti šeimas).
- Dar kiti teigia, kad vaikų imigrantų skaičius mažės, jei Rusijos karas prieš Ukrainą baigsis. Grynoji tarptautinė migracija bus lygi 0, nedidelė teigiama ar net neigiama. Imigrantų iš Ukrainos ir Baltarusijos mažės, dalis jau imigravusių ukrainiečių grįš atgal į tėvynę.
- Apie emigraciją pasisakė ne visi respondentai. Nuomonės skiriasi. Dalis tiki, kad vaikų emigrantų skaičius didės dėl karo baimės, nerimo dėl ateities, o dalis ukrainiečių grįš į Ukrainą. Kiti teigia, kad mažėjant gimstamumui mažės kam emigruoti, emigracija išliks maža ar mažės. Kai kurie mano, kad vaikų emigracijos mastas išliks panašus į anksčiau stebėtą.

Dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese

- Dauguma apklaustųjų prognozuoja, kad vaikų iki 3 metų dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese ateinančiais penkeriais mokslo metais augs. Prie to, pasak jų, prisidės teisės aktais įtvirtinto visuotinio ikimokyklinio ugdymo 2+ metų vaikams įgyvendinimas (išaugusi pasiūla), augantis finansavimas (be kitų, socialiai pažeidžiamų vaikų švietimui, maitinimui ir transportui), infrastruktūros plėtra, auganti paslaugų kokybė, visuomenėje stiprėjantis suvokimas apie ankstyvojo ugdymo naudą, dažnesnis tėvų (globėjų) pasirinkimas grįžti į darbo rinką anksčiau, dėl mažėjančio gimstamumo sumažėjusi paklausa. Visgi (dėl pedagogų ir infrastruktūros trūkumo) augimas bus nuosaikus, tikėtina, mažesnis nei anksčiau.
- Dauguma apklaustųjų prognozuoja, kad 3 metų amžiaus ir vyresnių vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese išliks stabilus.
- Keli respondentai mano, kad bendras dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo procese lygis išliks panašus kaip anksčiau.

Paliktų kartoti programos kursą dalis

- Dauguma apklausos respondentų mano, kad paliktų kartoti programos kursą dalis augs. Respondentų įvardytos galimos to priežastys skiriasi: atnaujintos programos sudėtingesnės, keliama aukštesni reikalavimai, daliai mokinių turinys per platus, o mokymo(si) tempas per greitas; patikrinimai orientuoti į akademinį pasiekimą, o ne asmenybės augimą; privalomi patikrinimai išryškina mokinių spragas, o pagalbos

mokiniui sistema trumpuoju laikotarpiu nebus pakankamai išvystyta, kad jas padėtų užpildyti kurso nekartojant; dideliu krūviu dirbantys, „perdegę“ mokytojai nenori priiimti konsultacinių valandų; mažėja mokinių motyvacija ir atsakomybė, gebėjimas mokytis; mažas tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimas. Augimo mastas taip pat prognozuojamas skirtingai. Kai kurie tiki, kad paliktų kartoti kursą dalis augo nedaug (iki, pavyzdžiui, 0,7 proc.), o kiti – kad augo didesniu mastu (iki 4–5 – 10 proc.), jei nebus atšaukta privaloma PUPP išlaikymo riba.

- Dalis respondentų mano, kad paliktų kartoti programos kursą dalį išliks panaši arba mažes.
- Ne vienas kaip svarbų veiksny mini šalies ir mokyklos kultūrą – kad Lietuvoje vyrauja kurso kartojimo stigma, o kai kuriose mokyklose pažymiai „dalijami“ lengviau nei kitur.

Mokinių, turinčių SUP, dalis

- Beveik visi apklaustieji įsitikinę, kad SUP turinčių mokinių dalį didės. Tai lems, pasak jų, geresnis SUP supratimas, atpažinimas ir diagnostika; didėjantis tėvų (globėjų, rūpintojų) sąmoningumas ir atvirumas ieškoti pagalbos vaikams; besikeičiantis požiūris ir mažėjanti stigmatizacija; įtraukiojo ugdymo plėtra; maistas, gyvenimo būdas, skaitmeninis proveržis.
- Prognozuojamas pokyčių mastas tarp respondentų skiriasi. Dauguma teigia, jog SUP turinčių mokinių dalį augo šiek tiek; yra manančių, kad augo žymiai.
- Keli respondentai atkreipia dėmesį, kad suvokiant SUP plačiau ir norint individualizuoti mokymą, pavyzdžiui, vykdyti pagilintas programas, papildomus modulius itin gabiems vaikams, atsižvelgti į poreikius tų, kuriems valstybinė kalba – ne gimtoji, ir pan., reikėtų daugiau specialistų. Dauguma vaikų turi specialių ugdymosi poreikių, ne tik įgimtų ar įgytų sveikatos ar raidos sutrikimų.

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo turinys

- Dalis respondentų mano, kad esminių ugdymo turinio pokyčių iki 2030–2031 m. m. nebus. Pasak jų, trūksta politinės valios. Be to, pokyčiams pasiruošti, jiems išdiskutuoti, reikia daug laiko.
- Kiti sutinka, kad drastiškų pokyčių nebus imtasi, tačiau prognozuoja, kad ugdymo turinys nuosaikiai kis, evoliucionuos:
 - Tikėtina, bus mažinama ugdymo turinio apimtis. Yra manančių, kad ugdymo turinys bus supaprastintas, kiti teigia, kad, priešingai, ugdymo turinys bus siauresnės apimties, bet gilesnis.
 - Tikėtina, didės orientacija į kompetencijas, o ne į akademinius pasiekimus ir žinias. Didesnis dėmesys bus skiriamas kritiniam mąstymui, problemų sprendimui, kūrybiškumui, lyderystei.
 - Tikėtina, didės pasirenkamų dalykų įvairovė ir turinio individualizavimo galimybės.
 - Tikėtina, turinys bus labiau integruotas.
- Kai kurie respondentai prognozuoja didėsne orientaciją į STEM ir skaitmeninį (įskaitant DI) raštingumą. Dėl to gamtos mokslų dalykų valandų skaičius, tikėtina, išliks ar didės. Informatikos ir duomenų analitikos moduliai taps privalomi ar dažniau pasirenkami.
- Dalis respondentų užsimena apie esmingesnius ugdymo turinio pokyčius – bus atsisakyta ankstyvo profiliavimo, peržiūrėta ugdymo pakopų trukmė. Ilgesniame nei

penkerių metų laikotarpyje – tikėtina, kis mokyklos ir mokytojo koncepcija, mokytojas, tikėtina, taps mentoriumi, konsultantu, daugės savarankiško mokymosi.

Dalykų pasiūla mokyklose

- Keli respondentai pastebi, kad dalykų pasiūla bent vidurinio ugdymo procese išliks panaši, nes dominuoja kryptis mokiniams duoti rinktis iš privalomai pasirenkamų dalykų, o ne suteikti galimybę laisvai rinktis iš visų siūlomų; nebėra ką siūlyti papildomai, nes ir taip sunku sutilpti į maksimalų savaitinį pamokų skaičių.
- Dalis mano, kad pasiūla plėtės, bus įvairesnė: daugės siūlomų STEM grupės dalykų, galbūt augs filosofijos dalyko populiarumas, atsiras galimybė rinktis su DI susijusius dalykus, darbo rinkos signalai skatins siūlyti daugiau technologijų, ekonomikos ir kitų į praktines kompetencijas orientuotų modulių. Su tuo susijęs lankstesnis ugdymo proceso organizavimas, kai organizuojamos ir mažesnės mokinių grupės, mokyklos bendradarbiauja tarpusavyje, organizuojamas nuotolinis mokymas ir pan.
- Dauguma sutaria, kad pagrindinio (ir vidurinio) ugdymo procese toliau mažės rusų kalbos kaip antrosios užsienio kalbos pasirinkimas, bus ieškoma alternatyvų, tad populiarės vokiečių, prancūzų, ispanų, italų, net lenkų ir kitos kalbos; siūlomų mokytis kalbų spektras plėsis. Yra tikinčių, kad apskritai intensyvės antros užsienio kalbos mokymas(is), ji, tikėtina, taps privaloma iki vidurinio ugdymo pabaigos.
- Antrosios užsienio kalbos ir kitų dalykų pasirinkimų įvairovė skirsis tarp didžiųjų miestų ir regionų mokyklų; pastarosiose pasiūla liks mažesnė, o pasirinkimai standartiniai. Mažų mokyklų galimybės pasiūlyti didesnę dalykų įvairovę dažnai ribotos; pasiūla priklauso nuo prieinamų pedagogų ir technologijų (nuotolinis mokymas). Atskirtis tarp didžiųjų miestų ir regionų mokyklų didės.

Mokinių dalykų pasirinkimo tendencijos

- Keli respondentai mano, kad esminių mokinių dalykų pasirinkimo tendencijų pokyčių iki 2030–2031 m. m. nebus. Dalis prognozuoja, kad tęsis rusų kalbos populiarumo mažėjimas, didesnė orientacija bus į „naudingas“ kalbas (prancūzų, vokiečių ir kt., įskaitant regioninės reikšmės).
- Kiti mini galimus pasikeitimus. Daugiau mokinių rinksis ekonomikos ir verslumo, politikos dalykus, augs susidomėjimas STEM dalykais (IT, inžinerija), antrąją užsienio kalba, išliks populiarūs menai. Apskritai pasirinkimo tendencijos kryps į didesnę praktinių, technologinių / skaitmeninių ir kalbinių kompetencijų stiprinimą.
- Dalis apklaustųjų prognozuoja, kad mažosiose mokyklose (jas išsaugojus) mažės dalykų pasirinkimo galimybės. Apskritai nacionaliniu mastu pasirinkimai taps įvairesni, labiau individualizuoti, nepriklausomi nuo konkrečios mokyklos pasiūlos.
- Kai kurie akcentuoja, kad pagrindinio ugdymo procese pasirinkimo galimybės šiuo metu yra beveik nulinės (privalomas turinys „užpildo“ visas valandas), todėl realūs pokyčiai gali įvykti tik vidurinio ugdymo procese ir tik tada, jei bus peržiūrėtas ugdymo planas.
- Dalykų pasirinkimo tendencijos stipriai priklausys nuo brandos egzaminų sistemos – kurie egzaminai bus privalomi norint baigti mokyklą, stoti į aukštąsias mokyklas, ar VBE bus privalomi, ar atsiras alternatyvūs stojamieji, ir pan.
- Keli respondentai mini mokyklos kaip socializacijos centro vaidmens stiprėjimą – daliai mokinių ir šeimų labiau rūpi, „kur būti“ ir „su kuo būti“, o ne „kokius dalykus ir kokių lygiu mokytis“.

Klasių dydžiai

- Dauguma mano, kad bendras vidutinis klasės dydis mažės. Viena to priežasčių – mažėjantis gimstamumas; jau dabar stebimas mažesnis priėmimas į 1–4 klases. Kita – politikų noras įtikti rinkėjams ir galimas su tuo susijęs sprendimas mažinti minimalų klasei sudaryti reikalingą vaikų skaičių – leisti sudaryti labai mažas klases. Dar kiti mini augantį ugdymo individualizavimą, kam būtinos mažesnės klasės arba daugiau mokytojų klasėje vienu metu.
- Vienas respondentas prognozuoja, kad vidutinis klasės dydis kis minimaliai, išliks gana stabilus, nes sistema prisitaikys prie pedagogų trūkumo ir bus rasti alternatyvūs sprendimai – ugdymo procesas bus organizuojamas lanksčiau, tradicinio mokytojo vaidmenį dalyis keli skirtingi specialistai (dalyko mokytojas, padėjėjas, pagalbos mokiniui specialistai), galima nuotolinio mokymo plėtra, kai su mokiniais dirba asistentai, pan.
- Kai kurie prognozuoja dviejų etapų dinamiką: pirmiausia nedidelis klasių dydžio vidurkio sumažėjimas dėl sumažėjusio gimstamumo ir siekio išsaugoti esamą mokyklų tinklą, vėliau – galimas augimas, padidėjus spaudimui konsoliduoti mokyklų tinklą.
- Dėl regionų, mažesnių savivaldybių respondentai sutaria – vidutinis klasių dydis mažės, tačiau Vilniaus, Vilniaus rajono (ir, tikėtina, kitų didmiesčių) – ne. Dalis mano, kad mokinių skaičius ir čia mažės, kiti – kad išliks labai didelis ar net didės dar labiau.
- Daug respondentų pabrėžia, kad nacionalinis vidurkis pasižymi didžiule įvairove ir nėra patikimas realios situacijos indikatorius.

Pedagogų krūviai

- Dauguma respondentų prognozuoja, kad mokytojų krūvis didės, ypač ten, kur trūks pedagogų, – likusieji mokytojai dirbs daugiau valandų ir prisiims papildomų funkcijų. Prie galimo krūvio augimo prisidės ir didėjantis ugdymo individualizavimo poreikis; augs pagalbos mokiniui specialistų poreikis.
- Dalis mano, kad vidutinis pedagogų krūvis išliks panašus. To priežastys – demografiniai rodikliai prastėja, tačiau finansavimas, vidutiniai klasių dydžiai, vidutiniai etatai traukiasi ne taip sparčiai; etato dydžiui daugiau įtakos daro etatinio apmokėjimo tvarkos pakeitimai, kurie neplanuojami.
- Ne vienas respondentas atkreipia dėmesį į skirtumus tarp didžiųjų miestų ir regionų: jeigu tinklas nesikeis, rajonuose mažėjant vaikų skaičiui krūviai gali net mažėti; miestuose, priešingai, krūviai augs dėl didesnių klasių ir nuolatinio mokytojų trūkumo, ar bent išliks stabilūs.

Paliekančiųjų pedagoginį darbą dalis

- Dauguma respondentų prognozuoja, kad paliekančių darbą pedagogų dalis augs.
 - Kaip pagrindinis veiksnys išskiriamas dabartinė pedagogų amžiaus struktūra – dirba daug vyresnio amžiaus mokytojų, kurie artėja prie pensijos ar jau yra pasiekę senatvės pensijos amžių, kai dažnas nebenori ar nebegali dirbti. Minimieji ir kiti veiksniai: ribotos karjeros galimybės, didelis krūvis, atsakomybės ir atlygio neatitikimas, biurokratija ir pertekliniai reikalavimai, dideli tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos vadovų lūkesčiai, menkas palaikymas, trūksta mentorystės, nėra motyvacinių priemonių, kartų skirtumų supratimo, didelė

- psichologinė ir emocinė įtampa, nesaugumo jausmas, neapibrėžtumas – nuolatinė ugdymo turinio ir pan. kaita.
 - Minimi keli dalykai, kurių mokytojų išėjimo iš darbo rizika didesnė nei kitų – matematika, gamtos mokslai, kai kurios kalbos ir menai, kur konkurencija su kitomis darbo rinkoje yra didelė ir galimybės gauti didesnius atlyginimus – patrauklesnės nei darbas mokykloje.
- Keli respondentai mano, kad tendencijos gali išlikti panašios. To priežastys – dėl patrauklaus (pensijos kontekste) atlyginimo vyresni neskuba išeiti į pensiją, gana stabilus nedidelis nedarbo lygis, kuris daliai suteikia saugumo darbo ieškoti kitur, darbo sąlygos negerėja, kas neleidžia išeinančiųjų skaičiui mažėti.

Priėmimas į pedagogikos studijas

- Dalis tvirtina, kad įstojusiųjų skaičius išliks panašus kaip 2023–2025 m. Jų teigimu, finansinių paskatų studentams potencialas išsemtas, efektas jau matomas; įtakos turi valstybės finansuojamų vietų ir tikslinių stipendijų skaičius, kurio didinti neplanuojama; be to, norima „perstygauti“ paskatų sistemą, ypač potencialiems STEM mokytojams.
- Dalis apklaustųjų prognozuoja, kad įstojusiųjų skaičius augs dėl besitęsiančio finansinių paskatų efekto ir situacijos, kai dėl pedagogų trūkumo priimami kone visi norintys, nebelieka konkurso; be to, gerėja mokytojų darbo sąlygos, atlyginimai.
- Yra tikinčių, kad įstojusiųjų skaičius mažės. Tarp priežasčių minimi alternatyvūs keliai tapti pedagogu, nereikalaujantys formalių studijų.
- Dalis prognozuoja, kad įstojusiųjų į profesines pedagogikos studijų skaičius didės. Patraukli trumpa studijų trukmė ir efektyvus rezultatas; galimybės didesnės nei renkantis pirmosios pakopos pedagogikos studijas. Kai kurie mano, kad priėmimas į gretutines studijas didės.
- Ne vienas respondentas mini mokytojų darbo sąlygų svarbą. Jų teigimu, didėjant atlyginimams, gerėjant darbo sąlygoms, atsiras daugiau norinčiųjų studijuoti pedagogiką. Pesimistinė komunikacija apie mokytojus ir jų darbą kuria priešingą efektą. (4, 5, 12)

Pedagogikos studijas baigiančiųjų dalis

- Dauguma respondentų prognozuoja, kad baigusiujų dalis išliks stabili.
- Keli apklaustieji mano, kad baigusiujų dalis mažės. Įstojusieji per antrą eilę, ypač turintys SUP, dažnai nepajėgia baigti studijų, net ir gaudami įvairiapusę pagalbą; vis dažniau mokytojais dirbti priimami studijų nebaigę studentai, ypač Vilniuje.
- Keli apklaustieji mano, kad baigusiujų dalis didės. To priežastys – keisis finansinių paskatų sistema, studentai nebebus „apdovanojami“ tiesiog už įstojimą, įstojusiųjų bus mažiau, bet baigusiujų dalis didesnė, nes mažiau bus priimta atsitiktinių studentų, kuriuos labiau domina finansinė paskata, o ne mokytojo profesija. Studijas rinksis motyvuotesni abiturientai.
- Yra teigiančių, kad gali nežymiai didėti profesines pedagogikos studijas baigiančiųjų dalis. Keli respondentai pažymi, kad profesines studijas renkasi praktinės patirties turintys ir motyvuotesni žmonės, kurie žino, ko nori, tad didesnė dalis jų studijas baigia.
- Keli apklaustieji pabrėžia, jog tai, kad dalis nebaigia studijų, – natūralu, kiekvienas turi laisvę išbandyti skirtingus dalykus.

Pedagogikos absolventų įsidarbinimas pedagogais

- Dalis apklausos respondentų prognozuoja, kad pedagogais įsidarbinusių pedagogikos absolventų dalis išliks stabili.
- Panašus skaičius apklaustųjų tiki, kad pedagogais įsidarbinusių pedagogikos absolventų dalis augs, tačiau nuosaikiai. Tai lems didelis pedagogų poreikis ir gerėjančios jų darbo sąlygos (atlyginimas ir pan.) Didesnis augimas tikėtinas, jei atsirastų naujų kelių tapti pedagogu, būtų siūlomas aiškus karjeros modelis, teikiama mentorių pagalba, kuriamos patrauklesnės darbo sąlygos. Sistema turi būti atviresnė, lankstesnė, labiau palaikanti naujus dirbti pradedančius pedagogus.
- Keli respondentai pažymi, kad gretutinių studijų modelis yra neefektyvus ir pedagogais įsidarbinančių dalis išliks panaši kaip anksčiau.

Kiti veiksniai

- Mokyklų vadovų lyderystės vaidmuo – nuo jų gebėjimo kurti motyvuojančią, palaikančią organizacinę kultūrą tiesiogiai priklauso, ar mokytojai norės ateiti ir pasilikti dirbti mokykloje.
- Technologijų pažanga ir DI taikymas ugdymo procese – DI gali palengvinti mokytojų darbą, rutinines užduotis, tačiau reikalauja nuolatinio kompetencijų tobulinimo, kas reiškia didesnius reikalavimus mokytojams.
- Mokyklų tinklo pertvarka: mažėjant vaikų skaičiui, dalis mokyklų dirbs su vis mažesnėmis klasėmis ir vis didesniais atstumais; tai komplikuos tiek mokinių, tiek mokytojų logistiką ir gali mažinti profesijos patrauklumą regionuose.
- Keli respondentai išskiria studijų kokybę ir naujų pedagogų rengimo programų atitikimą mokyklų poreikiams – jeigu studijos bus labiau orientuotos į realius iššūkius, absolventų pasirengimas ir pasilikimas dirbti mokyklose gerės.
- Švietimo politika ir jos prioritetizavimo lygis Vyriausybėje – jei švietimas nebus realus prioritetas, tai teigiamos tendencijos bus lėtos.
- Išryškėja ir darbo sąlygų, krūvio ir psichologinės sveikatos tema: įtemptas ir emociškai sunkus darbas, nelanksčios darbo valandos, dideli tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčiai ir vaikų emocinės sveikatos iššūkiai didina perdegimo ir pasitraukimo riziką.
- Neigiamas viešas diskursas, nuolatinis sunkaus darbo ir mažo atlyginimo akcentavimas.